

ПОЗИЦИИ

НИКОЛАЙ МАЛИНОВ

Издательство „Захарий Стоянов“

Николай Малинов
ПОЗИЦИИ

© Николай Малинов, автор, 2018
© Велислава Хубавий, корица, 2018
© Издателство „Захарий Стоянов“, 2018

ISBN 978-954-09-1277-6 мека корица
ISBN 978-954-09-1282-0 твърда корица

Николай Малинов

Позиции

СТАТИИ И ИНТЕРВЮТА

Издательство
„ЗАХАРИЙ СТОЯНОВ“
София, 2018

СЪДЪРЖАНИЕ

Предговор	7
------------------------	---

За нашия цивилизационен избор

Нашата духовна идентичност е шансът ни да оцелеем в геополитическата вихрушка	15
Проблемът на ЕС не е в скоростната кутия	21
Демократизацията не е самоцел	26
Да положим дискусията за миналото в градежа на едно по-справедливо бъдеще	32
Важни са дебатите за бъдещето	34
Да не чертаем нови разделителни линии	40
Санкциите срещу Русия са политическа патология.....	42
Русия има своя алтернатива за света.....	44

За русофилството

„За други своя“	51
Русия и България – сестри за векове.....	54
Европа е по-силна с Русия, Русия е по-силна с Европа	64
Русофилството е народна дипломация	76
Любовта е в гените.....	82
Не се гаси туй, що не гасне.....	85
Прозорецът на Петър I и портите на Иван Грозни	91
Чертаем нова карта на нашите хилядолетни братски отношения.....	108

За лявото

Да върнем смисъла на понятието социализъм	119
Размисъл след два леви форума	126
Новият ляв проект	129
За лявото и неговата неутрална основа	134
АБВ – една претенциозна и неясна „алтернатива“	145
Размисли за политическата яснота	152
Политиката е преди всичко умение да обединяваш.....	157
Уроците на Лилов.....	163
Да спрем ТТИР	165
Проектът, който бих искал да развивам, е български.....	170

ДОБРЕ ФОРМУЛИРАНИТЕ ПОЗИЦИИ СА ПОЛОВИНАТА ОТ ПОБЕДАТА

Умението самостоятелно да се формулират позиции по основните принципи на живота предполага наличие на устойчиви критерии за смисъл и достойнство. Това изисква ясна визия за перспективите на целите, които си поставя личността с превърнати в съвест на разума убеждения, които се отстояват с темперамент и всеотдайност. Историческият опит потвърждава, че при всеки преломен период в развитието на обществото на политическата сцена се появяват лидери, които по нов начин осмислят предизвикателствата на новия етап. Те дълго и търпеливо се готвят да предложат на обществото алтернативи, подкрепени с плодотворни дела.

Книгата „Позиции“ на Николай Малинов е автограф на новия образ на оня тип лидери, които съсредоточават своите усилия върху формулирането на своите позиции по новите процеси и тенденции, създавайки собствена концептуална матрица. Те носят в себе си максимата, че добре формулираните позиции са половината от победата.

В българското общество след три десетилетия мъчителен преход към модерния див капитализъм, чието идеологическо верую се основава на отречения от историята неолиберален ирационализъм, се формират хората с нова визия за общество на социалната справедливост и благоразумие, съзидание и солидарна отговорност, насочени към достоен за настоящите и идните поколения живот.

Николай Малинов носи в себе си както мъдростта на предците си, така и терзанията на бъдещето. Ето защо появата на книгата „Позиции“ не е случайна. На автора ѝ принадлежат десетки публикации в отечествени и чуждестранни издания, телевизионни и радио предавания, многобройни интервюта и други творчески изяви, с което все повече се утвърждава в съзнанието на читателите като интелектуалец с богата интуиция и творчески потенциал.

Той е член на Международния славянски съвет и е избран за академик на Международната славянска академия. Оглавява и групата редовни членове на същата академия в България. Всичко това се отразява благоприятно на дейността на Национално движение „Русофили“, което дава своя принос за задълбочаване на интереса към руския език и култура сред младите, за укрепване на историческата памет у поколенията, поддържана чрез участие в изграждането на паметници и паметни знаци за герои от общата историческа съдба на два братски народа, довела до формиране на устойчива славянска взаимност. Ето защо за посветените в това богатство от инициативи не е изненада появата на книгата „Позиции“, чрез която авторът потвърждава способността си за плодотворен интелектуален труд.

В първата част на книгата са събрани постановки с основополагащо значение за нова България и нейните духовни маршрути в бъдещето. Те очертават и визията за една нова България, носейки в себе си енергията на дълго преживени послания към истинските родолюбци и верни на българския национален идеал за следващите 30-40 години. Те носят темперамента и непоклатимата вяроност към въжделенията на огромното мнозинство от българското общество.

Ето някои от тях: „Нашата духовна идентичност е шансът ни да оцелеем в геополитическата вихрушка“;

„Да положим дискусията за миналото в градежа на едно справедливо бъдеще“; „Да не чертаем нови разделителни линии“; „Демокрацията не е самоцел“.

По свой начин авторът формулира и проблема за отношението към Европейския съюз. В това послание всъщност той подсказва необходимостта от възвръщане на Европа към изконните ѝ ценности, белязани от духа на Ренесанса и Просвещението. Известно е, че те стоят в основата на призивите на най-светлите умове от епохата на националното ни Възраждане България да намери своето място в семейството на просветените нации.

Втората група проблеми с изключителна актуалност се отнасят до новия цивилизационен избор на Европа и на България. И тук авторът използва една интелектуална конструкция, за да придаде на своите послания мобилизираща енергетика с ясно очертана перспектива. Много от заглавията в книгата „Позиции“ имат характер на устойчиви характеристики за един по-дълъг период от развитието на Европа и славянския свят.

Особено впечатляваща е новата геополитическа максима, че „Европа е по-силна с Русия, Русия е по-силна с Европа“. Очевидно престояването му начело на Национално движение „Русофили“ му дава възможност да формулира своите позиции относно дълбоките корени на братските чувства на българите към руския народ, към неговата история и култура. Той възприема тези корени като културен код на българската национална идентичност. И не скрива дълбоката си вяра, че „не се гаси туй, що не гасне“. Успоредно с това за него русофилството не е просто любов към безбрежната руска земя и необхватните мащаби на руската култура, но и гаранция за безспорната духовна идентичност на българите, свързани чрез общия културен код на славянската взаимност.

От тези позиции авторът за пръв път формулира една недооценена историческа истина, че България е направила своя цивилизационен избор преди 1150 години, приемайки православното християнство и старобългарската писменост, дело на Св. Св. Кирил и Методий и техните ученици, които от българската земя разнасят в славянския свят семената на една нова цивилизация. В това той вижда и непоклатимия аргумент в потвърждение на славянската идентичност на българския народ.

Не е необходимо да се премълчава истината, че Николай Малинов пръв от българските политици провъзгласи на висок глас тази историческа истина като отговор на опитите на определени среди в чужбина и у нас, които оспорват тази свята истина. От тези позиции той формулира и своята позиция относно трите основни устои на българското оцеляване и пребъждане в историята. Тези устои са: държавност с ефективно функциониращи институции и уважавани държавници, славяно-православна духовност, устойчиво национално единение. В тях той вижда залога за онова бъдеще, което бихме искали да завещаем на идните поколения.

Навярно любознателният читател е забелязал, че през последните години в София са проведени авторитетни научни форуми с международно участие, посветени на важни аспекти на славянската духовност, на Покръстването като исторически цивилизационен избор на българите преди 1150 години, на славянската духовност и националната идентичност, на бъдещето на световното славянско движение. Те са дело на съвместните усилия на Славянските дружества в България, Национално движение „Русофили“ и други граждански формирвания със сродна насоченост на идейността им. Не е излишно също така да се отбележи, че Малинов е инициатор и активен участник в организирането и провеждането на тези научни форуми, както и във формулирането на

тематиката им. В тях взеха участие представители на почти всички славянски страни, както и ръководството на Международния славянски съвет.

В третата част авторът на „Позиции“ очертава и талвега, в който трябва да се движи българското развитие. И този талвег се нарича устойчиво развитие и задълбочаваща се взаимност между славянските народи. Очертаният от Малинов път към бъдещето потвърждава категоричната необходимост той да продължи с нови очаквания, очистени от деформации и волунтаризъм. Затова призовава да върнем автентичния смисъл на понятието социализъм, говори за нов ляв проект, изисква политическа яснота в решенията и воля в действията. В този аспект специално внимание заслужават размишленията му за политиката като изкуство да обединяваш и като крайна цел на неговите терзания. Затова убедително звучи амбицията му: „Проектът, който бих искал да развивам, е български“.

Вярвам, че в книгата „Позиции“ на Николай Малинов младите българи ще открият знаците на дълго очакваната оптимистична визия за единна, демократична, благоденстваща, толерантна и солидарна България, чиито граждани ще се радват на гарантирана социална справедливост, равнопоставеност пред законите, сигурност за живота, честта и имота, уважавани лидери и държава с функциониращи институции в услуга на строителите на нова България.

Със своите „Позиции“ Малинов предлага шанс на бъдещите млади държавници да открият в огледалото на неговите терзания образа на лидери, способни да се посветят на България, с която ще се гордеят бъдещите поколения.

Проф. дфн Орлин Загоров

За нашия цивилизационен избор

НАШАТА ДУХОВНА ИДЕНТИЧНОСТ Е ШАНСЪТ НИ ДА ОЦЕЛЕЕМ В ГЕОПОЛИТИЧЕСКАТА ВИХРУШКА

*В този свят,
ако не прегърнем своята идентичност,
ние просто ще изчезнем*

НА 2 май 2017 г. Българската православна църква отбеляза 1110 г. от кончината на Борис-Михаил, цар български. По свидетелство на блажения Теофилакт Охридски Господ прославил свети Борис с нетленни мощи, които правели чудеса. Мощите, за съжаление, не са запазени. Но делото на Борис I и неговият цивилизационен избор за България трябва да пребъдат. Друг шанс да оцелеем като народ в бурните геополитически вихрушки според мен няма.

Да, евроатлантизмът не е цивилизационният избор на славянските православни народи. Обявяването му за такъв е политическо, конюнктурно и исторически погрешно решение.

Цивилизационният избор на България е направен именно от Борис I преди повече от 1150 г. с приемането на християнството.

Този избор би бил лишен от съдържание, ако не включим в него българския език, кирилицата и православията – трите компонента, които правят българина българин. Не членството му в НАТО, Варшавския договор, Европейския съюз или СИВ.

До тези изводи през последните години стигаха много изследователи и аналитици, участвали с доклади в международните научни конференции на тема „Славянска духовност и национална идентичност“. Четвъртата от тях, организирана от Славянското дружество в България и Национално движение „Русофили“, се състоя в края на април 2017 г. в София. Тя бе посветена на т.нар. цивилизационен избор. А в общия хор от прелюбопитни доклади и научни съобщения се чу и тезата за

***спецификата
на славяно-православната цивилизация***

Тази цивилизация по един успешен начин съчетава в себе си духовността на Изтока и прагматизма на Запада. На нейното поле тези два компонента взаимно се обогатяват и развиват. И нищо не е пренесено механично, не е присадено. Макар че опити за такова цивилизационно претопяване през вековете са правени. Христоматиен пример са кръстоносните походи срещу Новгород и заслугите на св. Александър Невски към православния свят. Но нито Ливонският орден, нито Тевтонският орден през XIII в. съумява да прекърши духа на славяно-православната цивилизация. Чуждите вмешателства успяват до известна степен там, където не живеят преобладаващо славяни – в Прибалтика. В земите на руси, белоруси, малоруси и великоруси обаче всички се провалят! В цивилизационно отношение

***славяните не допускат
никой да промени духовния им код***

Западът и Изтокът им влияят, но не успяват да ги обсебят. Това, което им предлагат, те приемат, попиват

и преобразуват в една хомогенна, чисто своя цялостност.

Във Византия тази славяно-православна хомогенност получава през X век името „симфония“.

Големият руски славист и българист акад. Дмитрий Лихачов я нарича симбиоза между прагматизма на Запада и духовното на Изтока. Нашият учен Орлин Загоров ѝ дава странното на пръв поглед име

„духовен прагматизъм“

Средновековното понятие „симфония“ се опитва да обясни специфичната връзка между държавата и църквата във Византия. Там в една епоха на силна религиозност, когато папата доминира над западните царе и крале, се утвърждава принципът на силната държава. Той става водещ и в славянските държави, когато приемат православието.

Силната държава има три ключа – съборност, катехон и цезаропапизъм.

Съборността е нещо различно и от източния тоталитаризъм, и от западната демокрация. Василевсът е бил избран. Болярите са били избирани пожизнено. Не всеки обаче е имал право на глас. Днес този принцип се е запазил в православната църква.

Катехонът е термин, въведен от Йоан Богослов (често напоследък го употребява философът и геополитик Александър Дугин). В превод от древногръцки означава „удържане“ и се отнася главно за удържащата функция на държавата.

Става дума за това, че отговорност на държавата следва да бъдат не само образованието, правосъдието, охраната на реда и регулирането на икономиката, но и защитата на духовността и морала. В този смисъл дър-

жавата е стожер срещу културното, духовното или материалното деградиране на личността. Тя трябва да „удържа“ обществото, когато то се поддава на изкушения и съблазни. Да се противопоставя на Антихриста, както би казал религиозният човек, да не поощрява гей браковете, прелюбодеянието, алчността и останалите изкушения, на които е подложен човекът, търсещ спасение.

Преведено на обичайния граждански език, това означава държавата чрез своите институции да се грижи за моралните устои на своите граждани. Не да назидава, надзирава и заповядва, но да създава условия, в които традицията и моралът са на почит.

Цезаропанизмът пък е първенството на светската власт. Първенство, което не потиска църковната власт, но и не ѝ позволява автономност, която да подкопава светската.

В историята на Запада сме свидетели на обратното – на папоцезаризъм. Затова там са се появили чуждите на Изтока кръстоносни походи и инквизицията.

Силната държава е материалният аспект на славянската цивилизация. Вторият аспект е духовният. Той се олицетворява от **традиционните ценности**:

семейството, рода и родината

В духовен план в центъра на тази философия е смирението, себеотрицанието и саможертвата.

Третият аспект е **разбирането за многополюсен свят**. Това не е просто съществуване на повече от един властови център, на две или повече империи.

Това е свят, който уважава стойността, значимостта на всеки от своите елементи. В него може да си малък, но не си нула. Твоят интерес е зачитан, с него се съобразява и големият.

За западната цивилизация върховенството на един център е нещо нормално. Славяно-православната цивилизация смята еднopolюсният свят за генератор на насилие. Това е в дълбоките психологични пластове.

На повърхността констатираме явления с други имена: при нас доминира колективизмът, на Запад – индивидуализмът; при нас и в икономиката, и в културата, и в духовната сфера има един кооперативен начин на мислене, на Запад водещ е акционерният принцип.

***Посоката, в която се движи днес
т.нар. евроатлантическа цивилизация, е погрешна***

Това е път към самоунищожение, защото са нарушени баланси. Най-важният от тях е балансът между прагматичното и духовното. Ако в центъра на вниманието е само и единствено материалното, цивилизацията е застрашена. Ако е само духовното, тя пак не може да оцелее.

Не става дума за някакъв религиозен морализъм, а именно за духовен прагматизъм. Прагматизмът трябва да бъде удържан от определени духовни нагласи, за да оцелеят неговите носители – човекът и обществото. Това е прагматизъм, който се самоограничава с духовни репери.

Ето защо трябва да обърнем поглед към ценностите на славяно-православната цивилизация, да изровим от миналото онова, което е жизнено, да го съхраним и обогатим, за да съхраним цивилизацията въобще.

Този разговор за цивилизационната същност на българския народ като славянски и православен, за

цивилизационния ни избор, случил се далеч в нашата история, е много важен. Той е

разговор за спасителната хармония

И неслучайно Паисий Хилендарски назовава своята история „История славяноболгарская“. Този разговор е много важен за самото оцеляване на българския народ.

Ако се опитваме да решаваме поотделно тежките си проблеми – демографски, финансови и други, ако не ги видим като елементи на едно цяло с нарушена хармония, не можем да оцелеем.

В този свят, ако не прегърнем своята идентичност, ние просто ще изчезнем.

24 часа, 11 май 2017

ПРОБЛЕМЪТ НА ЕС НЕ Е В СКОРОСТНАТА КУТИЯ

Лидерите на Европейския съюз (ЕС) организират дебати за бъдещето на Съюза. „Бялата книга“ на Юнкер с пет различни сценария е в оборот. Ръководителите на Германия, Франция, Италия и Испания посочиха своя избор – ЕС на различни скорости. Българското правителство възропта срещу тези различни скорости. В общи линии в момента дискусията се фокусира върху този проблем – европейските държави ще образуват ли групички по интереси, или ще се стремят във всички области да се движат заедно.

*Обсъждаме скоростите,
а не обсъждаме посоката*

В каква посока се движим? Това ли е желаната посока? Тази, която имаме пред себе си в момента, безспорна ли е? Не е безспорна. Тя дори е погрешна. И това, че някой се движи с по-голяма скорост в погрешна посока, не е голямо предимство.

Погледнете внимателно сценариите. В тях липсва дори елементарна мисъл за духовното.

За „свързаните автомобили“ ще четете, но за възпитанието на младите няма да намерите и дума.

За търговските ползи от глобализацията ще четете, но за европейската култура няма да намерите и дума.

За новите технологии ще четете, но за християнството като фундамент на европейската цивилизация няма и дума.

***Материалното е навсякъде в сценариите,
духовното е никъде***

„Бялата книга“ следва фалша и лицемерието, които владеят ЕС. Какво ни обединява? Постоянно говорим за солидарност. В същото време в условията на финансовата криза европейските елити отказаха солидарност на обикновените хора, като започнаха да унищожават социалните им придобивки. Толерантността била основна ценност. Най-ярките ѝ проявления обаче са твърде спорни – натрапена толерантност към гей показност и борба за узаконяване на инцеста и содомията¹. Мирът бил основна ценност. В същото време ЕС ръкопляска на военните интервенции в Близкия изток и Северна Африка, безразличен е към братоубийствата в Украйна и планира постоянно увеличение на военните разходи. Тотално разминаване между думи и дела.

***Лицемерие,
издигнато в принцип на общуване***

Този дисбаланс между материално и духовно и този фалш са много опасни. Те ни правят беззащитни пред тежки предизвикателства.

Да вземем едно от тях – нахлуването в Европа на милион мюсюлмани. Как посрещаме този проблем? С разсъждения за добри бежански лагери, с мисли за

¹ <http://bultimes.com/v-evropa-obsazhdad-uzakonyavaneto-na-intsesta-seks-s-majka-bashta-brat-i-sestra-video-dokumenti/>

правата на другояверците, с възхваляване на мултикултурализма. Как реагираме на случаите на ислямска агресия? С приказки за някакви мерки. Агресивната част от исляма, не говоря за исляма изобщо, е набор от идеи, и ако има адекватен отговор, то той също трябва да бъде набор от идеи. Идеята, че толерантността може да бъде само взаимна. Ако няма взаимност, самото понятие толерантност губи своя смисъл и се превръща в нещо друго.

Второ, идеята, че гостът трябва да спазва правилата, установени в къщата на домакина. Когато аз отида в страна с друга култура, ще се съобразя с нейните правила и няма да се опитвам да налагам свои. Европа не постъпва така. Тя трябва да наказва жестоко всеки опит за изнасилване на нейните традиции и неуважение към нейните порядки. Идеите се борят с идеи, така както самолетите се борят със самолети и танковете се борят с танкове. Не можеш да бориш идеите със самолети.

И какви са идеите на Европа, с които тя се противопоставя на агресивния ислям? Никакви. Вместо тях – опит за посрещане с Дядо Коледа и снежанки. И при тази среща на цивилизации ще загуби по-слабата. По-слабата ще бъде погълната. Това е днешната посочка на ЕС. И тук няма никакво значение скоростта. Ако се движиш с по-голяма скорост към пропаст, не си с голямо предимство.

Друго голямо предизвикателство пред ЕС е зараждащата се многополюсност на света. На тази тенденция ЕС реагира чрез санкции срещу Русия. Аргументите, че санкциите са следствие от присъединяването на Крим, са приказки за неграмотни. Ако тези аргументи бяха искрени, ЕС нямаше да приеме създаването на Косово. След като го прие, значи е готов да приеме промени на

държавни граници, когато трябва да се опази животът на стотици хиляди хора, застрашени от саморазправа.

Санкциите са реакция срещу претенциите на Русия срещу еднopoлюсния свят. Това е очевидно.

Така както е очевидно, че тези санкции не могат да постигнат целите, които прокламират. И тук ЕС е не просто неадекватен. Санкциите са болестно състояние. Това е патология, която ни се представя за върха на прогресивното мислене.

Дрънкането на оръжия е болестно състояние. И ЕС пропуска да види друго очевидно нещо – че Европа може да бъде по-силна с Русия. По-силна и икономически, и културно, и в областта на сигурността.

Ако трябва с едно изречение да се постави диагноза на Европейския съюз, то тя е, че

ЕС продължава на различни скорости да следва провалената философия на неолиберализма

Неолиберализмът е провален като идеология, като ръководство за поведение, като устройство на големи общности. Така както в близкото минало се провали тоталитаризмът.

Ръководителите на ЕС разбират ли това? Не им ли е ясно, че ни предлагат поход към задънена улица?

Индивидуализмът, който се опитва да замести силата на колективния дух, е задънена улица.

Толерантността към унищожаването на традиционните ценности е задънена улица.

Хипертрофираната толерантност пред лицето на агресивността е път към самоунищожение.

Служенето на свръхбогатите, без оглед на бедите, които се стоварват върху мнозинството хора, е път към ада на революциите.

„Бялата книга“ на Юнкер ни предлага да се търкаляме по едно опасно нанадолнище, което няма да прости на никого, независимо от скоростта, с която се движи. Адски трудно е, не – божествено трудно е, да се противодейства на силната и повсеместна инерция. Все пак надежда има. Многополюсният свят ще се състои. Редица политически сили, които ръководителите на ЕС презрително наричат популисти, ще започнат да връщат на хората и критичното мислене, и достойнството, и вярата в собствените сили. Дано България намери в този сложен процес своето достойно място. Осъзнавайки какво иска и знаейки как да го постига.

Стандарт, 13 март 2017

ДЕМОКРАТИЗАЦИЯТА НЕ Е САМОЦЕЛ

– Господин Малинов, твърдите, че за да се промени ситуацията в България, страната трябва да промени посоката си на развитие. Смятате ли, че пътят, извървян от България през последните 20 години, е провал. А какво разбирате под „правилна посока“? Може ли да се говори за кардинални промени, като се имат предвид съвременното икономическо и духовно състояние на страната, нейният потенциал – духовен, финансов, човешки и други?

– Ако 20-годишният път на България бъде наречен „провал“, това няма да бъде метафора или публицистично преувеличение. Ще цитирам мнението на сериозен учен. В една от статиите си в българското издание на *Монд дипломатик* професор Васил Проданов стига до извода, че преходът се оказва по-страшен и по-разрушителен, отколкото двете балкански и една световна война, взети заедно. Нивото на брутният вътрешен продукт (БВП) от довоенната 1913 година е било достигнато и надминато за 14 години. До нивото на БВП от 1989 година ние достигнахме едва през 2007 година, т.е. след 18 години, а възраждането на селското стопанство може съвсем спокойно да бъде отнесено към необозримото бъдеще.

Можем да стъпим и върху по-съвременен показател – Индекса на ООН за човешко развитие. Ако през 1987 година, съгласно доклада на ООН, България заема 27-о място, през 2006 година ние вече сме на 54-та позиция от 130 държави. Изпреварват ни Полша, Унгария, Чехия, Гърция. Моля да ме извините за изобието от цифри, но аз съм бизнесмен и съм свикнал с точността. Демократизацията е средство за постигане на по-добър живот, а не самоцел.

***От гледна точка на достигане на жизнен
стандарт ние се провалихме***

Направлението, по което се движим, не може да бъде правилно. Който е следил развитието на страната, не може да не е отбелязал факта, че за две десетилетия у нас така и не се състояха сериозни и резултатни дебати по нито един икономически въпрос. Какво произвежда България? За какви пазари воюва? Какво може да направи със своята конкурентоспособност? Участваме ли въобще в оспорваното световно икономическо състезание? Когато подобни въпроси станат важни за нашето общество, тогава страната ще започне да променя и посоката си. Имаме ли потенциал? Той винаги и при всички съществува. Само че не е безграничен. И докато се движим в избраното днес направление, нашият потенциал няма да нараства, а ще се съкращава. През последните 10 години 180 хиляди деца в нашата страна не са завършили дори осми клас. С неграмотен народ, както разбирате, шансовете ни за успех са още по-малки.

За това, че посоката ни е грешна, свидетелстват не само икономическите показатели. Външната ни политика също не може да се похвали, че е на нужното

ниво. Ако се вземе целият 20-годишен период, може да се каже, че

България не е имала и няма външна политика с устойчивост и яснота на приоритетите

Единственото изключение е стремежът към Европейския съюз и съответно встъпването в него. Прекалено често можем да констатираме прояви на лошо прикрита васалност, което противоречи на нашите национални интереси. Сред последните примери са безотговорното блокиране на крупни енергийни проекти и явните преговори за разполагане на американската противоракетна отбрана (ПРО).

Какво получи България от евроатлантическата си ориентация? В нейно име ние провеждаме късогледа политика по отношение на такива силни страни като Русия, например. Излизаме извън рамките на умното, балансираното, национално отговорното стратегическо поведение. Правителствата живеят за деня, за годината, и не търсят дългосрочни модели нито в икономиката, нито в образованието, нито в науката и културата, нито във взаимоотношенията с останалия свят.

Образно казано, ние не определяме направлението, а позволяваме на някои вектори да задават разнопосочно и като правило суетливо движение. От изменението на посоката зависи ще можем ли да акумулираме ресурси. А за промяна на посоката са достатъчни воля и интелект.

– Разбирам, че една от вашите тревоги е разрушаването на социална България. Но социалната политика предполага огромни финансови ресурси, иновационни решения и пътища за увеличаване на

държавната хазна. Предполага също така управляващите кръгове да осъзнаят социалната си отговорност за човешките съдби. Вие за каква социална държава говорите?

– Държавата е социална тогава, когато всеки неин гражданин, независимо от обществения си статут, може да се изхрани, да получи медицинско обслужване, образование, достъп до култура.

Социалната държава не решава своите финансови проблеми основно за сметка на бедните

слоеве от населението. В България съотношението на преките към косвените данъци е 1:3, а в развитите страни то е 1:1. Колкото си по-богат, толкова по-сериозни ангажменти трябва да поемаш към хазната. У нас е точно обратното. Ако държавата разчита основно на ДДС и акцизи, най-голямата данъчна тежест ляга върху плещите на най-слабите.

Докато политиците се занимават със своите собствени проблеми повече, отколкото с проблемите на обществото, прогресът, в това число и социалният, е изключен. Докато избирателите не могат да упражняват контрол над избраните си, последните едва ли ще бъдат проникнати от отговорността, за която говорим, и в тази връзка особена роля играе гражданската активност. Формулата тук е следната: *силно гражданско общество – силен обществен контрол – силно чувство за отговорност у политиците.*

– А какво представлява съвременното гражданско общество в България? До каква степен националният менталитет влияе върху готовността на българина да защитава своите права?

– Аз съм на мнение, че се наблюдава ускорено структуриране на българското общество. Това е видно от повишаването на гражданската активност на еко-лозите, противниците на ГМО, основните професионални прослойки – лекари, учители, селскостопански производители, което говори за наличието на граждански ресурси и за диалог, и за натиск върху управляващите структури.

Трудно ми е да правя някакви обобщения относно националния менталитет. По принцип българинът е индивидуалист, но през последните години се появиха примери на ефективни солидарни действия. Ето още една формула за обществен успех: *осъзнат интерес – солидарност – гражданска активност*.

– В интервю за нашето списание социологът Андрей Райчев казва, че „за чест на руската дипломация, през последните 20 години от руска страна нито веднъж не е имало опити изкуствено да се промени или пренасочи българският път... Така че ние абсолютно свободно решавахме, какво да правим нататък...“. Съгласен ли сте с това твърдение? И какво мислите за съвременните българо-руски отношения?

– Мисля, че господин Райчев е прав. Настъпило е времето, когато Русия и България трябва сериозно да се замислят за бъдещето на нашите отношения. Общите исторически корени ни обединяват, но бездействието по редица ключови за развитието на българо-руските отношения въпроси доведе и ще доведе в бъдеще до влошаване на двустранните отношения. При тази ситуация за нас ще бъде все по-трудно и по-трудно да говорим за братски отношения, и ако, както се казва,

не хванем бика за рогата, ще бъдат забравени и общите исторически корени.

– В интервю за агенция „Фокус“ по повод 9 май заявявате, че *„на този ден все по-категорично се проявява разликата между обществото на силата и обществото на разума“*. Да се надяваме, че ние живеем в обществото на разума. Или имате нещо друго предвид?

– Както неведнъж съм казвал, за мен

*отношението към Деня на победата е своеобразна
квинтесенция на любовта към Отечеството*

Във философията на честването на Деня на Европа и Деня на Победата, според мен, съществуват две възприятия, два фундамента. Едните са убедени, че различията разделят народите, подхранват ненавистта и пораждат войни, а другите възприемат различията като вечен природен закон. Да, всички ние сме различни, но само по пътя към общо мирно бъдеще, с помощта на волята и разума, ще можем да създадем свят, устроен по-справедливо. Без да забравяме, че съществува и друга крайност, когато стремежът към възмездие на всяка цена превръща това справедливо чувство във вендата.

Из интервю на Марина Петкова
за „Бизнес контакти“,
август-октомври 2010

ДА ПОЛОЖИМ ДИСКУСИЯТА ЗА МИНАЛОТО В ГРАДЕЖА НА ЕДНО ПО-СПРАВЕДЛИВО БЪДЕЩЕ

Българските хора излязоха на улицата поради липсата на справедливост. Свободата и солидарността също са леви ценности, но справедливостта е тази, от която се чувства огромен дефицит в момента. Липсват фундаментално важни, основни за държавата неща, които създават усещане за справедливост. Те са нещо като противотежести на икономиката, на науката, на състоянието в здравеопазването, на културата, на духовността. По друг начин казано, моралът и всички тези противотежести създават усещането за този огромен дефицит.

Хората излязоха на протести заради цените на тока, заради цените на водата, но ако функционираха тези противотежести в държавата, аз мисля, че ние, гражданите, не бихме допуснали това нещо да се случи.

Един друг свят, по-справедлив и по-свободен, е възможен. Той трябва да бъде многополярен. Това е светът на многовекторното развитие, светът, в който, когато ти си в нещо уникален, в нещо различен, да има гаранции тази уникалност и тази различност да се съхранят в името на идните поколения.

Мисля, че доверието е най-големият дефицит на нашето общество. Също и моралът. Като че ли хората се умориха да слушат различни варианти на решения

на проблемите си, те търсят личността, търсят структурата и гаранциите, които да дадат възможност да се намери едно или друго решение в името на справедливото и устойчиво развитие на държавата. Нашето общество обаче днес основно се занимава с дискусия за миналото.

„Без дом“ на Хектор Мало е книгата, която ме запали по четенето. В тази книга злото има много лица и човек трябва да се научи да ги различава, защото понякога злото е добро за един човек и лошо за друг. По един много интересен начин книгата ми помогна да търся разликата между абсолютната и субективната истина. Научи ме, че въпросите винаги са повече от отговорите.

Има едно изказване, ако не се лъжа на Сократ, за това, че повторението създава навика, навикът – привичката, привичката – характера, характерът – съдбата.

Неотдавна с моето активно участие излезе книгата на акад. Дмитрий Лихачов „Симетрия на времето“. Върху нея работихме четири години с Калина Канева. Освен „Писма за доброто“, които аз често чета на моите деца за лека нощ, в тази книга са срещите и беседите на акад. Лихачов за България. Той нарича България „Държава на духа“ и успява да убеди света, че ние сме от малкото народи с характер. Основната поука от историята е, че нашето минало, огледално отразено в нашето настояще, трябва да бъде използвано в градежа на нашето бъдеще.

Из интервю във *Вестник за дома*,
публикувано под заглавие
„Никога жалки, само категорични“,
бр. 18 (1061), 9-15 май 2013

ВАЖНИ СА ДЕБАТИТЕ ЗА БЪДЕЩЕТО

*Българите трябва да направят избор между
възмездие като вендета и борбата за своите
икономически и социални права*

– Г-н Малинов, кампанията срещу Паметника на Съветската армия в София отново постави въпроса за различния прочит на миналото. Кой и защо днес отново се опитва да „воюва“ с паметта и с историята?

– Няма нищо лошо в различния прочит на миналото. Важни са изводите, преоценката, която правим. Нашият прочит може да е един, на други – различен. В различие то няма нищо лошо. Както сме разделени на етноси, така може да бъдем разделени и по други линии.

По-правилно е другото разбиране – че трябва да се концентрираме около общите цели и задачи, които стоят пред българската нация, а не около това, което ни разделя. Двадесет години битки за миналото са достатъчни. Нека да водим нашите битки за бъдещето. Стига сме откривали фронтове, нека да започнем да правим съюзи.

– И двете страни в спора имат обща теза – че е време да сложим край на разделителните линии.

На кого пречи Паметникът на Съветската армия, защо е повод за напрежение и конфликти?

– И двете страни твърдят едно и също, но едната не го прави. Ние не цапаме, не рушим и не рисуваме със свастики паметниците на тези, които имат различно от нашето разбиране за тази част от историята ни. Различното разбиране не може да бъде повод да се рушат архитектурни и културни паметници.

Нека си припомним – преди двадесет години нашите предшественици, които са се борили за различни каузи, са се ритали по кокалчетата и са си разменяли шамари. Преди 60 години са използвали снаряди и куршуми – и от едната, и от другата страна. Когато днес тръгва такава акция, трябва да си спомним за поуците от миналото. На хората от другата страна трябва да им е ясно, че ние, които сме на различно мнение, сме готови да отговорим на всяко тяхно предизвикателство.

Затова всеки трябва да си направи добре сметката – откъде тръгва, но и къде иска да стигне в това противопоставяне. Казвам го не като заплаха. Всеки трябва да реши какъв цивилизационен подход избира: зачита ли противното мнение, или смята да го погазва. Ако ще го погазва – с какви методи и начини, и докъде ще стигне.

– Какви са вашите лични аргументи – юридически, исторически и цивилизационни, поради които участвате в кампанията? Колко души ви подкрепят?

– Юридическите аргументи се разделят на три категории – международни (в т.ч. европейски) конвенции и споразумения, двустранни – между България и Русия, и чисто български.

Като член на ООН България има политически ангажименти за изпълнение на приетата от Генералната асамблея резолюция за противодействие на героизацията на нацизма. В този документ се изразява загриженост по повод възраждащите се опити за поругаване и разрушаване на монументи, изградени в памет на тези, които са воювали срещу нацизма в годините на Втората световна война. Съгласно Конвенцията за опазване на архитектурното наследство на Европа българската страна се задължава да забранява преместването, пълно или частично, на всеки намиращ се под защита паметник.

В съвместна декларация от 2002 г. президентите на Русия и България потвърдиха необходимостта да се предприемат мерки за реставрация и опазване на културните и историческите паметници. В руско-българското междуправителствено споразумение за сътрудничество в областта на културата, образованието и науката от 1993 г. предмет на особено внимание са опазването на паметниците и паметните места, свързани с историята на двата народа. Съгласно договора за дружески отношения и сътрудничество между Руската федерация и Република България от 1992 г. българската страна поема ангажимент да предприеме необходимите мерки за съхранение на ценностите, свързани с историята и културата.

Върху Паметника на Съветската армия се разпростира действието и на Закона за авторското право и сродните му права. Неотдавна премиерът Бойко Борисов се позова на този закон, когато обясни кое възпрепятства демонтажа на саморазрушаващия се паметник „1300 години България“ в центъра на София. Този закон не важи ли за Паметника на Съветската армия?

За около месец Национално движение „Русофили“ и още 22 неправителствени и партийни, включително и парламентарно представени, организации сме събрали около 54 хиляди подписа. Каква е подкрепата на нашите опоненти не знам, но нашата подписка се прави с една цел – освен юридическите и културните аргументи, да добавим и социалния елемент. Този паметник е и социално значим. Подписката ще покаже на обществеността, че и този аргумент, който фигурира в международните конвенции като съществен, може да бъде добавен към аргументите за запазване на паметниците на Съветската армия, не само на този в центъра на София.

Лично моите аргументи за участие в кампанията са и чисто родови. Майка ми е изкарала войната в апартамент в София. Над нас е имало три етажа, разрушени от паднала бомба. Никой не може да върне на майка ми убитите ѝ приятели и учителки. Живяла е тук – без прозорци. Семейството не е имало пари дори за обувки. Никой не може да компенсира преживяната мизерия. Няма да припомням кой с чии глави е играл по площадите футбол. Няма да припомням нито ястребинчетата, нито Митко Палаузов. Не желая в момента да изтъквам всичко това като контрааргументи на позицията на нашите опоненти. И двете страни са допускали своите грешки. След 1944-1945 г. е имало неща, които не са достойни за уважение. Със сигурност и преди 1944 г. е имало неща, които не са достойни за уважение. Трябва да правим и да помним своите исторически изводи.

– Не са ли икономическата и социалната сигурност темите, които днес са най-важни? Защо е необходимо да подклаждаме и наливаме масло в това, което ни разделя, а не в това, което ни обединява?

– Моите идеи са идеите за икономическа и социална справедливост. С тях за 45-те години социалистическа власт хората бяха обути, облечени, нахранени и всеки получи покрив над главата си. Това са нашите ценности. Срещу нас излиза друга ценностна система, която говори за справедливостта от гледна точка на възмездие. Търсенето на възмездие рано или късно ще доведе до вендета. Нашият спор е ценностен. Българите трябва да направят избор между две ценности – възмездие като вендета или да защитят своите икономически и социални права, като гледат в бъдещето, това е моята гледна точка. Важни са дебатите за бъдещето, за нашето духовно, културно, икономически справедливо социално общество. Това са дебатите, които искам да водим. Ние имаме своите тежки аргументи.

– Не ви ли се струва, че българо-руските отношения отново са „деликатна“ тема за част от родните политици – не само заради историческото минало и паметниците, но и заради днешните важни проекти, основно в енергийната област? Как си обяснявате „късата“ памет на част от т.нар. ни днешен елит?

– Национално движение „Русофили“ през ноември м.г. направи социологическо проучване. То показва, че 73 на сто от българите се определят като русофили, а едва 9% – като русофоби. Това е още един аргумент, че трябва да пазим паметниците и като културни, и като архитектурни, и като исторически следи. Русофилството в България не е нито ляво, нито дясно. Защото не може да кажем, че 73 на сто българите са с леви убеждения.

И тук има много важен момент, свързан с тезата за цивилизацията. Славянството, Паисиевата „История славяноболгарская“ е част и е в основата на духовното в европейската цивилизация. Ако Западът е прагматичното, то духовното е свързано със славянството. Българите имаме основен принос в създаването на тази славянска духовност – и писмеността, и разпространяването на религията, и езикът, на който се служи в православните църкви. Ролята на славянството и мястото на България е да одухотворява западния прагматизъм. Това е нашето призвание, което съвременната наука признава. Така виждаме, разбираме, разчитаме и преосмисляме историческото си минало ние, русофилите. В този смисъл русофилството и отношенията с руснаците, с които някога сме били един народ, не могат да бъдат по плоскостта „ляво – дясно“.

Интервю на Ина Михайлова
в *Дума*, 5 април 2011

ДА НЕ ЧЕРТАЕМ НОВИ РАЗДЕЛИТЕЛНИ ЛИНИИ

*Имаше фашизъм в България
и това не трябва да се забравя*

– Г-н Малинов, Девети септември е една от датите, които разделят хората в България. Вие като историк как гледате на тази дата?

– Да, така е. В света има много по-тежки граждански войни, които са приключили с помирение. Смятам, че на България вече са ѝ прекалено много разделителните линии. Девети септември едни го празнуват като победа, други като поражение. В резултат на 9 септември едни слизат от планината, други хващат планината, едни излизат от затворите, други влизат в затворите.

Мога да дам пример с Испания, където са дадени много жертви по времето на Франко, и пак постигат помирение. Или с Гърция, където също има стотици хиляди жертви, но страната продължи развитието си. Или с Югославия, където случаят е най-пресен, но и там вече успяват да постигнат помирение.

Мисля, че е неразумно, недостойно, неправилно българските политици да злоупотребяват с темата, като я използват за политически цели. По нея трябва да говорят главно историците, а не политиците.

За тази дата има всякакви квалификации, но според мен тя е преломна дата за развитието на България.

Да, имаше свободи, които бяха отнети през този половин век социализъм, но имаше други, които бяха дадени на хората. Свободата да се образоваш, свободата да работиш, свободата да бъдеш лекуван, свободата да бъдеш социално независим. Социалната държава не може да бъде упреквана само заради загубата на свободата на словото. Да, този режим нещо взе на хората, но им даде много повече.

– Какво ни липсва като българи, за да стигнем до помирение и да тръгнем напред в развитието си?

– Може би нихилизмът ни е обладал отвсякъде, липсата на надежда, липсата на вяра, чалгизацията във всички сфери на обществото. Това опростачване, което е следствие на разрушената образователна система. Социалната държава – това е нещото, което ни липсва, за да имаме здраво общество с ресурс и да живеем достойно. Липсва достойният начин на живот на хората.

– Какво бихте казали на тези, които на 9 септември са преживели житейски крах и са изгубили много?

– Аз съм от фамилия, която е участвала в антифашистката борба. Днес движението, на което съм председател, опазва и възстановява паметниците от онова време. Същевременно ние не разрушихме и не оцапахме нито един паметник. И ще продължаваме с търпение да показваме уважение към жертвите на тоталитарния режим. Но преди него имаше фашизъм в България, и това не трябва да се забравя.

Из интервю за агенция КРОС,
публикувано в *Дума*,
10 септември 2014

САНКЦИИТЕ СРЕЩУ РУСИЯ СА ПОЛИТИЧЕСКА ПАТОЛОГИЯ

– Г-н Малинов, как ще коментирате позицията на ЕС и по-специално на България към удължените санкции срещу Русия?

– Санкциите на Европейския съюз срещу Русия са болестно състояние. С тях съюзът нищо не постига, освен да вреди на самия себе си. Санкциите са политическа патология, която трябва да се лекува.

– Твърдите, че Европейският съюз може да бъде по-силен с Русия, защо?

– Ако ЕС е партньор с Русия, той ще печели и материално, и духовно. Русия притежава около 45% от световните полезни изкопаеми. Прагматичните отношения на ЕС с Русия биха го направили по-силен. От друга страна, трябва да сме наясно, че Русия остана последната опора на християнските ценности, върху които е градена хилядолетната история на Европа. Русия днес утвърждава в духовен план една спасителна и за Европа триада – *традиционни ценности, силна държава и многополюсен свят*.

Дълбоко съм убеден, че само елементите на тази триада могат да преодолеят пораженията, които са нанасяли и сега нанасят неолиберализмът и мултикултурализмът. В този план дори примерът с огромната бежанска заплаха е достатъчен. В близките десети-

летия Европа ще стане цел на милиони бежанци. Ако ги посрещаме със сега доминиращите идеи и нагласи, нашата култура и цивилизация ще изчезнат.

– Кой от сценариите за развитие на ЕС, формулирани от Юнкер, смятате за полезен за България?

– Тази дискусия е неправилно формулирана. Според мен проблемът на Европа не е в скоростната кутия, а е в посоката. Няма никакво значение с каква скорост се движиш към пропастта – с двеста или с двайсет километра в час. В сценариите на Юнкер ще намерите само материалното. Духовното липсва. Липсва балансът между материално и духовно.

Като историк твърдя, че липсата на такъв баланс е смъртоносна за всяка империя, за всяка цивилизация. Особено ако тя е пред сблъсък с друга, в случая с мюсюлманската.

Ако продължаваме да вървим в посоката, в която сега вървим, нашата цивилизация ще губи все повече съпротивителни сили и няма да има енергия, с която да противостои на една културна и духовна инвазия, каквато наблюдаваме днес от страна на мюсюлманския свят към християнска Европа.

От друга страна, Европа продължава да слугува на либерализма. Неолибералният модел е провален, така както е провален и тоталитарният.

Трето, начинът на взаимодействие между страните членки на ЕС, начинът на управление на съюза е обречен. Европа трябва да стъпи на принципа на кооперативизма, а не на принципа на акционерното дружество. Днешният модел ще доведе до разпад на Европейския съюз.

Из интервю на Любомир Денов
за 24 часа, 22 март 2017

РУСИЯ ИМА СВОЯ АЛТЕРНАТИВА ЗА СВЕТА

*Когато един народ има стратегия, това е път
към победата. А когато говорим само за тактика,
без далечни цели, това е дребна суета преди
поражението*

– Господин Малинов, често се говори, че проблемът на Русия е в това, че тя няма своя алтернатива за света. Истина ли е това?

– Русия има своята алтернатива. Тя може да бъде синтезирана в една триада: *традиционни ценности – силна държава – многополюсен свят*.

Русия укрепва своето общество на базата на традиционните духовни и морални ценности, в противовес на уж модерни тенденции, които дезинтегрират и отслабват други държави и общества. Русия отстоява идеята за силна държава в условията на глобализъм. Тя следва стремежа към един друг глобализъм, основан на взаимно зачитане и уважение на различните интереси. И в този смисъл Русия е флагман на идеята за изграждане на многополюсен свят като алтернатива на еднополюсния. В много държави тези идеи принадлежат на леви партии, в други на десни. В Русия те се осъществяват успешно и дават сериозни плодове. Глупаво е човек да се прави, че не разбира коя тенденция е обречена да победи в дългосрочна перспектива.

– Как се отрази на Европа политиката на санкции срещу Русия според вас?

– Трета година чуваме най-различни кресливи обяснения как Русия ще грохне под натиска на санкциите. Това обаче не става. Напротив, Русия по-скоро укрепва, отколкото губи от санкциите. Срещу Русия е имало и други подобни удари, с цените на нефта на пример. Спомняме си края на 80-те и началото на 90-те години. Помним как в един „черен петък“ през 1998 година руската икономика буквално рухна.

Ударът, който страната понася в момента, е дори по-тежък. Но тя го посреща с друго самочувствие и много сериозна мобилизация – икономическа и духовна, благодарение именно на тази триада, за която споменах. А има и още много ресурси, които би могла да мобилизира на тази основа за справяне с критични ситуации.

Колкото до интереса на Европа, нелепо е да се твърди, че Европа може да спечели от санкции срещу Русия. От тези санкции Европа става по-слаба. Да, вярно е, че Русия също губи. Както е вярно, че и Европа, и Русия ще бъдат много по-силни, ако са заедно, а не се противопоставят една на друга. Доказва го хилядолетната история на взаимното съществуване.

– Отчитайки факта, че над 75 на сто от българите искат приятелски отношения с Русия, каква трябва да бъде българската позиция в днешната сложна геополитическа обстановка?

– Ако при 75% русофили един политик в България се държи русофобски, той си слага срамно петно, в резултат на което до година–две изпада от политическата сцена. Може би затова русофобското говорене у нас минава главно през различни организации на неправи-

телствения сектор. Ние, в Национално движение „Русофили“, смятаме, че да си русофил, означава преди всичко да си патриот. Патриотът иска държава с характер, способна да отстоява и защитава своите интереси. А в това лично аз съм категоричен, че интересите на България съвпадат с интересите на Русия – както на Балканите, така и на световната сцена.

– Приемате ли поведението на България в рамките на НАТО и ЕС, защото има хора, които твърдят, че нашите действия там трябва да се изчерпват с пълното послушание?

– Членството ни в НАТО и ЕС ни дава и права, и задължения. Смятам, че е задължително в тези две организации България да защитава своя национален интерес. Ако позволим една огромна емигрантска вълна да ни залее, рискуваме славянобългарският характер на нашата държава да изчезне. Не можем да се отречем от себе си. Ние сме българи не защото сме в НАТО, във Варшавския договор или в ЕС. Ние сме българи по съвсем други характеристики – исторически, културни. Ние сме източноправославен народ. Сред нас има много мюсюлмани, но те също изповядват традиционните ценности, а не глобалистките, които ни налагат чрез пълната слободия и вседозволеност.

– Вие бяхте първият, който поздрави българите с „победата в Третата кримска война“. Трябва ли според вас България да промени своята позиция по тази тема?

– След Руско-турската война от 1768–1774 г. Русия получава Крим и правото да покровителства православно-славните народи в Османската империя. В резултат на Втората кримска война през 1853–1856 година имаме

освободителни войни и за Сърбия, и за България. Поради тази причина като историк намерих за нужно да кажа, че сегашното измъкване на Крим от тази фашистка вакханалия в Украйна е освобождаване на Крим.

– Освобождаване от какво?

– Освобождаване от невъзможността в собствената си държава да говориш родния си език, да пишеш на кирилица и да изповядваш определена културна идентичност. В Крим в момента няма никакъв проблем нито за татарите, нито за украинците, нито за руснаците. Всички те имат еднакви права. За разлика от Украйна, където се пречи да се говори на руски, а украинският е единственият държавен език. В Крим тези езици са три. Това е един съвършено различен пример, контраст между територии, които се намират на една и съща географска ширина. Според мен спокойно можем да кажем, че историческата страница „Крим“ е окончателно затворена и Крим е територия на Русия.

– Очаквате ли на президентските избори в България да бъде осъществен геополитически сблъсък?

– Бих призовал за една дискусия по геополитическите процеси и мястото на България в тях. Такава дискусия страшно липсва на обществото, въввлечено основно в дръзги за миналото и обсъждане на ключарски събития. Една дискусия за бъдещето ще даде съвсем други плодове, ще отговори на въпроса накъде трябва да вървим. Когато един народ, една общност има стратегия, това е път към победата. А когато говорим само за тактика, без далечни цели, това е дребна суета преди поражението.

Из интервю на Александър Симов
Дума, 10 септември 2016

За русофилството

„ЗА ДРУГИ СВОЯ“

Руско-турската освободителна война от 1877–1878 година, „особената война“, както я нарича Андрей Пантев, е войната, която от векове за векове олицетворява благодарността, възхитата и обичта на българския народ към руския народ. Войната, превърнала се в символ на славянска и православна солидарност.

В съвременното българско духовно пространство, събрало в себе си противоречивостта на разнородни (до взаимно изключване) исторически, политически и морални позиции, ние срещаме противоположни оценки за тази война – от нейната прослава като дар и благо за българския народ до отричането ѝ като историческа необходимост по пътя на българския обществен прогрес.

Дори нейните отрицатели обаче, често служещи на чужди геополитически амбиции, не могат да отрекат, че това е войната с най-много доброволци от всички войни в историята на XIX век.

Това е война за вярата

В нея са загинали „За други своя“ над 72 000 руси (великоруси, белоруси и малоруси).

Тази война е забележителна, особена, дори уникална и с факта, че само две години след Освобождението руската администрация начело с княз Дондуков напуска безусловно България, като оставя след себе си нашата страна със съвременна и модерна за времето си

Конституция, с изградена държавна администрация, армия, флот, Академия на науките и всички останали структури, необходими за самостоятелно функциониране на българската държава.

Руснаците идват през 1877 г. в Османската империя, проливат кръвта си, освобождават българите от петвековното иго, полагат солидните основи на Третата българска държава и си отиват.

Какъвто и имперски прагматизъм да виждат историките в тази война, нейният уникален освободителен характер и нейният уникален цивилизационен заряд остават неоспорими за непредубедения поглед.

Тази особена война има непреходно значение и за самите руснаци. Не случайно по време на войната е учредена Георгиевската лента като висш отличителен знак за героизъм. Учредяването на отличието е много любопитно. Когато руският император Александър II заповядал главнокомандващите на Дунавската и Кавказката армия да представят списък на отличилите се, се оказало, че извършилиите най-блестящите подвизи Нижегородски и Северски драгунски полк вече са получили всички установени награди. Тогава с указ от 11 април 1878 г. императорът създава нова военна награда – Георгиевската лента, която се поставя на знамето на полка

„и не се сваля при никакви обстоятелства“

Георгиевската лента е част от Георгиевския орден за военни заслуги и е сред най-почетните военни отличия на руската армия.

Особената, великата освободителна война от 1877–1878 година има и невероятен международен отклик. След като научават за победите в боевете при Шипка и

Плевен, всички поробени народи от Османската империя – от Еритрея през Египет до Сирия – разбират, че е възможно отоманският гнет да бъде отхвърлен. Тази война се превръща в пример, упование и надежда.

Българският и руският народ пред историята и пред Бога са едно – и чрез своя език, и чрез своята вяра, и чрез своето светоусещане. Освободителната руско-турска война от 1877–1878 година е неразделна част от това единение. А тази експозиция е нашият много скромнен поклон на благодарност и молитва за бъдещо единение на двата народа.

*Слово при откриването на експозиция
от 39 репродукции на картини от известни руски
художници, изложена в Народното събрание
по повод 140-годишнината от Руско-турската
освободителна война от 1877–1878 г.
12 декември 2017*

РУСИЯ И БЪЛГАРИЯ – СЕСТРИ ЗА ВЕКОВЕ

От 2 до 4 март 2018 г. Главата на Руската православна църква Негово светейшество патриарх Московски и на цяла Русия Кирил ще посети България. В навечерието на това събитие, нагледно потвърждаващо единството на православните славянски народи, телевизия „Царьград“ се среща с ръководителя на българското Национално движение „Русофили“ Николай Малинов.

– Негово светейшество патриарх Кирил вече е посещавал България през 2012 г., малко преди блажената кончина на Негово светейшество българския патриарх Максим. Помним колко топло бе посрещнат тогава. И все пак, какво е отношението на съвременното българско общество към Русия и руснаците?

– Данните от социологическо проучване, проведено миналата година (ще отбележа: от американската агенция „Галъп“), сочат, че 82% от българите се определят като „русофили“, а 4% – като „русофоби“, останалите се колебаят. Три години по-рано като „русофили“ се определяха 78%, а като „русофоби“ – 8%. Архетипът на българския народ включва русофилството, така както това да говориш на български, да пишеш на кирили-

ца, да си привърженик на традиционните православни ценности. Този колосален културен и духовен обмен, който протича между нашите народи, вече е на повече от хиляда години.

Ще напомня само един от историческите примери: във времената, когато Ордата владее голяма част от руските земи, значителна част от руския елит намира убежище в България. За разлика от сегашна Западна Украйна или Прибалтика, ние винаги сме отстоявали православната вяра, борили сме се и сме умирали за нея. Както и нашите братя в Русия. Точно по същия начин, след като България пада под османско иго, вашата страна е провела над десет руско-турски войни, освобождавайки своите братя славяни.

Ние разговаряме с Бога на един и същ църковно-славянски език, пишем с една кирилица, всички елементи на националното ни самоопределение съвпадат изцяло. Достоевски казва, че руснакът – това е православен славянин, същото може да се каже и за българина. Нещо повече, можем да бъдем възприемани като единно културно-историческо, цивилизационно пространство. И в същото време за нас е много ценно това, че преди 140 години, когато Русия освобождава България, ни дарява с пълна свобода и независимост.

– Руско-турската война от 1877-1878 г. е била наистина удивителна: колко руски доброволци са участвали в нея и на колко православни народи тя е донесла свободата!

– Именно. В тази война 72 хиляди руси (нарочно така ги наричам, защото тогава не е съществувало никакво делене на руснаци, белоруси и малоруси)

са паднали за „духовния брат“. И след като полагат основите на нова България, вашите войски напускат тази територия. Нещо повече, именно тази война дава тласък на много народи от Близкия изток, и даже от Африка, за национално-освободително движение, а Сърбия, Румъния и България получават пълна независимост. След тази война, на 11 април 1878 година, император Александър II Освободител (подчертавам: освободител не само за вас, но и за нас) подписва указ, учредяващ Георгиевската лента.

– Но когато говорим за славното руско-българско общо минало, не може да не стане дума и за неговите тъмни страници: противопоставянето на страните ни в двете световни войни, а също така за съвременното положение на България като страна членка на НАТО. Как могат да се обяснят тези факти?

– Да, по време на Първата световна война Русия е воювала с България, при това на територията на историческа България (и тази война не сме я обявявали ние). В навечерието на Втората световна война в България са събрани над два милиона подписа (при пет милиона население) в подкрепа на съюз с Русия, и едва след като се подписва пактът „Молотов–Рибентроп“, България сключва договор с Германия. Но дори и след това ние не сме изпратили нито един войник на Източния фронт, никога не сме прекъсвали дипломатическите си отношения с Москва. А само за месец, след като войските на Червената армия навлизат в България, страната ни набира 350 хиляди български доброволци, готови да тръгнат на война с Германия. Значителна част от тях се присъединяват към съветските войски и достигат до Виена.

Що се касае до „третата световна война“, която тече в момента, аз съм принуден да изрека горчивите слова, че преди по-малко от три десетилетия Съветският съюз предаде България, оттегляйки се не само от нашата страна, но и загърбвайки интересите си в много други републики на целия Балкански полуостров и в цяла Източна Европа. А както се казва, „Свято място не пустее“. И това, че България стана член на НАТО, също се случи с „благословията“ на руските власти, а именно на президента Елцин. По онова време у нас ежедневно се провеждаха многохилядни митинги срещу встъпването в алианса, и когато Елцин официално заяви, че той не се притеснява от разширяването на НАТО на изток, българската общественост разбра: в Русия никой не се интересува от нас. Масовите протести секнаха, а България в крайна сметка стана член на НАТО.

Но аз лично нямам никакви съмнения, че рано или късно българският народ ще доведе нещата до референдум и ще бъде взето решение страната ни да излезе от НАТО. Разбира се, тук трябва да се приложи принципът на историцизма, да се сравни какви бяха Русия и България преди две десетилетия, когато течеше процесът на присъединяването ни към този блок, и какви сме сега.

В момента лично аз и много други българи предпочитаме да сме във военно-политически съюз с Русия. Но трябва да се разбира и това, че от присъствието си в западното пространство нашето правителство ежегодно получава по различни програми 2,5 милиарда евро. Нашите управляващи политици са на мнение (забележете, аз не съм съгласен с това), че нашата социална система не може да издържи без тези средства. Уви, тези процеси много се задълбочиха, не само по вина на българските политици. И да се очаква, че седем

милиона българи самостоятелно ще се справят със стотици милиони англосаксонци – това е несериозно.

– Но ако от началото на 90-те години в областта на реалната политика руско-българското единство се разклати, това по никакъв начин не повлия на нашето духовно единство?

– Разбира се, по времето на Съветския съюз ни бе натрапена атеистична политика. Но у нас храмове не са взривявани, църквите не са били затваряни насилствено и имуществото им не се е изземвало. Нещо повече, след Втората световна война с помощта на Руската православна църква се установява автокефалия на Българската православна църква и нейната Патриаршия. Контактите между нашите църкви винаги са били много тесни, а в последните десетилетия видимо се укрепиха. В центъра на Москва, на „Таганка“, действа метох на Българската църква, а в София – метох на Руската църква.

Именно в софийския храм „Св. Николай Чудотворец“, където се намира руският метох, бе погребан Свети Серафим (Соболев), велик светец на *„руската чужбина“*, едновременно прославен в нашите църкви преди две години. Неговата памет е особено скъпа за нашите народи и много ни сближава. Великолепен богослов и проповедник, а заедно с това и консервативен мислител, автор на книгата „Руската идеология“, отец Серафим е направил много за българското православие, в това число предпазвайки го от либералния икуменизъм.

– И плодовете на тази дейност са налице: Българската православна църква първа се възпротиви на участието в Критския събор, който се оглавяваше от икуменически настроения Константинополски патриарх.

– Точно така. Светият синод на Българската православна църква бе сред първите, които настояваха Всеправославният събор да бъде отложен. В крайна сметка това мероприятие загуби всеправославния си статут и неговите канонично съмнителни решения не са задължителни за всички православни църкви.

– А що се касае не до глобалния църковно-политически дневен ред, а до контактите на ниво епархии и отделни общини?

– И тук взаимодействието е постоянно. Има множество общи инициативи: размяна на светини, обмен на духовни хорове, и разбира се, поклонничеството. Много от свещениците се познават взаимно, общуват, помагат си. Като цяло за руските православни хора в България има много свети места, които си струва да бъдат посетени. И това не са само български светини.

Така например, в българските планини се намира древният Гложенски манастир, основан през XIII от руския княз Георги Глож, избягал в България по време на татаро-монголското нашествие. В този манастир се съхранява древноруска икона на Великомъченик Георги Победоносец. Въобще, доколкото ми е известно, в България действат 229 манастира. И това при условие, че по време на османското робство турците масово са унищожавали нашите светини.

– А в кои български светини ще служат ръководителите на нашите църкви – Техни светейшества патриарсите Кирил и Неофит?

– На 3 март патриарсите ще извършат богослужение в известния Шипченски храм „Рождество Христово“, построен в края на XIX – началото на XX век като паметник на руско-българската дружба. Като стана

дума за него, по-късно, когато войските на Врангел са евакуирани от Лемнос и Галиполи, именно при Шипченския манастир е създаден дом за руски инвалиди и сираци. На това място са погребани 527 руснаци (ние издирихме имената на повечето от тях и ги предоставихме на сдружението за историческо просвещение „Двуглав орел“).

На 4 март ще бъде отслужено тържествено патриаршеско богослужение в главния катедрален събор на България – софийския храм на името на Свети благоверен княз Александър Невски. Забележете, че централният храм на страната е построен и осветен в чест на руски светец, на небесния покровител на Царя освободител Александър II.

И разбира се, в хода на своята визита патриарх Кирил ще се срещне с ръководството на страната – с премиера, председателя на парламента, президента на републиката.

– Известно е, че в организирането на посрещането на Негово светейшество патриарх Кирил в България участва и ръководеното от вас българско Национално движение „Русофили“. Разкажете, моля, за това движение, основните направления на неговата дейност и инициативите му.

– Ще започна с това, че на 4 март ние откриваме нов паметник на руските първопроходци в София. В българската столица през 1877 г. руските войски навлизат по три лъча. През 2013 г. открихме паметник в село Требич, откъдето влиза с войските си есаул Бариш-Тищенко. Сега откриваме втория лъч, а откриването на третия предстои. Като цяло, ние поддържаме стотици паметници на руските и съветските воини

(без да ги делим) и всяка година откриваме по два-три нови монумента.

През април заедно с руското сдружение „Двуглав орел“ ще открием възстановения паметник на княз Сергей Лайхтенбергски, племенник на руския император, загинал в България през 1877 г. Имаме много подобни инициативи: поставихме нов паметник на легендарния генерал Скобелев, сега планираме да подарим на руския град Владимир паметна плоча с изображение на техния съгражданин генерал Николай Столетов, който по време на Руско-турската война 1877–1878 г. командва българското опълчение.

Старам се да не пропуснем нито една значима дата от историята на руско-българските отношения, като организираме мероприятия, посветени на тях. Това направление от нашата работа се нарича „Памет“. Второто направление е изучаването на руски език. Оборудвали сме стотици кабинети, като се започне от детските градини. В тях руски език вече изучават 15 хиляди деца.

– Тоест, ако до 90-те години руският език бе задължителен за изучаване в училищата, сега това е изключително доброволна инициатива?

– Да, до 1994 г. А в момента 250 хиляди българи изучават руски език доброволно.

– Може ли това число да се сравни с миналото? Каква е динамиката?

– Занимаваме се с тази програма от 10 години и за този период броят на хората, изучаващи руски език в България, се е увеличил почти два пъти. Искам да подчертая: тази дейност се осъществява не с българ-

ски или руски държавни средства, а изключително за сметка на доброволни дарения.

Още едно важно направление е организирането на фестивали и конкурси за песни, танци, рисунки и съчинения. В тях участват десетки хиляди деца. А кулминацията на нашата дейност е провеждането на събора на русофилите под Шипка. Всяка година на това място се събират 15-20 хиляди души, обобщават се резултатите, набелязват се бъдещите планове. Всичко това – успоредно с провеждането на кръгли маси и конференции, а също така и на книгоиздателска дейност.

Въобще, ние постоянно се стараем да фокусираме общественото внимание върху всичко добро, което се е случило в течение на нашата над хилядагодишна история. И макар основните направления на дейността ни да са културно-просветителски, не стоим откъснати от политическите реалности. Например, когато ставаше дума в България да бъдат разгърнати елементи от американската система за противоракетна отбрана (ПРО), събрахме над 150 хиляди подписа, и тази система „замина за Румъния“.

– Наблюдавайки как в момента Русия се възражда като световна свръхдържава, виждайки как и в България се активизират патриотичните сили и, разбира се, наблюдавайки наистина сестринските църковни отношения, има ли надежда за това нашите страни и народи освен духовно и културно да се сближат и в политически смисъл?

– Всичко, което може да се прави, ние го правим. Но когато се опитваме да правим нещо голямо, на нас просто не ни дават. Защото ако вие, Русия, се намирате в тила, ние – българи, сърби, гърци, сме на фронтовата

линия на тази атака, която се води срещу православната цивилизация от страна на Запада. Ние силно се надяваме, че вие сте нашият тил. А това, че в момента България е член на НАТО, не е наша вина, това е наша беда. Надявам се временна.

Автор: Михаил Тюренов
Телевизия „Царьград“,
1 март 2018

ЕВРОПА Е ПО-СИЛНА С РУСИЯ, РУСИЯ Е ПО-СИЛНА С ЕВРОПА

– „Русофили“ – защо е това име на вашето движение, защо трябва да има непременно обич или омраза, когато се споменава Русия? Защо не е, примерно, „Приатели на Русия“ или нещо подобно?

– Името е измислено през 2003 г., когато е създадено движението. В него съм от 2005 г., а съм избран за председател през 2009 г. Идеята е била към Федерацията за приятелство с народите на Русия и ОНД да се създаде руска секция, да се открие като нещо отделно. Така са преценили – че „Русофили“ трябва да е името. Енчо Москов и другите основатели създадоха нещо уникално, пред което аз се покланям и продължавам с голяма удовлетвореност.

– Това е преди вас, преди вие да отидете...

– Да. Но смисълът на името е голям и той е важен за избора ми да се включа в тази организация, за да помагам преди всичко. Един руски владика каза преди няколко години, като разбра, че сме се назвали „Русофили“, че е много важно как човек ще назове себе си пред Бога. Защото в зависимост от това как се назоваваш и с какви идеи тръгваш напред, те разпознават в обществото.

Разделението на русофили и русофоби у нас е факт, от който българското общество може да се поучи и да се опита да намери онези вектори в развитието

на страната ни, които много липсват. За да се назовем „русофили“, значи русофобията малко е прекалила в България. Не малко, а много.

Преди да стана председател на организацията, спомням си, бяха ни нарекли „срамежливи русофили“. Като че ли имаме от какво да се срамуваме.

Мисля, че силата е с нас, с русофилите. Не само защото над 70% от българите – според всички социологически агенции – са русофили. Едва около 9% са русофобите.

Ние имаме и силата на нашата обща история. Имаме силата на поука, че участвайки в две войни срещу Русия, сме стигали два пъти до национални катастрофи. Имаме поука, че не друг, а руският войник е дошъл да освободи България.

Знам за руски войници, умирали за България, но не се сещам за американски войници, умирали за България. Знам български войници, умирали за Афганистан и Америка, но не знам обратното.

Освен историята ние трябва да пазим историческата памет. Нашата основна задача е да опазим тази любов, която за някои хора е трудно разбираема. Наскоро си позволих да кажа – тъй като в западния свят любовта се разбира като любов между два индивида, за съжаление понякога еднополови – че любовта може да бъде любов в една общност, в една държава. И още повече – между два народа.

– За да имате обаче истинска любов, трябва да се познавате. Има и сляпа любов, разбира се. Но когато става дума за отношения между страни, най-добре е тя да е рационална. Виждате ли рационализъм в русофобството? Оценявате ли опита, от който то е създадено? Това, че Русия въпреки Освобождени-

ето е нанесла големи травми на България. Свидетелствата на Захарий Стоянов, на Симеон Радев за поведението на някои генерали руснаци след Освобождението не са много възторжени, меко казано. Най-голямата травма, разбира се, е тоталитарният режим, наложен от СССР след 9. IX. 1944 г.

– Ако влезем в детайлите на историята и на разбирането за положителния и отрицателния опит в отношенията ни с Русия, първото, върху което бих акцентирал, е каква е природата на тази любов между България и Русия. Освен че произхождаме от едни и същи племена, които са говорили на едни и същи езици и затова превеждането на светите книги на църковнославянски се приема като нещо абсолютно естествено в Русия, руският народ ни обича, защото ние сме му дали неговата идеология – православието. И второ, естествено, кирилицата, което е спойката, хоросанът на тази духовност. Това е основата на руската любов към нас.

Вие правилно засегнахте съветския период. Що се отнася до него, той няма нищо общо с руския период. Съветският съюз като империя изпълнява задължението си да „храни“ подвасалните си територии и го прави добре. Ако погледнем като историци, ще си дадем сметка, че да, този период отне свободата на словото, отне и други свободи. Но даде свобода на здравеопазването, на образованието, даде социални свободи. Нека историците да търсят отговор на въпроса какво даде и какво взе този период.

За разлика от съветския период сега, когато Русия възкръсва, руският човек много добре си дава сметка откъде е дошла кирилицата – за него Кирил и Методий са българи, не са никакви безродници. За него Киприян е българин, за него религията и вярата му са дошли от

България. За него България е тази трансмисия, от която той се е научил да съчетава прагматизма на Запада с духовното на Изтока.

Руският човек, по формулировката на Достоевски, е православен славянин. Всичко това е в основата на любовта на руските хора към нас. А нашата любов естествено е базирана на благодарност за това, че 72 000 руси – без значение дали са белоруси, малоруси или руснаци – умряха за спасяването на България. Мисля, че всеки от нас има своята родова памет какво е било, преди да дойдат да ни освободят.

Не бива да забравяме, че Русия идва, създава държава, открива Академия на науките, армия, флот, библиотеки, училища, администрация. И след една година си тръгва.

По същото време, когато Америка завладява Куба, какво става с Куба? Дава се конституция, създава се държава и Америка се оттегля оттам ли?

Имаме много сериозни примери в историята, но казвам всичко това, защото смятам, че без духовната съставляваща, за която говоря и върху която акцентира движение „Русофили“, поне откакто съм негов председател, нашата история не може да бъде разбрана. Защото не може да бъде разбрана като обич към Сталин, Путин, Ленин или някой друг. Както от това дали обичам Станишев или Бойко Борисов не зависи дали обичам България.

Да, политиката е част от държавността. Но българската цивилизация се формира след избора на православието за религия от Свети цар Борис I, след приемането на кирилицата и обединяването на тази държава, която е била като орди – български, славянски, тракийски, арменски и прочее.

Всичко това прави България – а не военнополитическите и икономическите съюзи, без значение дали става дума за Варшавски договор, НАТО, ЕС, СИБ или Тристранния пакт с Хитлер. Тези неща не са България. България е отвъд това. Тя е онова, което ние, историците, наричаме „цивилизация“. Тя стъпва върху християнските ценности, върху общо културно осъзнаване за това кои сме. Без тази мощна, огромна критична ресурсна маса – човешка и всякаква друга – не бихме могли да си представим запазването на България.

– Да поговорим за сегашната ситуация, за Русия днес. Говори се за връщане на Студената война, виждаме отношението на Европейския съюз, на САЩ. Налагат се санкции и т.н. Какъв е вашият прочит на сегашната криза около Украйна?

– Прочитът е много прост. След Първата и Втората световна война кой спечели? Не спечели Европа, не спечели Русия. След сегашната отдавна подготвяна информационна война отново няма да спечели нито Европа, нито Русия. Европа е по-силна с Русия, Русия е по-силна с Европа.

Ако Европа и Русия са заедно, това ще бъде основната геополитическа и най-влиятелна сила в света през следващото хилядолетие. Ако Европа и Русия са разделени, ще има друг вид многополюсност, с други съотношения на силите. Но този потенциал – интелектуален, културен, научен, човешки и природен ресурс, който имат Русия и Европа обединени, им позволява да бъдат основният фактор, даващ вектора на развитие на цялото човечество.

– Подтекстът като че ли е „Америка не иска такъв алианс“.

– Нямам подтекст. Говоря за Америка и Китай. Повече обслужва Америка, по-малко – Китай. Защото Русия може да гледа през прозореца на Петър I, но може да гледа и през вратите на Иван Грозни. Русия вече започна да строи тръбопроводи към Китай. Да, това са други залежи, друга част на Сибир – различна от тази, която обслужва европейските пазари. Но Русия ще реши за себе си осигуряването на страната си с ресурс – макар и след 10-15-20 години. Чисто тактически има много сериозен проблем в това отношение. Но мога да припомня какво се случва с враговете на Русия през последните 1000 години, ако искате. Какво стана с османските турци, какво стана с татарите, Наполеон, Хитлер? Полша стана част от Русия, Литва стана част от Русия. Ние, които сме държава на 1300 години, би трябвало да помним всичко това.

– **Вашият глас отскоро се чува по-силно. Вие сте кандидат за депутат от българската левица. Мислите ли, че българските леви политици са в доста голям дълг на самите си симпатизанти? Като че ли ярки гласове почти не се чува през последните няколко месеца, когато беше цялата офанзива – от Майдана до санкциите, които ЕС наложи на Русия. Въобще правителството, което бе подкрепяно от социалистите, зае доста хлъзгава позиция, макар че беше притиснато, разбира се, от общата позиция на ЕС.**

– Личното ми дълбоко убеждение е, че правителството, подкрепяно основно от левицата, падна по две причини. Ние имавме куража да създадем коалицията „Южен поток“ в рамките на Европа, за да се реанимира „Южен поток“. Другото, за което имавме куража и смелостта, бе да кажем ясно и категорично, че България е

против санкциите по отношение на Русия. Това, че имаше по-големи очаквания от нашето правителство и че нещата бяха отиграни медийно по различен начин – от гледна точка на позициите на нашите министри...

Но документите на партията бяха в съвсем друг дух. Документите на партията бяха истински пробългарски документи. Дори тогава си позволих да кажа, че документът на „Атака“ е проруски, на ГЕРБ е проамерикански, а на БСП – пробългарски. В края на краищата, ние не можем да се държим като нечии слуги.

– Но това е обвинението към вас – че сте „пета колона“ на Русия и сте слуги на Путин, обслужвате „Газпром“ с „Южен поток“.

– Кои ние?

– Русофилите. Тези, които подкрепят „Южен поток“. Всички, които подкрепят руски енергийни проекти.

– Аз лично по темата „Енергийни проекти“ почти не се изказвам, тъй като, пак казвам, за мен основният вектор са духовните и културните отношения.

– Но споменахте „Южен поток“.

– Споменах, защото стана дума за политика и за това защо е паднало правителството. А от гледна точка на петата, шестата или осмата колона – чии интереси обслужва, отговорът е много прост. Всичко, което обслужва интереса на България, преди всичко и единствено на България, трябва да бъде подкрепяно. Дълбоко съм убеден, че „Южен поток“, както едно време „Син поток“, обслужва интереса на България. Затова и трябва да бъдат подкрепяни. Без значение дали са руски, турски, китайски, японски... Аз например съм „за“ японските

проекти, свързани с пристанище „Бургас“, които за съжаление се провалиха. Защото не може най-големия залив в Черно море – Бургаския, да не успяваме да го развием и основни геополитически играчи в търговията да бъдат Констанца и Солун. Защо? След като имаме по-добри природни дадености.

А „Южен поток“ е изгоден за България и според ГЕРБ, и според БСП. Ами да се хванем и да го направим! Да оправим митниците и НАП – това да направим! Следващото поколение да мисли нещо друго – да мисли „Белене“, да мисли всичко останало. Това, за което имаме съгласие, дайте да го направим!

– Сигурно следите дебата за хомосексуализма. Имаше такава реплика в Русия по повод легализацията на хомосексуалните бракове. Тамошният патриарх беше казал, че легализирането им води до доморазрушение. Как ще отговорите на онези, които ви казват, че сте хомофоби – да го кажем така? Че не признавате основни човешки права, прокламирани от западната цивилизация?

– Ще отговоря, че техните права са си техни права. Но парадирането им по никакъв начин не може да бъде подкрепяно, защото хомосексуализмът размива и унищожава устоите на цивилизацията. Защото това, за което сме благословени ние, християните, от Господ Бог, е „*Плодете се и се множете*“. Еднополовите бракове не плодят и не множат, могат само да осиновяват. А човечеството трябва да продължи. Българският род трябва да продължи. За да стане това, трябва да развиваме и да поставяме акцент върху другите ценности. Затова, когато някой е различен от хилядолетните правила, нека не парадира с тази различност. Да

прави в спалнята си каквото иска, но да не го прави по площадите.

– Не е ли това връщане по някакъв начин към мрачните времена на Средновековието?

– Връщане към мрачните времена ще е, ако това е наказуемо, осъдително, порицавано. Но в момента, в който поведението на обществото е толерантно и желанието му е хомосексуалността да не бъде демонстрирана, няма основание да се говори за връщане към някакви мрачни времена.

– Как стана така, че в Европа именно Русия отстоява нейната християнска идентичност – а Европа сама се отказва от нея?

– Явно в Европа тази слободия, тази анархия, която набира сила в световен мащаб, съумява да се развие по-силно, да развие християнските ценности. Християнска Европа отслабва – виждам как църквите лека-полека се превръщат в дискотеки и в какво ли не. Почти не забелязвам християнска Европа като влияние и като възможности. Това много ме притеснява – като вярващ човек, ако щете. Аз съм православен християнин и смятам, че не е сериозно чрез размиването на хилядолетните християнски ценности да се опитваш да създадеш нещо ново, без да кажеш какво е то.

– Кажете още нещо за организацията „Русофили“. Както към някои прозападно ориентирани формации има обвинения, че са, примерно, „соросоиди“, така вас ви обвиняват, че прокарвате чужди политически интереси. В какво точно се състои дейността ви, как се финансирате, за какво харчите пари?

– Организацията се развива в няколко основни направления. Ще започна от едно от ресурсоемките неща. Тази година функционират 470 кабинета за *изучаване на руски език в детските градини*. Миналата година бяха 55. Това са пособия, методики, учебници, учители, зали...

Помощта на Русия за това наше начинание се свежда до 10 000 евро на година, които използваме за един от трите или четирите семинара, които правим годишно за преподавателска подготовка на кадрите. А защо 10 000 евро? Защото на фонд „Руский мир“ това му е квотата. На организация от световен мащаб тя може да отпусне толкова. Повече не можем да вземем.

Финансово ни помага и „Фонд мира“. Това е международна организация, базирана в Русия. Тя приема 15 деца на година, наградени в някой от петте ни конкурса. Няма конкурс с участие на по-малко от 3200 деца. Единият е за *рисушка*, другият е за *четене на руска класика*, за *есе*, за *съчинение*, *музикален конкурс*. Всичко друго финансираме сами. Ние сме 30-хилядна организация със 186 подразделения в страната.

Другото направление са *паметниците*. Поддържахме над 550 паметника. Всяка година откриваме по 3-4 нови – на Скобелев, Гурко... Да не ги изреждам. Постоянно изграждаме нови паметници и поддържахме старите съветски и руски. Годишно организираме над 100-120 *концерта* в цяла България на различни руски изпълнители. Това също се финансира от самите организации.

И да не забравяме „Копринка“. На събора край язовир „Копринка“ тази година дойдоха над 12 000 души. Няма криза, няма проблеми. Няма друго такова мероприятие в света, където на една поляна да се съберат толкова хора, за да демонстрират своето отно-

шение, своята любов към друг братски народ. И това става абсолютно спонтанно. Така и възникна този събор. Откакто съм председател на тази организация, се опитвам да я управлявам по един по-особен начин.

– Какво означава „по-особен начин“?

– За мен е важна православната традиция. Православната традиция не е нито демократична, нито тоталитарна. Тя е съборна. В съборната традиция на българския цивилизационен код и подход се развива тази наша дейност и тази наша организация. И доста добре вървим. Тази свобода, която се дава по един разумно и строго пирамидално конструиран подход, дава невероятни резултати.

Искам да подчертая, че сме *културно-масова организация*. Занимаваме се и с *обществено-политически теми* – сега например обявихме подписка срещу американските бази. Смятаме, че както не е имало съветски бази у нас, така не може да има и американски. Друг е въпросът, че между Русия и НАТО договорката е да няма бази на НАТО у нас. Те обаче не били на НАТО, били на САЩ – за съвместно ползване. Вкарват ни в излишна словесна еквилибристика.

Правили сме подписка и срещу проамериканската позиция за разполагане на противоракетна отбрана (ПРО) в България. Тогава нашата инициатива бе подкрепена от над 150 хиляди български граждани. В София събрахме 54 хиляди подписа срещу събарянето на Паметника на Съветската армия. Не подминаваме дати като 3 март, 9 май – всички дати, които смятаме за важни.

– Казвате, 30 хиляди души са във вашата организация.

– Малко над 30 хиляди.

– И всичко правите сами – събирате парите, финансирането идва от членовете на организацията?

– Да. Но не си го представяйте като някаква каса, в която събираме едни пари. Има мероприятия и трябва структурите да си ги финансират. Нямаме провалено мероприятие до момента.

– И това е напълно доброволна организация?

– Нямаме провалено мероприятие. Без значение дали е конкурс, семинар, издаване на книга...

– Членовете ви непременно избиратели на БСП ли са?

– Не, в никакъв случай. В ръководството има четирима членове на ГЕРБ, четирима владици. Продължавам да твърдя, че духовното е най-важното – и в обществото, и в държавата, и в нашето развитие. Изгубим ли го, няма я България.

Пак ви казвам – без НАТО и Варшавския договор можем. Без кирилицата и православието не можем. Няма ли ги тях, няма я България. От там нататък – всеки да обича когото иска.

– Един последен, провокативен въпрос. Вие сте за Евразия, а не за Европейския съюз – така ли?

– Не противопоставяме Евразия на Европейския съюз. Казваме, че Европа е по-силна с Русия, а Русия е по-силна с Европа.

Интервю на Явор Дачков
за сайта *Гласове*, 21 септември 2014

РУСОФИЛСТВОТО Е НАРОДНА ДИПЛОМАЦИЯ

*Тя пази нашите ценности, развива патриотизма
и укрепва държавността*

„...Мисията на българския народ е да бъдем трансмисия между духовното на Изтока и прагматизма на Запада и сме успявали чрез една великолепна триада, която в Средновековието сме показали на света и сме пренесли в Европа. Това е и православие, и цялата култура, стъпила върху кирилицата, това е и цялото устройство на държавата, което има много дълбоки корени.“

– „Плътта на българската държава създаде Аспарух, нейния дух – Кирил и Методий. И чуждите завоеватели не можаха да победят тази Държава на духа, защото в защита на българския народ в плътен строй стояха езикът, писмеността, литературата.“ Г-н Малинов, започваме с цитат на академик Лихачов. Какво трябва да се направи според вас, за да възродим традиционния български дух, който е спасявал нацията и е възправял националното достойнство?

– Преди всичко не трябва да забравяме, че *плътта* на нашата държава е нашата територия, нашата земя и хората, които я населяват. *Духът* са православната ни

вяра и традиционните ценности. И *душата* на нашата нация – това са езикът, писмеността и литературата, стъпили върху нашата азбука кирилицата. За да запазим тази триада от *силна държава – традиционни ценности – българска идентичност*, преди всичко трябва да отидем отвъд множеството разделителни линии, които непрекъснато ни изправят един срещу друг – леви срещу десни, „Левски“ срещу ЦСКА, фили срещу фоби... всичко, което разделя обществото. По какъв начин? Ами като започнем да търсим разговор за бъдещето, за реалните проблеми на българите, вместо да се занимаваме само с кадрови въпроси, интриги и еврофондове.

Ние сме едно семейство, живеем в свят на ожесточена конкуренция и трябва да формулираме това, което ни обединява – общи национални цели и общоприемливи средства за тяхното постигане. Не е възможно да възродим българския дух, ако като нация не се стремим към добро образование със силна патриотична компонента. Патриотизмът като национална политика може да съхрани националното достойнство.

– Как бихте характеризирали българо-руските отношения на фона на нарастващото глобално противостоене?

– На официално равнище отношенията между България и Русия са лоши. Нашата политика и нашата медийна реалност са под мощното влияние на Съединените щати. Ние сме част от Европейския съюз и НАТО и тяхното като цяло враждебно отношение към Русия е враждебно отношение и на нашата държава. В икономически план нещата стоят по същия начин. Ние имаме изгода от газопровода „Южен поток“, но не можем да го довършим. Имаме изгода от АЕЦ „Белене“, но не

можем да я довършим. Имаме изгода от петролопровода „Бургас–Александруполис“, но не можем да го довършим. И всички са наясно, че не става дума за финансови и икономически показатели, а за чиста геополитика.

За съжаление българската власт не иска или не може да конструира елементи на самостоятелно поведение на геополитическата сцена, което да отразява българската специфика в отношенията с Русия.

А ние, българите, сме част от общ източноправославен цивилизационен модел. И сме славяни, и сме русофили, и сме православни. В преобладаващото си мнозинство, около 75 процента, по последни социологически проучвания, българите виждат своето бъдеще в близко сътрудничество с Русия (социологията е от юли 2016).

Ето защо в полето на т.нар. народна дипломация нещата вървят нормално. На ниво неправителствени организации има множество инициативи, свързани с нашата обща историческа памет, с изучаването на руски език, за съхраняване и развитие на добрите взаимоотношения между България в Русия във всички области. В тази посока има една много здрава тенденция, опряна на всички русофилски организации, обединени в координационния съвет „България – Русия“. Вярвам, че след президентските избори ще има положителна промяна и на официално ниво.

– В медийния бизнес сте от години. Изправихте на крака вестник *Дума*. Представител сте в България на няколко руски телевизионни програми. Как определяте медийната среда в страната ни?

– Като интересна, в смисъла на онази китайска поговорка „*Да не дава господ да живееш в интересни времена*“... По какъв начин, според мен, чисто кон-

цептуално *Дума* успя? Освен на творческата свобода, която даде на журналистите и авторите поле за изява извън мейнстрийма, *Дума* заложи и на сътрудничеството си с две чужди издания – *Российская газета* и френския вестник *Монд дипломатик*. С развитието на тези два проекта тя се отвори към една по-широка аудитория, предоставяйки същевременно повече гледни точки към случващото се по света и у нас. И успя от 17-о място да се изкачи на 5-о място по рейтинг.

Същото се опитахме да направим по-късно и в ТВ7, добавяйки продукции на CNN и Russia today в съотношение 7:2 часа, за да постигнем по-богато съдържание и по-голямо разнообразие на гледните точки. Поради юридически, финансови и други спънки обаче тази концепция не можа да се впише в българската медийна среда.

А тази среда е доминиращо русофобска. Да, има сайтове, информационни агенции и медии, които се опитват да покажат и друга гледна точка, но така или иначе доминира русофобията. И когато се опитваш да отстояваш традиционни ценности, идеята за силна национална държава, да защитаваш историческата същност и идентичност на България като славяно-българска държава, нещата са много тежки.

Аз мисля, че една медия трябва винаги да има своя позиция, а не поза. И да не се занимава само с интригите в обществото или с кадрови въпроси. Не само липсват позициите. В повечето медии доминира некачественият, развращаващият програмен продукт, който възпитава агресия и ненавист, задълбочава разделителните линии в обществото, рови в дребнотемие, вместо да повдига важните въпроси за бъдещето на нашата нация и как тя да оцелее в тези сложни и динамични международни условия.

– Какви цели си поставяте като председател на Национално движение „Русофили“?

– Основната ни задача е да пренесем знамето, образно казано. Знамето на нашата идентичност, историческата памет, по какъв начин можем не просто да оцелеем като държава, но да бъдем силна и достойна държава. В критичен момент ние няма на кого да разчитаме, освен на своите цивилизационни братя. Така както за 500 години робство винаги е имало български мъже и жени, които да пазят и пренасят идеята за славянобългарския характер на нашата държава, така днес русофилството пази нашата вяра и ценности, развива патриотизма и подпомага усилия за укрепване на страната ни.

Това правим като неправителствена организация, с всички разрешени от закона средства, с изключително голямо многообразие на формите и в различни направления – издигане и опазване на паметници; организиране на конкурси, концерти, фестивали; изучаване на руски език в детските градини и т.н. Всички тези форми спомагат за изпълнението на основната ни цел – да запазим в максимална степен всичко, което ни прави българи – православието, традиционните ценности и силната държава. В тази посока ще продължим да работим като патриотична организация, за която е важно и Русия да има справедливо, коректно и добро отношение към България.

– Конфликтът между Русия и Украйна продължава да разделя не само българското общество, но и света. Година и половина след Минските споразумения, опосредствани от сериозни европейски фактори, изход не се вижда, а напоследък дори напрежението ескалира. Като човек, свързан и с Русия, и

с Украйна, вие виждате ли ключ, който страните не могат или не искат да намерят?

– Ключ има и той е известен от самата история на създаването на Украйна. Преди нея русите са били белоруси, великоруси и малоруси. Имало е един народ, една нация – руси. Когато през 1918 г. се създава Украйна, в нея са представени всички национални палитри на голямата Рус. Украинците тогава приемат нещо, вследствие на което 70 години държавата съществува нормално и се развива хармонично, а именно двуезицието. Залагат принципите на едно нормално културно съществуване и на украиноговорещите, и на рускоговорещите. Министър-председател на Украйна по онова време е Кръстьо Раковски.

Няма да забравя думите на моя научен ръководител Сигурд Оттович Шмидт, който ми помагаше, докато работех с архивите по курсова работа за Кръстьо Раковски. Шмидт беше глава на Археографическата комисия на Съветския съюз и заместник на Лихачов във Фонда на културата. Та той ми казваше: „*Николай, сей разумното, то е вечно.*“

Ето защо искам да напомня, че моделът, за който говоря, не само не трябва да бъде откриван. Той функционира и в момента в Крим. Там няма никакъв проблем да учиш на украински. Има руски и украински училища, има българска автономна общност, има татарска автономна общност. Всяка една от тези общности живее свободно, независимо, демократично, различно. Без това да довежда до национални конфликти. Така че няма какво да търсим, то е открито, то съществува.

Из интервю на Ваня Иванова
за сп. *Сигурност*, декември 2016

ЛЮБОВТА Е В ГЕНИТЕ

*80 процента от българите са убедени,
че са русофили*

Събеседникът на „Российская газета“ Николай Малинов е председател на българското Национално движение „Русофили“, издава един от централните ежедневни вестници в България „Дума“. Именно него помолихме да разкаже за хората, които искрено обичат Русия, опитват се да популяризират нейния образ в Европейския съюз.

– Трудно ли е да бъдеш русофил в съвременния свят?

– Аз смятам, че русофилството в България е заложено на генетично ниво. Да, в България има хора, които не обичат Русия. Както казваше нашият велик писател Николай Хайтов, българите се делят на три групи – русофили, русофоби и русопаразити. По мои оценки около 80% от българите са русофили. А нелюбовта към Русия се създава на друга икономическа база. И като историк ви казвам, че това е формирано по оста Истанбул–Берлин. Именно по тази ос трябва да се търсят източниците на русофобството.

Русофилството се обуславя, на първо място, от единството на православния свят, общия език на нашите предци, който идва в руските земи чрез българското

монашество, вследствие на което църковните служби в България и Русия се водят не на древногръцки, а на древнославянски език. Аз мисля, че тези, които не обичат Русия, не винаги разбират това.

Освен това искам специално да подчертая, че нас никой не ни кара да обичаме Русия, на нас никой не ни плаща за това, нещо повече, ние и не искаме такова нещо. Движение „Русофили“ е извън политиката, извън каквито и да било икономически проекти, не е обвързано с нито една от партиите в България. Ние сме убедени, че връзките с Русия осигуряват бъдещето на нашата собствена страна, съхраняване на нейната духовност и култура. Всичко това е благодатна почва, в която трябва да сеем семената на нашата дружба.

Между другото, обръщайки се към темата с паметниците, искам да отбележа, че българските общество и власт много топло възприемат руските монументи, приветстват нашата работа. Докато със съветските паметници не всичко е толкова просто. Все пак съветските войски, освобождавайки ни от фашизма, поставят на власт режим, отношението към който в обществото съвсем не е еднозначно. Именно с това обясняваме честите актове на вандализъм по отношение на тях, исканията за премахването им, например на паметника на съветските освободители в София.

Бих желал чрез „Российская газета“ да разсея един от митовете за участието на българите по време на Втората световна война на страната на Хитлер. В хода на мобилизацията на населението от цялата тогава 7-милионна България в немските войски като доброволци за Източния фронт са се записали едва 74 човека. Повече желаещи да воюват на страната на фашистите в България не са се намерили! От друга страна,

нашите партизани са загубили в борбата с фашизма 30 000 души. И при навлизането на вашите войски през 1944 година от наша страна не е даден нито един изстрел.

Публикувано в *РГ (федерално издание)*, №5359,
10 декември 2010

НЕ СЕ ГАСИ ТУЙ, ЩО НЕ ГАСНЕ

Информацията за националното движение на русофилите в България предизвика голям интерес сред нашите читатели. „Изключително чиста, искрена тема“ – отбелязват блогърите. По време на неотдавнашното си посещение в Москва председателят на Национално движение „Русофили“ Николай Малинов отговори на въпросите на кореспондент на „Столетие“.

– Кои са те, днешните български русофили?

– Русофилството в България има дълбоки корени. Ако внимателно се вгледаме в миналото, то ние с руснаците имаме не просто едни корени, ние сме един народ. Това, според мен, като историк, се потвърждава от факта, че в древността сме имали общ език, обща азбука – кирилицата, обща православна вяра, общо цивилизационно възприятие, общи културни и духовни ценности. За кулминация в нашите отношения може да се смята Руско-турската война 1877–1878 година. За вас вероятно това е деветата руско-турска война, но за нас тя е Освободителната война. И преди, и след войната в България обичат всички руснаци.

Миналият век имаше период, когато на нас, българите, постепенно започнаха да ни внушават, че трябва да обичаме само „червените“ руснаци. А ние сме приели

повече от 20 хиляди „бели“ руснаци – войници и офицери от армията на Врангел. Българите винаги са обичали руснаците просто защото, че те са руснаци. Именно защото нито един българин не е воювал срещу съветските войници в годините на Великата отечествена война.

В момента Национално движение „Русофили“ работи основно в четири направления. Ежегодно под надслов *„Не се гаси туй, що не гасне“* се провежда конкурс за детски рисунки и съчинения, в който участват хиляди деца. Другото направление е ежегодното провеждане в началото на септември на уникалния по рода си Събор на русофилите. Хората идват на събора, просто за да покажат своята любов към Русия, за да могат с гордо вдигната глава да кажат, че ние не се страхуваме и – най-важното – не се срамуваме да покажем своята любов към Русия и към нашите общи културни и духовни ценности.

Третото направление в нашата работа е грижата за паметниците. В България има повече от 430 паметника на руски воители, които, слава Богу, като цяло са в добро състояние. Миналата година преброихме около 150 паметника на съветски воители, които в резултат на нееднозначната оценка за социалистическите времена се оказаха в неудовлетворително състояние. Оправихме тези паметници, почистихме ги, боядисахме ги. С помощта на фонд „Руский мир“ и Руския институт за стратегически изследвания ще издадем каталог на тези паметници.

Важно направление в нашата дейност е популяризирането и подкрепата за изучаване на руски език в България. Миналата година разработихме учебник по руски език за деца в предучилищна възраст и тази година той ще бъде издаден в тираж от 8 хиляди екземпляра.

Организираме десетки концерти на руски ансамбли и изпълнители, направили сме около 50 изложби, свързани с историята на България и Русия.

Много важен акцент е отбелязването на Деня на Победата, тъй като атлантическите и русофобските организации в България се опитват да го подменят с честване на Деня на Европа. Много важно бе и организирането на подписка срещу разполагането на елементи от американската противоракетна отбрана (ПРО) в България.

– Вие се определяте като русофил. Кога станяхте такъв? Какво изигра решаваща роля?

– Трудно е да се назове конкретна дата. Аз от първи клас изучавам руски език. Родителите ми, роднините и приятелите ми са русофили. Аз просто искам да обичам, разбирам и вярвам в Русия – това е изборът ми. Често ми задават въпроса: *„Защо вие, русофилите, правите всичко това?“* Уникалността на нашата организация е в това, че тя обединява българи, а не руснаци. Това не е организация на диаспората, а на хора, които чувстват кръвна връзка с руската култура, духовност, музика, литература... Ние не можем да си представим, например, как без руската класика може да се формира духовността на българското дете, особено на фона на това, с което ни предлагат да я заменим.

– Какви са особеностите на русофилството като своеобразно идейно течение в България?

– От първия ден, откакто съм избран за председател на тази сравнително млада организация, аз се опитвам, доколкото мога, да обяснявам: русофилството в България не може да бъде подвластно на съществуващите политически парадигми. То не е подвластно на социална или либерална, консервативна, лява, дясна,

центристка идея. Русофилството е самостоятелна идея. Тя не се съобразява и с това кой е на власт в Русия или в България.

За нас е ясно, че славянството представлява опора на европейската цивилизация. Ако Западна Европа е олицетворение на прагматизма, то Европа Източна, славянска – това е духовността. Смятаме за своя мисия да придадем духовност на прагматизма. Създаваме такива условия, че устойчивото развитие да съществува духовно. Без него развитието губи смисъла на съществуването си. На мен ми се струва, че в дълбокото разбиране за това накъде вървим ще открием корените на русофилството. Но всяко поколение трябва да има свой прочит, своето осмисляне на историята и на тази духовна опора.

Разбира се, сега настъпиха тежки времена от гледна точка на необходимостта да се опази духовно-цивилизационния модел, по който са живели дедите ни. Ние безусловно бихме желали да съхраним и развием всичките тези традиции.

Русофилството в България не е преклонение пред нещо чуждо, небългарско. Любовта, взаимното разбиране и взаимното духовно проникване – това е наш общ, генетически заложен стремеж за развитие, за нещо по-добро. С всичко това е пропито нашето общо минало, целият процес на изграждане на личността от роб до свободен одухотворен Човек.

– Знаете, че в самата Русия отношението към руската култура е нееднозначно. Има откровени опити от страна на известни обществени, политически и културни дейатели да подменят руската идея с русийска. Какво е отношението ви към експерименти от този род?

– Струва ми се, че тук има един важен нюанс, който трябва да се разбере не само в България, но и в Русия. Трябва да се прави разлика между патриотизъм и национализъм. Подобно на това, как нашите деди са се сражавали с фашизма – „За Родината! За Сталин!“, така мисля, че в момента лозунгът „За Русия!“ може да привлече зад себе си огромна човешка маса. Русия не е заспала и има огромен брой патриоти, които няма да позволят Русия просто така да изчезне. Не дай Бог това разделение да доведе до сблъсъци и жертви. Главният въпрос, който в момента стои пред Русия, според мен, е този – кой ще поведе руските патриоти? Той трябва да отговори на въпроса как ще осмислим това, откъде сме, накъде вървим и как вървим. Кой ще е това – премиерът, президентът или двамата заедно? „Единна Русия“ ли ще е или друга партия? Тук главното е да се разбере същността.

Аз мисля, че балансът трябва да се търси в корените на православие, в провеждането на политика, която максимално да отговаря на чувствата, поривите и усещанията на руския народ.

– Какви са плановете на вашата организация за в бъдеще?

– Освен тези, за които вече споменах – паметници, конкурси, събора, тази година планираме да осъществим и много други неща. Например, да направим пълен анализ на отразяването на славянската и руската тема в българските учебници от 1 до 12 клас, а също така в учебниците по история и литература за висшите учебни заведения. Като неправителствена организация искаме да помогнем на нашите управляващи в учебниците действително да намери място това, което считаме

за най-важно в нашите духовни отношения и в историята на нашите страни. Това, както сами разбирате, е задача, насочена основно към работа с младежта.

Наш приоритет е изграждането на обществена институция, в която да привлечем видни експерти, които да могат да говорят за случващото се в света и в Русия в светлината на нашия, славянския и русофилския поглед и разбиране за света. Другото, към което са насочени усилията ни, е да се увеличи присъствието ни в Интернет пространството. И, разбира се, да се намери тази основа, това осмисляне на случващото се в света, в Русия и в България, което ще помогне на страните ни да бъдат изведени от духовната, културната и икономическата задънена улица, в които се намират в момента. Ние ще се постареем в дневния ред на обществото да влязат неговите най-важни теми, а не субкултурата, която ни омръзна и на вас, и на нас, или партийните дразги, безсмислените войни и интриги. Всичко това пречи на преден план да излязат основните теми, към които трябва да бъде насочена обществената енергия. Най-важните, водещите теми са тези, които ще покажат по какъв начин нашите народи могат да живеят по-добре.

– От какво се опасявате?

– Опасявам се, дали ще можем да наберем достатъчно критична маса, за да излезем от това спящо състояние на душата, в което се намират обществата ни.

Беседата проведе Олга Решетникова
Специално за „Столетие“
29 април 2011

ПРОЗОРЕЦЪТ НА ПЕТЪР I И ПОРТИТЕ НА ИВАН ГРОЗНИ

На въпросите на списание „Газпром“ отговаря депутатът от Народното събрание на България – председател на българо-руската междупарламентарна група, председател на българското Национално движение „Русофили“ и издател на българския вестник „Дума“ Николай Малинов.

Цивилизационният избор

– Г-н Малинов, какво според Вас свързва руския и българския народи?

– За да отговоря на този въпрос, ще си позволя да се обърна към писмото на руския граф Николай Павлович Игнатиев, адресирано до неговата съпруга. Той е бил посланик на Руската империя в Константинопол в навечерието на руско-турската война през 1877-1878 г. Именно той в значителна степен е повлиял на позицията на Европа по отношение на тази война. Както и сега, ако говорим за ситуацията около Украйна в онова време, Русия е имала дълг да защити православните си братя на Балканите. Но да нахлуе в Османската империя, дори само за да спре циничното избиване на славяните, не е било толкова просто. Още повече, че

Русия е претърпяла поражение в предходната Кримска война през 1853-1856 г. Затова е било необходимо да се промени съотношението на силите по такъв начин, че Руската империя да има възможност да спре геноцида над православните славяни на Балканите. И това е постигнато, в това число и благодарение дипломатическите усилия на граф Игнатиев.

Писмото, за което става дума, е написано след като Елецкият пехотен полк освобождава българския град Нова Загора. Но притиснати от многократно превъзхождащите ги турски войски, предвождани от Сюлейман паша, русите отстъпват в района на прохода Шипка. Писмото е написано под впечатленията от зверствата, които турците са извършвали в България: цялото мъжко население на завзетите от османлиите територии се е унищожавало веднага, на старците са избождали очите, а жените и децата били насилвани по няколко дни, след което ги разчленявали. Ставайки свидетел на всички тези ужаси, граф Игнатиев пише, че макар и Русия да търпи големи загуби в тази война, които се изчисляват на десетки и стотици хиляди руснаци – тези жертви не са дадени напразно. И дори те не могат да изкупят напълно дълга на руския свят пред своите братя на Балканския полуостров, благодарение на които, Русия има своята писменост, вяра и духовни ориентири.

От друга страна, България е направила своя цивилизационен избор точно преди 1150 години, когато цар Борис I, който се почита днес от православните като равноапостолен светец, е приел кръщението. Този цивилизационен избор е наш и днес. Патриотите на България са убедени, че съдбата на нашата страна неизбежно е свързана с нашия цивилизационен брат

– Русия. Те смятат, че само заедно ние сме наистина силни и истински щастливи. Освен това, любовта на българския народ към Русия се подхранва с огромна благодарност за освобождението ни от турското робство и фашистката чума, за създаването на тази България и тази Европа, в които всички ние живеем днес.

Често се опитват да ни обвинят, че заради присъединяването си към НАТО и ЕС, ние сме се отклонили от нашия цивилизационен път, но това не е така. НАТО е само един военен алианс, ЕС е икономически и нереализиран политически съюз. Днес тези обединения съществуват, а утре – не. Но духовната и цивилизованата връзка между българския и руския народи ще съществува винаги, независимо от различните вътрешни и външни обстоятелства.

Парадоксите на Елциновия път

– Какво се случи с българското общество след разпадането на СССР и Социалистическия лагер? Остава впечатлението, че българите са обидени за нещо на Русия. Това така ли е?

– Мисля, че това е така. И в това няма нищо странно. В нашите взаимоотношения, освен духовната връзка, винаги е съществувал икономически и материален елемент. Взаимноизгодно сътрудничество и взаимопомощ. Най-голямо развитие България е получила именно в съветския период. И когато преди 25 години Русия поема по Елциновия път, тя рязко и напълно се отказва от българските стоки и продукти. А нашата икономика бе ориентирана почти изцяло към Русия. Като минимум 65-70% от цялата българска продукция се реализираше в Съветския Съюз,

преди всичко в Руската Федерация. Когато СССР престана да съществува, практически всички руско-български икономически връзки бяха прекъснати едностранно от Русия. Тази политика просто разруши икономиката на България, където огромни маси от хора останаха без работа, а децата им без хляб. Ето защо, напълно естествено е, че много от българите са силно обидени за това на руснаците. Никой не можеше да повярва, че големият брат, на който всички така силно вярвахме и разчитахме, просто ще ни изостави – много хора го приеха тогава като предателство.

Ето защо не си струва да се учудвате, че България се присъедини към ЕС, защото страната трябваше да търси нови икономически партньори. Защото народа трябваше по някакъв начин да се изхранва и да си запази държавата. Разбира се, за човека не всичко е хляб, но без хляб не може да се живее. Затова това трябваше на някой да продаваме нашите домати, електрокари и всичко останало.

Дали ни е харесвало или не, това е друга тема, по-важното е, че няхмахме друг избор, освен да се интегрираме в Европа. Поради тази причина се наложи да влезем и в НАТО. Днес ние продаваме 65-70% от нашата продукция на Европейския Съюз, към който в момента е ориентирана икономически България, тъй като и досега не можем да продаваме на Русия нашата продукция при такива изгодни условия, каквито са в Европа.

При това, никой не се и опитва да промени тази ситуация. Например, при търговията с Русия ние плащаме митнически такси в същия размер, както и на всяка друга развита страна. А Турция, например, е развиваща се страна, в резултат на което нашите стоки не

могат да се конкурират с турските в Русия. Ето такава парадоксална ситуация се получава.

Българската политика

– Каква е политическата ситуация в България и как тя се отразява на руско-българските отношения? Усеща ли се някаква външна намеса в политическия живот на страната?

– В българския парламент има четири политически партии. Дясната партия „Граждани за европейско развитие на България“ (ГЕРБ), която до преди една година беше управляваща. „Българската социалистическа партия“ (БСП), създадена на база бившата Комунистическа партия и през последните 25 години заема или първо, или второ място на политическата сцена в страната. Сега тя е управляваща, в коалиция с партия, представляваща турското малцинство в България – „Движение за права и свободи“. Има още една патриотична партия „Атака“. Тя заема проруски позиции и открито провежда съответната политика. ГЕРБ, за съжаление, само заявява за своята привързаност към Русия. Не малко членове на тази партия се позиционират като русофили, но действията им не се отличават с голяма последователност и често заемат позиция по-скоро срещу Русия, отколкото „за“. БСП, която представлявам, се старае да съхрани баланса на интересите. Тоест, да оставаме с Европа, но да не допускаме влошаването на отношенията с Русия. Това е много сложно, поради което често се налага да взимаме компромисни решения, въпреки че над 90% от представителите на БСП открито са проруски настроени. Например, когато стана дума за оценка на ситуацията в Украйна, ние категорично заявихме, че

сме против санкциите по отношение на Русия. Но относно териториалните въпроси и правата на нацията за самоопределяне се наложи да подкрепим позицията на Европейския Съюз.

Именно тук значителна роля играе нашето членство в НАТО и ЕС. Това, между другото, се отнася към въпроса за външното влияние върху политиката на България. Дали това ни харесва или не, ние сме принудени да се съобразяваме с мнението на тези организации, които, меко казано, далеч не винаги са настроени дружелюбно към Русия.

Въпреки това, ние активно се застъпваме за пълното разширяване на руско-българското сътрудничество и призоваваме да наваксаме цялото онова изгубено от 90-те години насам време. Ние сме убедени, че това е необходимо както на България, така и на Русия, а нашите политици не може да не се съобразят с това.

72,8% от българите са русофили

– Вие сте начело на Национално движение „Русофили“. Какво представлява тази обществено-политическа организация?

– Нашата организация говори от името на голяма част от българския народ. Защо съм толкова убеден в това? Преди няколко години проведохме социологическо проучване, което показва, че 72,8% от българите се смятат за русофили. Тогава един руски чиновник дори се пошегува, че не е сигурен, дали толкова много патриоти може да се намерят в самата Русия. Аз лично смятам, че е много важно за как човек определя себе си пред Бог. Ние наричаме себе си русофили и не крием любовта си към своите цивилизационни братя. Дейността на наше-

то движение е насочена към запазване на исторически, културни и духовни връзки с Русия, към сближаването на нашите народи и развитието на всестранните отношения. Основната ни цел е да запълним колосалния духовен и културен дефицит в нашето общуване.

Ние имаме няколко основни направления, върху които постоянно работим. Това е изучаването на руски език, запазването на съществуващите и откриване на нови паметници на нашата обща история, организиране на концерти, фестивали, изложби, семинари и детски конкурси, касаещи руската култура, литература, изкуство и т. н.

Освен с културно-масовата работа, ние се занимаваме и с обществено-политическа дейност. Например, вече сме събрали над 150 хиляди подписи срещу разполагането на елементи от американската ПРО система в България. Събираме подписи и за запазване на паметниците, излизаме на митинги с призив срещу тяхното демонтиране, защитавайки ги, когато на някой му скимне да ги разрушава. Организираме масови мероприятия в стотици градове на 9 май, на 3 март – в Деня на освобождението на България от турско робство, както и на православни празници и други значими за нас събития.

На нашия сайт всеки ден предоставяме до 10 информационни материала от Русия, преведени на български език, за да може руската позиция по всички актуални въпроси да бъде представена в нашата страна.

Като издател на вестник „Дума“ – един от 5-те най-популярни и авторитетни вестници в България, аз лично следя да има цяла страница от „Российская газета“ всеки ден. Разбира се, тя е на български език. Също така, планираме да развиваме интернет телевизия, ще

пускаме телевизионни предавания, за да може още по-ефективно нашата гледна точка върху случващото се в света да достига до хората. Ще се стараем да натрупваме онази критична маса русофилски привърженици, от която има нужда нашата страна.

Ежегодно провеждаме Национален събор на русофилите в България, на който обобщаваме резултатите от работата ни и поставяме нови цели и задачи. Днес „Русофилите“ са най-масовата неправителствена организация в България, която наброява над 30 хиляди члена и 186 структурни звена. Но ние не възнамеряваме да спираме до тук.

Така че, нашите цивилизационни ориентири, нашето желание да бъдем с руския свят, сме успели не само да съхраним, но и да преумножим въпреки сложната общественно-политическа обстановка в България, Европа и света, и при пълно отсъствие на помощ от страна на Русия. Благодарни сме на цялото онова поколение от наши български политици, които твърдо са отстоявали тези позиции през последните 25 години.

Според мен, ако имаше подобни на нашата организация в други страни, например, в Украйна, то този хаос, който цари в момента там, би бил просто невъзможен. В България, убеден съм, такова нещо никога няма да случи, въпреки позициите на ЕС, НАТО или на всеки друг натиск отвън.

Да си помогнем сами

– А сега Русия, държавата или бизнеса, помагат ли по някакъв начин на проруските движения в България?

– Съдете сами. Има няколко малки гранта, които Фонд „Русский мир“ ни предоставя – това са около 10 хиляди евро на година. С това приключва цялата помощ. Поради тази причина ние правим всичко практически със собствени усилия и за своя сметка. Например, проведохме две компании за повишаване на избирателната активност по време на референдума за строителство на АЕЦ „Белене“. Той можеше просто да се окаже нелегитимен, ако хората не бяха отишли да гласуват. Тук беше много важно да се натрупа критична маса, имаше нужда от избирателна активност. Но за да го има всичко това, народът трябва да разбира за какво става въпрос, какъв е този проект, защо е необходим, а тази информация първо трябва да стигне до хората. Ние обаче, русофилите, останахме с впечатлението, че този проект беше повече нужен на нас, отколкото на самите руснаци. Нито намек, нито упрек, нито помощ – нищо от страна на руския бизнес, който на пръв поглед изглеждаше силно заинтересуван от реализирането на този проект, нищо такова не се видя. Разбира се, всичко това ние правим не за пари, а заради нашите убеждения. Но такава пасивност, честно казано, просто ме изумява. Учудва ме не толкова това, че руснаците не ни помагат или недостатъчно ни поддържат, а това, че те понякога не искат да помогнат на самите себе си.

– Поне някакви положителни промени в тази насока наблюдават ли се?

– Руско-българската междупарламентарна група в Народното събрание на България, на която съм председател, излезе с редица полезни инициативи. Ние планираме да разширим целия спектър на съвместната ни

дейност. Вярно, засега тези инициативи не са свързани с бизнеса. От наша гледна точка, много ефективно работи Българо-руската търговско-промишлена палата. Тя достатъчно активно развива взаимодействието на регионално ниво, докато сътрудничество с големи руски компании може да се определи като много скромно и епизодично. Като цяло, тук за тях нито се чува, нито се вижда. Но дори те по някакъв начин и да се проявяват, то това става по много своеобразен начин.

– Например?

– Да речем водещи руски компании по някаква причина смятат за правилно да се помага не на нас (това е излишно, ние и без това сме на тяхна страна), а на техни и наши врагове. На всички ни е известно, че любовта с пари не се купува. Въпреки това, маса пари се влагат именно в това, да се купи любовта, която не е имало и никога няма да има. В резултат на това се получава така, че на първа страница на някое си печатно информационно издание изниква логото на някоя водеща руска компания, а точно под него опустошително заглавие с не по-малко опустошителна статия, която гласи, че същата тази компания няма място не само в България, на Балканския полуостров, но дори и в Европа. На осма страница на същото издание е публикувано интервю „като реклама“, в което се споменава, че тази компания всъщност не е чак толкова лоша, а на 16-та страница следва опустошителен коментар, който гласи, че присъствието на тази компания в България е абсолютно невъзможно при каквито и да било обстоятелства. Всичко това се прави с руски пари. Може би аз нещо не разбирам, но е очевидно, че в дадения случай, руснаците плащат информационната кампания

срещу самите себе си. Смятате ли това за правилно?
Аз лично – не!

Имиджови отражения

– Такава политика отразява ли се по някакъв начин на имиджа на руския бизнес в България?

– Разбира се. Ако говорим за големия бизнес, то ние познаваме три руски компании – „Росатом“, „Газпром“ и „Лукойл“. За необходимостта от присъствие на първата от тях в страната ние успяхме да убедим хората, тук няма въпроси. Относно последната компания – също, та нали „Лукойл“ представлява компания с най-големи доходи за година на територията на България и това е неоспорим факт. Но с „Газпром“ всичко е много по-сложно. Ние ясно разбираме, че тази компания ни е нужна, нещо повече, дори необходима. Но нека първо да се разберем, с какво асоциират днес „Газпром“ обикновените българи? С прекратяване доставките на газ от Русия за България през 2009 година, заради проблемите с Украйна. Нашите чиновници отлично знаят как и защо това се е случило, и по чия вина. Знаят профилираните чиновници, но не и обикновените хора – на тях никой нищо не им е обяснил, нито преди, нито след този неприятен инцидент. И никой не се опита да го направи. А зимата при нас, между другото, онази година беше много студена. Какъв е изводът? Парадоксално, но на нас сега ни е много по-трудно да убедим хората, че трябва да участваме в проекта „Южен поток“, който ще премахне транзитните рискове при износа на руски газ към Европа и съответно към нас.

– Има ли много противници на „Южен поток“ във вашата страна?

– Достатъчно са. Та при нас, както и при вас, има добре организирана пета колона. Да речем, в подкрепа на проекта се изказват: премиерът, външният министър, министърът на финансите, председателите на най-големи политически партии – всички те обясняват, колко е изгодно това за страната ни. А същевременно, своите контрааргументи изказват организациите, каквито при нас са огромно количество, те са финансирани от американците.

Например, бюджета на Фондация „Америка за България“ се изчислява на стотици милиони долари на година и с всяка изминала година сумата се увеличава. И това не е само за България. Та ние всички знаем, че аналогични фондове под една или друга форма действат във всяка държава, по която трябва да мине „Южен поток“. И какво означава това ? А това, че десетки и стотици добре платени, дори не дотам компетентни, но влиятелни хора в нашето общество започват да излизат с изказвания „за“ или „против“ тази или онази инициатива. При това на всички нива, използвайки всичките си ресурси, с които разполагат в наличност. Затова на всеки факт, който ние изтъкваме в подкрепа, да речем, на „Южен поток“, ние получаваме 10-15 контрааргумента.

И без значение, дали те са полуистини, откровена лъжа или хитро измислени митове, защото те са много добре платени, което позволява тяхното широко разпространение в медиите. В резултат на това, истината се загубва в този поток от ненужна информация, отпадъци, помия и лъжа. Хората престават да разбират какво е за добро и какво е за лошо.

Сигурно в момента не е нужно да обяснявам, защо в такава обстановка е трудно да се реализират проекти, особено като „Южен поток“. Например, ние внесохме предложение за коригиране на законодателството на България и постигнахме взимането на необходимите за проекта изменения въпреки препоръките на еврокомисаря Гюнтер Ферхойген, за което двама мои колеги, депутати от БСП в момента са под заплаха от проверки в прокуратурата. Ето такава е ситуацията.

Не врагът е силен, а ние сме слаби

– Какви осезаеми плюсове и минуси получи България след встъпването си в ЕС?

– Оценявам ситуацията в страната като национална катастрофа. България беше приета в ЕС едва след като напълно унищожи икономиката си – промишлеността и селското стопанство. Дотогава встъпването в ЕС беше невъзможно, това беше неизгодно за Европа. Защото с присъединяването към ЕС се премахват всички прегоди за разпространението на стоки, хора, за което, между другото, и досега се налагат някои ограничения, въпреки че всички срокове за това отдавна са изтекли. Защото в Европа големите страни развиват своя потенциал за сметка на по-малките и слаби държави.

Не смятам тази ситуация за справедлива. И ако тези сили вземат връх в новия Европарламент, то лично аз ще смятам за неблагоприятно оставането на България в ЕС. Ако Европейският Съюз обаче, все пак промени своето отношение и започне да се държи коректно, справедливо, то тогава ще може да се обсъжда членството ни в този икономически съюз.

– А от членството в НАТО има ли някаква полза за България?

– Системата за сигурност на НАТО не работи не само при нас, но и в други страни, не само в Източна Европа, но и в Европа като цяло. Трябва да се създава своя, европейска система за сигурност. Но на нас просто не ни дават възможност да направим това, а друга алтернатива засега няма. Много хора в Европа разбират, че правилната система за сигурност на региона трябва да бъде европейско-руска, но за това засега все още няма достатъчно сили. Както се казва, не врагът е силен, а ние сме слаби. Въпреки това, ние трупаме критична маса и се стараем към тази тема да привлечем вниманието на здравите сили в Европа. Например, следващата наша обществено-политическа активност ще бъде свързана именно с подготовката и провеждането на референдум по въпроса за разполагането на американските военни бази на територията на България. Защото тяхното присъствие у нас ми се вижда абсолютно нелогично.

Глобалната война

– Как хората в България се отнасят като цяло към конфликтите, които САЩ и НАТО разпалват в различни места по света ?

– Върви една глобална война. Войната е , преди всичко, информационна. От нея губещи са Европа и Русия. Това е добре за Америка и до известна степен за Китай. Защото ресурсите на Русия се търсят, за да задействат развитието на източните икономики. След Първата и Втората световни войни спечели Америка. Европа - загуби. Днес за Америка е много важно да из-

лезе първа от настоящата икономическа криза – преди Европа и Русия. Да бъде първа, за да завземе колкото се може повече място на евразийския континент. И в тази война всеки, разбира се, зае своя страна. Ние, русофилите, застанахме зад много ясна позиция. И тук ние сме в челните редици. Нашата основна цел е да се гарантира, че в българската и европейска медийна среда отношението към Русия няма да бъде враждебно, да бъде поне неутрално. Ние постигаме това чрез своята активност. Ние ще засилим дейността си в електронните медии, за да бъде чут гласът ни.

– Ще има ли сили Русия да спечели тази битка?

– Аз не се съмнявам, че тази война ще завърши с победа за Русия. Междувременно, чисто тактически, Русия е в много трудно положение. Защото тя е принудена да избира между обичта на своят народ, русофилите и икономическите санкции, които, в крайна сметка, ще окажат влияние именно върху състоянието на същото това русофилско население. В стратегически план Русия може да продължи да гледа през прозорците на Петър Велики, но може и през портите на Иван Грозни. Така че, стратегически Русия задължително ще спечели. Защото силата е в истината. И в тази борба аз стоя на страната на руския свят.

– Защо братски народи, да речем, българи и сърби, не могат да намерят общ език и да се сплотят в единен фронт?

– По същата причина, по която не се намери общ език между гражданите на Русия и Украйна. Врагът винаги ще се опитва да ни скара, а ние ще трябва да търсим общата основа, която да ни обединява. И да се опитваме да решаваме проблемите, които ни разделят.

Сега това се прави по-трудно, защото САЩ премахва нежеланите русофилски сили от властта чрез преврати, въстания и преки военни действия. И нека да наричаме нещата с истинските им имена . Това не са никакви виртуални външни сили, а именно САЩ.

Тази позиция трябва да бъде ясно и открито заявена, аргументирана и обяснена. За да се случи това, ние се нуждаем от три компонента на т. нар. мека сила – финансови и медийни ресурси, както и система за патриотично възпитание и образование. Всички тези части са контролирани основно от нашите врагове. И тази система трябва да се промени целенасочено.

Например, аз съм представител на 11 руски канала в България и им плащам огромни пари, за да предоставят продукцията си в мрежата на кабелните ни оператори. А американците и турците сами си плащат, за да бъдат излъчвани техните филми и програми. Ние плащаме на руснаците за издаване на книги, а за американските публикации съществуват силни фондове, които си плащат техните издания у нас. Оказва се, че да се защитава русофилската позиция е много по-трудно, защото самите представители на Русия често правят от това бизнес.

А цялата наша вражда между българи и сърби или руснаци и украинци е от Лукавия. В действителност, ние просто няма какво да делим.

– Наясно ли сте какво се случва днес в Украйна?

– Безусловно. Живял съм в Украйна 14 години, бях успешен бизнесмен, но напуснах тази страна през 1997 г., повтаряйки думите на Чацкий: „Тук вече няма да яздя“. Защото от началото на 90-те години там се отглеждаше пещерен национализъм. В продължение на

две десетилетия израснаха няколко поколения, които не само са забравили, че те са руси, но и мразят всичко руско. Защото така ги възпитаваха и целенасочено на това ги учеха. Пренаписаха историята, като обърнаха всичко с главата надолу. И сега в Украйна убиват руското население, включително жени, деца и възрастни хора, както и всички онези, които ги подкрепят. Не мога само да разбера, защо в тази ситуация Русия все още не е спряла този геноцид. В крайна сметка, тази безнаказаност позволява на неонацистите да извършват върху руините на Украйна все повече нечувани зверства. А това, от своя страна, дава допълнителна сила на враговете ни. И ако това продължава, нищо да не се прави, ще става все по-зле и по-зле .

Беседата проведе Денис Кирилов
Корпоративно списание „Газпром“
юли – август 2014

ЧЕРТАЕМ НОВА КАРТА НА НАШИТЕ ХИЛЯДОЛЕТНИ БРАТСКИ ОТНОШЕНИЯ

*Движението на русофилите, неговата роля и
значение в народната дипломация*

Русофилството като едно от важните направления на народната дипломация бе сред акцентите на IV международен Ливадийски форум, пред който председателят на НД „Русофили“ Николай Малинов разказа за българския опит и предложи инициатива за създаване на международно движение на приятелите на Русия.

– Кои са най-важните решения, които бяха взети на Ливадийския форум в Крим на 5-6 юни ?

– Те бяха отразени в Резолюция и Декларация на форума. Ливадийският форум по принцип се занимава с т.нар мека сила, или с народната дипломация. Четвъртото му издание, което се състоя на 5 и 6 юни 2018 г. в курорта Ялта в Крим, премина под наслов „Руският свят и световното хуманитарно пространство“. В този смисъл бяха набелязани мерки, които да доведат

до динамизиране и развитие на отношенията между различните русофилски и русофонски организации в света, очертани бяха форми на работа и взаимодействие, мястото и ролята на Русия в утвърждаването и подпомагането на тази дейност и тези взаимодействия. Декларацията, приета с пълно единодушие, пак има конкретен повод. Точно на 6 юни – годишнината от рождението на Пушкин, Конституционният съд на Молдова отмени руския език като език за междуетническо общуване. Участниците във форума осъдиха този акт.

– В какво се изразява българското участие във форума? Каква бе вашата роля там?

– Първата от трите секции за дискусия беше на тема „Движението на русофилите, неговата роля и значение в народната дипломация“. До голяма степен този сегмент на форума бе подсказан именно от нашия, български опит, който е наистина голям и впечатляващ. Българското национално движение „Русофили“ тази година става на 15 години.

На форума присъстваха много русофилски, русофонски, евразийски и други организации, които по един или по друг начин работят за популяризиране на руския език и руската култура по света, за утвърждаване на ценностите, на цивилизационния и хуманитарния заряд, който тази култура носи. Имаше възможност да обсъдим ролята и значението на русофилството, неговите проявления и потенциал съобразно спецификата във всяка страна.

Там аз направих три предложения, които бяха приети. Първото беше да се създаде междуведомствен съвет на руските агенции, министерства и организа-

ции, занимаващи се с наука, култура, образование и спорт, с който съвет ние, русофилските организации, да можем да контактуваме по-ефективно.

Второто беше за изграждане на международно русофилско движение, като в най-скоро време се сформира инициативен комитет за това.

**Валентина Матвиенко,
председател на Съвета на федерацията на Русия,
за предложенията на Николай Малинов:**

**„ДА ЧУЕМ СВЕЖАТА МИСЪЛ
ОТ БЪЛГАРИЯ“**

„Дайте наистина света и т.н. А ние мълчим... да обмислим тези организационни форми. Това е свежа, нова мисъл.

Под ръководството на кукловоди русофобската политика в света набира обороти, тиражират се фалшиви новини, правят се постановки, измислят се какви ли не глупости, западната информационната машина се опитва по всякакъв начин да очерни Русия, да принизи нейната роля в

Нека действително да го организираме. Русофилите са за международното право, за демокрацията, за правата на човека, за духовните ценности, за православието... Какво лошо има в това? От какво да се стесняваме? Русофилите са граждани, които подкрепят тези ценности. Това е повод да се гордееш, а не да се срамуваш.“

И третото – да се създаде своеобразен Съвет на ветераните русофили. Позволих си да предложа в него да влязат личности като Герхард Шрьодер – бившия канцлер на Германия, като Симеон Саксбургготски от българска страна, и други изявиени радатели на приятелството и сътрудничеството с Русия. Г-жа Матвиенко, председател на Съвета на федерацията на Русия, под чийто патронаж се провежда форумът в Ливадия, каза буквално следното: „Давайте наистина да обмислим тези организационни форми. Това е свежа, нова мисъл.“

– В цяла Западна Европа се поддържа тезата, че Москва води хибридна пропагандна война срещу Европейския съюз. Дори на държавно ниво се обсъждат ответни мерки. Как русофилите ще реагират на тази кампания?

– Клишето за хибридната война май вече трябва да се изостави. Свидетели сме на сериозна динамизация в отношенията между Европейския съюз и Русия. През втората половина на миналия месец на посещение в Москва бяха президентът на Франция Макрон, германският канцлер Ангела Меркел, българският президент Румен Радев и министър-председателят на България Бойко Борисов в качеството му на председател на Съвета на ЕС. Всички те имаха срещи на най-високо ниво. Това показва, че се полагат сериозни усилия за преодоляване на тази патология – така я наричам аз – Европа да си разговаря с Русия чрез инструментариума на санкциите.

Европа много добре си дава сметка, че повече от 1/3 от невъзобновяемите природни ресурси се намират в Русия и е най-изгодно да търгува тези ресурси имен-

но от Русия. В този полицентричен свят това е важно, за да запази Старият континент своята конкурентоспособност.

От друга страна, все повече хора разбират, че чрез изграждане на преки контакти между своите народи християнска Европа и християнска Русия могат да бъдат по-силни. Многократно съм го казвал: Европа може да бъде по-силна с Русия и Русия може да бъде по-силна с Европа.

– Великата руска култура ли е най-силното оръжие на русофилите? Какви инициативи има Национално движение „Русофили“ в тази насока?

– Нашето най-силно оръжие са вярата, надеждата и любовта. Това е обратното на разрушителната омраза, от която се храни русофобията. Тази емоция, която дава руската култура, духовното общуване, градено през хилядолетията и вековете, обмяната на идеи са истинска ценност. Това е процес на непрекъснато взаимно обогатяване и израстване. Културно и духовно преди всичко. Обединени в един общ евразийски дом, Европа и Русия действително ще бъдат най-великата сила на планетата.

– През 2018 г. отбелязваме 140 години от Руско-турската война, която донесе Освобождението на България. Успяхме ли да използваме годишнината като повод за сближаване на двата народа?

– Да, определено успяхме. В отношенията между нашите народи, освен газ, нефт и атом, има една хилядолетна история на духовно общуване. Без българската църква нямаше да има руска църква, каза руският патриарх Кирил при посещението си у нас

по повод на годишнината. И това беше най-значимото признание, направено от него, което русофобската пропаганда се опита да удави в интрига.

Бяха изградени много нови паметници, възстановиха се стари и се създадоха нови връзки между градове и институции, в Москва се състояха дни на българската култура.

Общо взето, в духовен и в културен план отношенията се развиват великолепно, а това е предимството на успешните визити на първите български държавни мъже в Москва. Визити, които пораждаат надежда и очаквания.

– В момента вървят яростни дебати дали да се възроди проектът АЕЦ „Белене“? Ще могат ли водещите партии ГЕРБ и БСП да стигнат до единна позиция или сте скептичен към подобна хипотеза?

– Смятам, че няма нищо по-естествено от това ГЕРБ и БСП, и изобщо всички политически сили, да стигнат до обща позиция, ако са водени от интереса на България. След като нещо е в интерес на България, можем само да призовем политиците да прочетат отново надписа на сградата на българския парламент „Съединението прави силата“ и да намерят начина, колкото и труден да е той, да преодолеят дребнопартийните си страсти и ежби в името на националния интерес.

– Как оценявате визитите на президента Румен Радев и на премиера Бойко Борисов в Русия? Какви са конкретните резултати от техните посещения?

Смятам, че посещението на Румен Радев в Русия изигра много полезна и значима роля. Личните

ми контакти и разговори в Русия показват, че то е било оценено изключително позитивно. Маркирани са основните посоки, в които България би могла да развива най-лесно отношенията си с Русия занапред. Седмица по-късно, когато стана факт и посещението на премиера Бойко Борисов, видяхме тези трасирани основни посоки – в туризма, в енергетиката и в останалите направления, отбелязани и от Владимир Путин.

Малко незабелязани останаха други две неща, които руският президент подчерта, а именно благодарността на Русия за отношението на България към руските и съветските паметници у нас, както и за популяризирането на руския език. Като председател на Национално движение „Русофили“ приемам неговите думи като личен комплимент, тъй като опазването, възстановяването и изграждането на паметници и организирането на курсовете за изучаване на руски език в детските градини са две от основните направления в дейността на нашата организация.

От друга страна обаче Путин каза, че не можем да разчитаме на отношението „малък – голям брат“, така като сме го разбирали досега. Времената са други, и е време да си направим извода, че контактите си с Русия трябва да градим на взаимноизгодна основа. Там, където интересите ни съвпадат, да полагаме усилия така щото и двете страни да стават по-силни, по-богати, а народите им – по-щастливи.

Добре е, че процесите се динамизират на държавно ниво и тази пауза, която беше през последните години, е преодоляна. Аз твърдя обаче, че на гражданско и на човешко ниво тези отношения никога не са били лоши.

Най-накрая сме свидетели на ново, постсъветско начало в българо-руските отношения. Начало, стъпило върху нашите общи духовни и културни корени, но и върху изгодни и полезни и за двата народа прагматични основи. Чертаем нова карта на нашите хилядолетни братски отношения.

Стандарт, 9 юни 2018

За лявото

ДА ВЪРНЕМ СМИСЪЛА НА ПОНЯТИЕТО СОЦИАЛИЗЪМ

- Въпросът *„Кой да ръководи БСП“* е важен, но водещият, ключовият въпрос е *„Каква политика приляга на една автентична социалистическа партия“*.

- Не споделям извода, че БСП загуби парламентарните избори заради провеждана дясна политика, но съм склонен да приема, че въпросът е най-малкото дискуссионен.

- Категорично не приемам и разделението на млади и стари в политиката; както във всяка друга сфера, и тук важното е какво можеш и можеш ли въобще.

Тези три убеждения се опитах да защита на първия пленум на Националния съвет след изборите, а сега бих искал да доразвия предконгресно. Но най-напред

няколко думи за единството

За членовете на БСП въпросът за единството има изключително ценностно значение. Той домини-

ра дори над проблема за същността на партията, за нейната „лявост“, и обяснява устойчивото партийно съжителство на хора с противоположни политически нагласи. Обяснението може би се крие в столетната история на БСП, белязана от дръзки идейни преломи, от невероятната ѝ воля за оцеляване във всякакви политически ситуации. Единството е историческият рефлекс на партията, а може би и нейният исторически имунитет.

Днес, след тежката изборна загуба, въпросът за единството отново се поставя с цялата му категоричност. Към него обаче има поне два подхода. Единият разчита на замазване на противоречията, на мирно съвместно съжителство в отговорни документи на несъвместими оценки и погледи към бъдещето. Такъв подход може би дава на всеки по нещо, но не работи за ефективна политика. Вторият предполага сблъсък на различни платформи, които се борят за мнозинство, като не се стремят да удовлетворят всички с цената на ключови компромиси. Първият подход търси единство чрез организационна спойка и идейна всеядност (нейното друго име обаче е обезличаване). Вторият призовава към единство чрез усилване на хомогенността, чрез поощряване на мотивираното присъствие.

Ние за пореден път тръгнахме по пътя на „консенсусния“ подход. Прави се комисия за подготовка на конгреса, в нея се включват и авторитетни „опозиционни“ дейци на партията, изработва се общ проект за документ, той се предлага на Националния съвет.

Може би е време да се експериментира и вторият подход. Тук „експериментира“ не означава лековато отношение към традициите, а търсене на нови организационни подходи в една нетрадиционна, сложна и

дори опасна за бъдещето на БСП политическа ситуация. Алтернативният подход означава претендентите за лидер на партията ясно да се заявят като такива и да предложат на конгреса своя декларация или платформа. След дискусия конгресът с гласуване се произнася в полза на един или друг документ. На практика с това се произнася и по въпроса за лидера. След това са възможни, дори необходими, преработка и обогатяване на документа, за да се превърне той от лидерски в конгресен.

Това, което за БСП би било експеримент, е традиция например за Френската социалистическа партия. Преди всеки конгрес се състезават платформи, които се подлагат на одобрение дори не от конгрес, а от вътрешнопартиен референдум. Което в момента на БСП ще ѝ дойде малко много.

Алтернативният подход има едно безспорно предимство. Той поставя на първо място въпроса

***не кой да е лидерът,
а каква да е политиката***

Дори ако делегатите формират своето отношение от лидера към политиката, подходът политически е по-зрял и по-коректен.

Има един неизказан, прикрит, примитивен и за това твърде опасен за бъдещето на партията отговор на въпроса „*Какво трябва да прави БСП днес?*“ Този отговор се нарича „*снишаване*“. Ще мине време и отново ще удари нашият час. Модни всякакви, онзи ден СДС, вчера – Царят, днес – Бойко Борисов. Ние обаче, столетната партия, пуснала здраво корени в историята, в обществения живот, в паметта, мисленето и емоциите на много поколения, няма как да бъдем

отстранени от политическата сцена. Независимо от неуспехите, от агресивното настъпление на популизма, от демонизирането ни, от обвиненията в идейна неяснота, от сивотата на много кадри на всички равнища... Приливи и отливи. Рулетка, в която редуваме власт с опозиция по един естествен начин. Едва ли не природен закон...

Ще каже някой: няма такъв отговор. Никъде не е изказан, никъде не е дискутиран, не е защитаван.

Има такъв отговор. И ние многократно го даваме. Когато на безпочвени квалификации, измислени „факти“ и дори на плитки лъжи отговаряме с мълчание. Отговорът „снишаване“ го дадохме дори на последния пленум на Националния съвет, който завърши без кворум. Липсата на кворум (при което не може да се приеме никакъв документ) означава колективна преценка, че нещата не са толкова тревожни. С конгрес и без конгрес, все тая. Със силни или със слаби документи, все тая. Ще мине време, ще се изчерпи арсеналът на оклеветяването, ще ги затиснат хората реалните проблеми и ние – хоп! – ще предявим своите претенции – политически, исторически и морални.

Няма такава закономерност. Не и у нас. *„БСП не за първи път е в криза, но този път нейният характер и дълбочина са такива, че могат да станат необратими“*, казва проектът за конгресна декларация. Необратимост означава

БСП да се превърне в периферна политическа сила

Споделям тази преценка. Някои виждат лекарството в изготвянето на силна законодателна програма и енергичното ѝ публично отстояване. Наивно е да ми-

слим, че този подход може да преодолее кризата на доверие. Избирателите, които изоставиха БСП, едва ли са готови да слушат днес речите ѝ за закони и поправки в закони. Нагласата *„Да сте свършили това, когато бяхте на власт“* е част от „стената“. Усещането за лицемерие може да увеличи пропастта, вместо да я намали. Опозиционното говорене трябва да се концентрира в друго – в защитата на тези придобивки, които Тройната коалиция остави след себе си.

Други виждат път към възстановяване на доверието в признанието, че е водена дясна политика. После – в нейното осъждане, ревизиране и предложение за истинска лява политика.

Тук не се наемам да правя преценка на това доколко лява е била управленската ни политика. Твърдя обаче, че не параметрите на социалната ни политика доведоха до тежката загуба, колкото и такова обяснение да се струва ясно, разбираемо и класическо. Да не би Бойко Борисов да спечели изборите с оспорване на данъци, на инвестиционна политика, на програми за трудова заетост, на проценти, отделини за здравеопазване и образование? Да не би ГЕРБ да спечели управлението с някаква програма, със социални идеи, с мисъл за производство, конкурентоспособност и прочее? Тук ли е разковничето на изборната загуба на БСП?

Има и млади посредствености

Напоследък някои се опитват да наложат обяснението, че прекалено били износени лицата на БСП, че младите социалисти не намирали адекватна реализация, че не се състояло прословутото „презарезване“. На последния пленум такъв подход с право

бе наречен „социалдарвинизъм“. Вместо да решава проблеми, той залага ново, при това твърде опасно противопоставяне в партията. Разделението в политиката е между можещи и неможещи, знаещи и незнаещи, опитни и неопитни, почтени и лицемери, а не между млади и стари. Известна е репликата „Има млади глупаци и стари глупаци“. На калпав младеж политиките на прехода са му криви.

Безспорно, на БСП, както на всяка друга партия, ѝ е нужна нова енергия, хъс, свежа мисъл и нови лица. Това никой не го отрича. БСП обаче няма нужда от млади хора, които се вдъхновяват единствено от разговори за квоти, листи и постове. Политическото поле е широко и всеки, който има желание и качества да отстоява идеи и политика, може да го прави, независимо от своята възраст, без да иска специално разрешение и привилегирани позиции.

Как да си върнем доверието?

Нямам рецепта. Нещо повече, никога през последните двадесет години въпросите не са били толкова много, а отговорите толкова малко. И все пак...

БСП трябва да изхвърли равното и експертно говорене.

БСП трябва да санкционира високомерието.

Трябва да намери сили да признае, че в името на своя успешен мандат и макроцелите си допусна твърде щадящо отношение към явни случаи на корупция.

БСП трябва да признае, че в редица случаи корпоративните интереси успешно доминираха над заявената политика.

БСП трябва да престане да гледа на властта като на върховна ценност и да каже ясно кои компромиси са

недопустими. Партия, която не е способна да жертва властта в името на свои изконни ценности, стратегически е обречена на гибел.

БСП трябва да пречупи своето говорене и своето правене през социалната справедливост. Не през цивилизационни избори и макроикономически рецепти на Световната банка. И да разбере, че една партия, колкото и национално отговорна да е тя, не може да мисли еднакво силно, отговорно и загрижено за интересите на всички.

Ако понятията „бедност“ и „социализъм“ не влязат в речника ѝ – не служебно, не за благоприличие, не за ухажване, а истински, раждащи готовност за борба и лишения – тя е загубена.

Днес ни е нужна тази дискусия. Дискусия за идеологическите устои на БСП, но и дискусия за ежедневната борба в защита на левите ценности. Необходим ни е сблъсък на мнения. И нека този сблъсък не се разглежда като самозатваряне, като вредно занимаване само със себе си, като „втрещване в пъпа“. Или като лични нападки, които раждат раздори и обществен сеир. Говорейки за себе си, ние обсъждаме способността ни да произвеждаме политика. И каква политика. И политика в името на какво.

Дума, 15 октомври 2009

РАЗМИСЪЛ СЛЕД ДВА ЛЕВИ ФОРУМА

Явна е нуждата от диалог между всички, които се определят като леви. След като на една маса седнаха Сергей Станишев и Красимир Премянов, Георги Пирински и проф. Минчо Минчев (ръководител на една от комунистическите формации). На друго място по същото време отговори на социалните въпроси търсеха ръководители от „Нова зора“ и интелектуалци, самоопределящи се като по-леви от членовете на БСП.

Много често на страниците на „Дума“ звучат призови за единно действие, за създаване на своеобразен единен ляв фронт. Тази идея прозвуча и на двете конференции. Тя се лансира и от организации вън от БСП, и от структури на самата Социалистическа партия (например клуб „Единство“). Разбира се, че трябва да се търси единодействие между всички, които ги боли от разрушаването на социална България; между всички, които виждат в сегашното управление некомпетентност, хазартност и липса на социална чувствителност.

Нека обаче се предпазим от някои илюзии.

Илюзията, че ако предприемем някакви организационни действия за създаване на нова структура (и спрем дотук), ще направим крачка към осъществяване на своите идеали. Твърде много обединения, партии,

коалиции и фронтове се народиха, без да променят България и на сантиметър.

Илюзията, че общото ни възмущение от днешното управление е гарант за общата ни оценка за близкото минало, за причините за българския провал и което е най-важното – за пътя, по който трябва да върви страната ни. Бяхме свидетели например как едно обсъждане на доклада „Ран-Ът“ зареди с остро, дори непримиримо противопоставяне хора, които твърдят, че принадлежат на едно и също политическо пространство, дори на една и съща партия. Илюзията, че която и да е лява структура днес има невероятен и неизползван потенциал. Тя просто трябва да се събуди, да се отърси от интересчиите, да запретне ръкави и влиянието върху общественото съзнание ѝ е в кърпа вързано.

Необходима ни е трудна, задълбочена и може би продължителна дискусия. Кои са възможните пътища пред България, кой от тях е най-добрият, какъв е неговият маршрут – метър по метър, камък по камък – и като философия, и като финансова обезпеченост, и като геополитическа осъществимост, и като демографска изпълнимост.

Второ, как се борим за обществено доверие и признание – с какви медии, с какъв финансов ресурс, с какви кадри, с какви съюзници от бизнеса и неправителствения сектор, с каква външна подкрепа. Говорейки тези неща, предупреждавайки за илюзии и трудности, имам предвид задачата България да промени посоката си на развитие. Ако е просто да си изплачем болката, малко пленуми, конференции и семинари са достатъчни.

С риск да се повтора, бих желал да подчертая, че днес най-важното е в българското общество да се

състоят дебати как е възможно да се увеличи националното богатство. Ако такива дебати не станат политическа и медийна норма, каквито и напъни да имаме – било вляво или вдясно, нищо няма да постигнем. Следователно задачата днес е как да наложим тази дискусия най-напред при себе си, у дома, а след това да се опитаме да я наложим в обществото. Не съм убеден, че днес сме на висотата на тази задача. Убеден съм обаче, че това е задачата. Убеден съм също, че с много работа тя е постижима.

Дума, 10 март 2010

НОВИЯТ ЛЯВ ПРОЕКТ

В БСП и около БСП често се говори за нови леви проекти. Татяна Дончева, форумът „Солидарна България“, БСМ, Георги Първанов*... Симпатизантите на тези проекти посочват като аргумент своето убеждение за дефицит на лявост и в доскорошното ни участие във властта, и в сегашното ни политическо поведение. Смятам, че такава дискусия е необходима и полезна, дори неотложна, както за обществото, така и за ляво мислещите хора на България.

Възможен ли е ляв проект вън от БСП, без фундамента на нейните обикновени леви хора? Според мен такъв проект не е възможен.

През последните две десетилетия периодично избухваше недоволство от поведението на БСП и като резултат се създаваха нови политически субекти. Комunistически и работнически партии, имената и ръководствата на които знаят твърде ограничен кръг от политически наблюдатели. Поредица от формирования, родени и погребани от Александър Томов, лейбъристка партия на проф. Кръстьо Петков. Партията на Николай Камов и т.н. Дългогодишната практика показва, че напускането на БСП, за да се създаде и раз-

* Виж например статията на Мариела Балева „Три леви проекта“ във в. *Труд* от 19.01.2010 г.

вие „истинският“ ляв проект, не ражда нищо значимо в обществен план.

Малко помнят програмите, „възкресяващи“ лявото, и едва ли някой може да посочи „ново ляво“ поведение, което самостоятелно да е оставило следи. С риск да прозвучи претенциозно, полунашега, но не без основание, бих формулирал следната закономерност: *„Всеки ляв проект, замислен чрез напускане на БСП, се маргинализира“*. Това не значи, че той не носи дивиденди за своите автори. И още по-нескромно – тази закономерност май е валидна не само за последните двадесет години, а за всичките години след 1903. И обратно – ако нещо значимо се е случило в лявото пространство, то е ставало в рамките на социалистическата партия и нейните юридически предшественици. Двадесет години изминаха без никакъв обществен дебат за българските производство, производителност, конкурентоспособност и външни пазари. Дискусията в обществото, и особено

***дискусията за ляв проект трябва да започне
с дискусия за увеличаване на общественото
богатство***

И в този аспект проблемът не е нито ляв, нито десен. Разговорът започва с оценка на нашата държава и на нашата държавност. България е с най-нисък БВП в Европейския съюз, с най-ниска производителност в ЕС и с най-ниски доходи в съюза. Това не е нито ляв, нито десен въпрос. Началото на такава дискусия е отвъд лявото и дясното. Това начало е фундамент, от който може да се тръгне вляво или вдясно. Към каква държава се стремим? Каква държава е възможно да постигнем? Ще се борим ли в нещо да сме първи на

Балканите? Или в Европа? Възможно ли е? Ако да – как? Ако не – защо?

Двадесет години без икономически приоритети. Днес например в Китай се радват, че са задминали Германия като износител; в Норвегия – че са увеличили за една година с 60% своя износ на съомга за Азия. На българите ни е непознато подобно въннение. У нас продължава да шества нагласата, че икономиката някак от само себе си се развива и че субективният фактор на държавно равнище няма отношение към нея. С една дума -

***България продължава да живее
без истинска, фундаментална цел***

Балансираните бюджети, напъните да се влезе в еврозоната и прочее счетоводни реалности няма как да заместят подобна цел. Без формулирането на такава цел, без национален консенсус при нейното преследване никаква борба с бедността не е възможна. Козметични движения вляво могат да се правят – промени в данъчното законодателство, например, но те ще останат козметични.

Такъв ли е пътят към новия ляв проект? Казвам път, защото лявото трябва да се постигне, от него няма как да се започне. Другата лента на този път, изкушавам се да кажа „другият склон“, е пътят на ежедневно доказваната лява чувствителност. Тя не може да се прояви просто чрез макроикономическа критика на сегашното управление.

Жизнеността на такава лява чувствителност личи главно по отношението към „дребни“ факти. Ако не реагираме на факта, че държавата с месеци не се заплаща със свои служители, леви сме само на думи. Ако не реагираме на факта, че 200 шивачки са оставени да

гладуват от своя работодател, лявото ни е на книга. Примерите преливат в ежедневието ни. И тук не става дума за активност на централно ниво. Една партия е масова и лява, ако води „малки“ битки на всички равнища.

В привидната „дребност“ на такива битки е заключено нещо много важно. Това нещо е способността да чувстваш и да реагираш на обществените проблеми със сърцето си. Голямата тема за мястото на България е поле на разума. Малката тема за издевателството над беззащитния, в цялата негова конкретност и осезаемост, е поле на сърцето. Без разума няма как да начертаяш големия път. Без сърцето е невъзможно да направиш и една крачка по него.

Потвърждавайки отново мнението си, че новото ляво мислене и поведение е невъзможно без БСП, далеч не означава, че съм удовлетворен от състоянието на

бесепарското ляво. То категорично трябва да се реформира и усили, да получи нови измерения

И това няма как да се случи, ако се чака някой, колкото и силен да е той, да го поднесе на партията на тепсия. Необходим е целият активно мислещ ресурс на БСП, включително и на тези, които в момента си въобразяват, че ще утвърдят Новото ляво чрез напускане на БСП.

Необходима е дискусия. Без такава самата социалистическа партия не е застрахована от маргинализиране. В тази дискусия не е достатъчно да се държи високо лозунгът „На борба с бедността“. Не е достатъчно и да се хвърлят пожелания, например за увеличаване на пенсиите и минималната работна заплата с 50%, без да бъде обяснено как може да се случи – чрез печатане на пари ли, чрез сериозни външни заеми ли,

чрез излизане от валутния борд, респективно чрез солиден бюджетен дефицит ли или чрез нещо друго. Както подходи новата партия на Илия Божинов.

Една нова задълбочена дискусия за лявото трябва не просто да се пази от лозунги. Тя трябва да се пази и от самозатваряне в ценностните категории. Те имат своето огромно място, без тях лявото ще бъде обезсмислено, но ако се почне с тях, същото това ляво ще бъде схоластично и практически безполезно.

В заключение искам да отбележа, че този материал няма амбицията да е изчерпателен от гледна точка на съдържателната част на левия дебат, а само подчертава необходимостта от дискусия за ляв проект.

Като издател на в. *Дума* каня всички, които се вълнуват от съдбата на България и от пътя, по който тя трябва да се развива, да продължат започнатата дискусия и на страниците на вестник *Дума* – чрез своята оценка за това как обществените проблеми засягат обикновените хора.

За мен лявото е преди всичко отговорът на въпроса какво се случва с хората на България, движейки се по пътя към едно по-съвършено общество, преодолявайки недъзите на сегашното.

Дума, 23 януари 2010

ЗА ЛЯВОТО И НЕГОВАТА НЕУТРАЛНА ОСНОВА

*Разминаването между програмни документи
и политическо действие е една от основните
причини за ерозиране на доверието към БСП сред
иначе силно обвързаните с нея избиратели*

В броя си от май-юни 2010 г. сп. *Ново време* публикува програмна статия на Георги Пирински, озаглавена „Основни параметри на левия проект на БСП“. В самия край на материала авторът подлага на критика мои позиции, изразени на страниците на в. *Дума* от 23 януари в статията „Новият ляв проект“.

Става дума за тезата, че „...дискусията за ляв проект трябва да започне с дискусия за увеличаване на общественото богатство и в този аспект проблемът не е нито ляв, нито десен“; и за тезата, че истинското ляво ангажиране е „пътят на ежедневно доказвана лява чувствителност“.

Според Георги Пирински ангажирането с материалното производство е лява позиция, защото „...десният неолиберален модел е в основата на загърбването на материалното производство за сметка на паричните агрегати“, а „тезата за лявата чувствителност бе присъща на консервативните концепции и платформи...“ (*Ново време*, бр. 5-6, 2010, стр. 14).

Бих желал да отговоря на тази критика не защото мисля, че непременно и на всяка цена човек трябва да отговаря, когато го критикуват, а защото съм убеден, че програмната дискусия и съответно избистрянето и

**конкретизирането
на програмните партийни постановки**

са задължително условие за жизнеността на БСП. Убеждение, което ясно и недвусмислено защитава и Георги Пирински. Авторът говори „за *сериозна липса на нагласа, на кондиция в партията за задълбочена аналитична и програмна работа*“. Не само че споделям този извод, бих отишъл и по-далеч: появата на такава нагласа и кондиция ще бъде признак за излизане на БСП от тежката криза, в която се намира; признак за здравословно обръщане към своите корени и същност; признак за осъзнаване на факта, че партията не е просто някаква машина за избори и реализация на каква да е власт, а общност на граждани с общи ценности и социален мироглед.

Използвам случая и да благодаря, дори в качеството ми на редови социалист, на Георги Пирински за енергията, с която отстоява значимостта на програмното мислене, на програмната дискусия, на обвързването на конкретните политики, настоящи и бъдещи, с програмните постановки. Наложилата се през последните години практика на необвързаност между програмен продукт, от една страна, и политическо говорене и действие, от друга, е една от фундаменталните причини за ерозирането на доверието към БСП от страна на иначе силно обвързани – и мисловно, и емоционално – избиратели с нашата партия.

Най-напред бих желал да подчертая, че когато говорим за лявата си същност и когато я обличаме в програмни постановки, ние винаги разсъждаваме върху това как да се харчат още пари. Ето няколко примера от програмните насоки, утвърдени от НС на БСП и припомнени в статията на Г. Пирински: „...да се създават „ускорено покачване на реалните заплати“, „реално нарастване на равнищата на пенсии“, „защита на майчинството“, „гарантиране на достъпна за всеки гражданин качествена здравна помощ“, „поетапно въвеждане на целодневна организация на училището“ и пр. Подчертал съм тези думи, които пряко или косвено говорят за необходимостта от увеличени разходи.

Не оспорвам, че ако всичко това се случи, се създават предпоставки за бъдещо увеличение на БВП – повишената покупателна способност, съответно увеличеното съвкупно търсене завъртат оборотите на производството. Тук завъртането на тези обороти обаче не е цел, а следствие от реализацията на непроектирани програмни идеи. Целта на тези идеи е

***социална защитеност
на широките слоеве на населението***

и тяхно достойно участие в разпределението на произведения продукт. И това действително е ляво програмно мислене. Ниският корпоративен данък, ниското облагане на високодоходните групи от населението също увеличават потреблението и съответно също могат да се разглеждат като средства за увеличаването на БВП, но те отсъстват от левите програмни виждания. Целта може да бъде една и съща, но пътищата за нейното постигане могат да имат ляво и дясно оцветяване в зависимост от това в чия полза формулират

разпределението. Да се твърди, че увеличаването на БВП, увеличаването на общественото богатство е грижа на левите, не е вярно. Ако е вярно, каква е грижата на десните? Крупният капитал да живее в комфорт без увеличаването на БВП?

Разликата между лявото и дясното решително и отчетливо се появява там, където възниква въпросът: *„Как е най-перспективно и най-справедливо да бъдат разпределени тези 100 единици?“* Разбира се, при въпроса *„Как да бъдат произведени тези 100 единици?“* също има леви и десни подходи: в различното виждане на ролята на дребните и средните предприятия или на кооперативната собственост; когато става дума за бюджетни приходи – какво да е съотношението между преки и косвени данъци. Самото повдигане обаче на въпроса за силна и конкурентна национална икономика не е монопол на ничия политическа философия. Не само че не е монопол, тя е дълг на всяка отговорна политическа формация, независимо къде поставя себе си в каквито и да е програмни координатни системи. В този смисъл твърдя, че въпросът за увеличаването на националното богатство е отвъд лявото и дясното.

Критерият *„степен на намеса на държавата“* отдавна също не е достатъчен, за да се идентифицира лявото или дясното. Този критерий е формулиран за класическите казуси на индустриалното общество, при които разсъжденията се движат само или изключително в национални рамки. В условията на глобализация този критерий е със силно занижена познавателна и програмообразуваща стойност. САЩ провежда протекционистка политика за своите продукти, независимо кой е на власт. Днес правителствата увеличават

регулаторните функции на държавите си, независимо дали са леви или десни. Съвсем друг е въпросът: В крайна сметка

***кого облагодетелства
една или друга намеса на държавата***

Днес в Англия правителството решава с промяна на закона да намали правото на обезщетение на чиновниците от 36 на 12 работни заплати (вж. в. *Класа*, редакционен коментар на *Файненишъл таймс* от 8.07.2010). Намесва ли се държавата? И като се намесва, това признак за лявост ли е? По-продуктивен е въпросът кого ощетява тази намеса. Германският финансов министър Шойбле представи новия бюджет за 2011 г., в който най-голямото орязване е за министерството на труда – 7,9% (в. *Класа* от 8.07.2010). Това не е ли класическа дясна държавна намеса? В Ирландия държавата задължи банките да изчакат една година, преди да предприемат действия срещу длъжниците (в. *Дума*, 8.07.2010). Това вече е решителна държавна намеса в полза на обикновените граждани. Хърватското правителство увеличи на 40% подоходното облагане на най-високо доходната група. Решително лява намеса на иначе определящо се за дясно правителство.

Примерите могат да бъдат удължавани до безкрайност. Сама по себе си днес активната намеса на държавата не е нито ляво, нито дясно действие. Какво точно е по тази скала, може да се определи чрез конкретен анализ, който невинаги е лесен и дори възможен. Ненамесата на държавата (в крайния си вариант наричана *лесеферизъм*, тоест крайно дясно поведение) днес също може да бъде отвъд дясното и лявото и да попада в неутралните рубрики на държавната безотговорност

или некадърност. Например, никаквата намеса на българската държава за стимулиране на потреблението на пръв поглед изглежда дясно, но не е. Тя просто е свидетелство за държавническа неадекватност. Ако беше дясно поведение, щяхме да го срещнем поне при едно дясно европейско правителство. Подкрепата за науката, подкрепата на иновационната дейност и на производство с висока добавена стойност също е безотносително към координатите „ляво–дясно“. Ако не беше така, такава държавна подкрепа, такъв тип стратегическо мислене нямаше да се споделя от

всички отговорни европейски партии

независимо от техния цвят. Можем ли да твърдим, че левицата иска конкурентоспособна икономика, възможна само при висок принадлеен продукт, а десницата – не? Изключено. Лявото и дясното се появяват в момента, в който изплува въпросът: „*А къде са в това прогресивно движение наемният труд, дребните и средни собственици, обикновеният човек?*“ При едни и същи макропоказатели те могат да бъдат на различни места. С различна поета тежест в националното финансиране, с различен достъп до образование и здравеопазване, с различни възможности да бъдат защитени при безработица.

Всички тези изводи ми дават основание да повторя, че дискусията за увеличаването на общественото богатство и главно за пътищата, чрез които ще стане, още не е започнала в България. И тази дискусия е отвъд лявото и дясното. В редакционен коментар в *Капитал* (бр. 27, 10-16 юли 2010) твърди, че „*в България... ниската култура на предприемачество за съжаление е безспорен факт... Проблемът е, че*

този недостатък в икономиката е от най-гадният вид – такъв, който създава само проблеми, а не и възможности. Липсата на предприемачески дух (между другото подхранвана и от действията и бездействията на държавата) води до начинания, които не могат да бъдат определени като риск, а по-скоро като хазарт“. Нужно ли е да се укрепва предприемаческият дух у нас? Това лява задача ли е? Не е, но не е и дясна. Стимулирането на определен национален икономически менталитет е безотносителен към лявото и дясното. Кое не означава, че са безотносителни начините за неговото постигане и още повече резултатите от неговото функциониране.

Българската икономика крещи от необходимост от сериозна, упорита и продължителна дискусия по въпроси като: какво трябва да се направи, за да се налагат на световния пазар конкурентни български стоки и услуги; в кои сектори е най-реалистично те да бъдат търсени?

Този фундаментален въпрос може да бъде разшифрован в десетки и стотици по-конкретни въпроси. Такава дискусия няма. Не е имало през последните 20 години. А такава дискусия е отвъд лявото и дясното.

Тук е мястото за кратък коментар на тезата, че българското икономическо и социално пропадане през последните две десетилетия е резултат от десен неолиберален модел; от неспособността или невъзможността на левицата да наложи друг – социален модел. Тук дори ще се абстрахирам от тавтологията „десен неолиберализъм“ – ляв такъв няма. Неолиберализмът винаги е десен. Отдавам това словосъчетание на желанието да се подсили образът на „неолибералното“, да се посочи, че става дума за някакъв негов краен вариант.

Твърдя, че у нас през всичките тези години не се е реализирал никакъв еднотипен модел. Моделът предполага принципи, устойчивост, еднопосочност. През 1990 г., когато се оказа, че трябва да купуваме от СССР суровини по пазарни цени и в долари и когато изчезнаха гарантираните пазари, мълчанието пред тази ситуация, липсата на каквито и да е цифри в публичните дебати, самозатварянето в идеологическите и моралните дебати за вината и за властта, израз на какъв модел бяха? Да си неадекватен икономически не е привързаност към никакъв модел.

Между другото, по това време и в БСП, и в СДС експертите са били за запазване на субсидирането на основни стоки като млякото, месото и хляба (вж. сп. *Ново време*, бр. 11, 2009, с. 14). На пръв поглед абсолютно лява позиция. Консенсус между левица и десница на основата на мисъл за защита на извоювани социални придобивки за населението. Когато обаче защитата на това субсидиране не е обвързана с въпроси като: как ще се отрази това на производството; няма ли то да доведе до дефицит и черен пазар; колко време може да издържи това субсидиране при новите икономически условия; как то се съчетава със стремежа към конвертируем лев – тя, позицията, става неадекватна, безперспективна, дори вредна. Тя продължава да има отношение към електоралното харесване, но престава да има отношение към сериозното, премислено ляво и дясно.

Унищожаването на селското стопанство израз на какъв модел беше? Силната, силова позиция на държавата беше плод на идеологически извратени мозъци, търсещи отмъщение и абстрактна справедливост, а не на дясна идеология. Неолиберални щяха да бъдат действия, които биха довели до бърза концентрация на земята в ръцете

на крупни собственици. Действия, обаче които доведоха до милиони декари „ничи“⁴, пустеещи земи и до заклано животновъдство, граничат с национално безумие и не се вписват в никакъв класически модел. Модел просто нямаше, имаше унищожение на национално богатство.

Масовата приватизация, която смени собственост за десетки (или стотици) милиарди, в какъв модел се вписва? Би трябвало да е ляв. Резултатите обаче – заграването на безценица на тази собственост от шепа фондове, са безспорно крайно антилеви.

Упорството на нашето правителство (1994–1996 г.) да бъдат субсидирани крупни предприятия, вместо да се търси стратегически частен инвеститор, докато тези предприятия още са на крака, в какъв модел се вписва? Сигурно в ляв, защото запазва работни места. Когато обаче не е направена прогноза за тяхната бъдеща конкурентоспособност и не са предприети мерки за сбъдването на тази прогноза, моделът продължава ли да е ляв? Особено ако следва тяхното рухване или заграване почти без пари.

Ако харизването на БГА „Балкан“ може да бъде сочено като пример за неолиберално поведение, то десетилетната агония на „Кремиковци“ пример за какво поведение беше? Разбира се, могат да бъдат дадени примери и за класически неолиберални резултати. Един от тях е унищожаването на българската банкова система и преминаването ѝ почти изцяло в чужди ръце. Но да се върнем на следния въпрос:

Какъв социален модел не е успяла левицата да наложи?

При унищожено селско стопанство, при никаква грижа за потенциални силни производства – електро-

ника, химия и пр., при никаква борба за конкурентоспособност, при пълна незаинтересованост кои пазари (и как) можем да запазим; как (и с какво) можем да се борим за нови? За реализацията на социален модел са необходими сериозни ресурси. Откъде можеха да дойдат? Как можеше да бъдат съхранявани и умножавани? Ето такъв дебат през всичките тези години нямаше.

От неговото провеждане, от постигането на определени прилични производствени и търговски успехи щеше да има мегдан за реализация и на ляво, и на дясно. Той обаче отсъстваше. А неговото съществуване, поддържане и развитие е задача и на лявото, и дясното. Тоест самият той е отвъд лявото и дясното. Продължавам да твърдя, че

***пътят на лявото
е и пътят на всекидневната лява чувствителност***

В реагирането на „дребните“ факти на социалната несправедливост. Не разбирам как тази теза може да бъде критикувана от леви позиции. Сигурно не познавам кои консервативни концепции и платформи я отстояват, но със сигурност знам, че няма истинско ляво, което се самозатваря в програми и теоретични дискусии, без да излезе на широкото поле на „малките“ битки за солидарност със социално слабите или неспособните сами, без помощта на държавата, да си решат насъщни проблеми. Тази теза в никакъв случай не противопоставя лявата чувствителност на програмните усилия. Тази теза твърди, че само тази чувствителност може да превърне в жив живот писаните програми.

И тъй като не разбирам отправената критика, не бих рискувал да давам просторен отговор. Ще отговоря с два примера, твърде неприятни за парламен-

тарната левица у нас. Или по-безспорно – за нейните привърженици. На 4 март т.г. ДПС вкара в дневния ред на парламента законопроект в защита на общинските болници. Проектът бе отхвърлен със 73 гласа на управляващите. Заглавието на редакционния коментар на в. *Дума* на следващия ден беше „Искате уважение?!“ На 14 юли НС гледаше проект на МС за вкарване на платеното обучение в държавните висши училища. Проектът бе приет със...73 гласа от управляващото мнозинство. На следващия ден същият вестник излезе с коментар със заглавие „Опозиция без смисъл“. И в двата случая половината от групата на

Коалиция за България отсъстваше от залата

Сигурно има важни причини за отсъствието на всеки депутат. Отстрани обаче, и сигурно не само отстрани, това отсъствие е пълно разминаване на декларираните позиции с практическо поведение. В този случай имаме налице лява програмна обезпеченост с липса на конкретна лява чувствителност. Във втория посочен коментар четем: „Размахването на юмруци извън боксовия ринг е безсмислено“. С това искам да кажа, че тясно свързвам „чувствителността“ с „ринга“.

Дума, 29 юли 2010

АБВ – ЕДНА ПРЕТЕНЦИОЗНА И НЕЯСНА „АЛТЕРНАТИВА“

На всичките ми срещи със социалисти през последните месеци неизменно се поставя един въпрос: какво представлява т.нар. Алтернатива за българско възраждане (АБВ), какви са нейните намерения и възможности, как взаимодействия с БСП. Ще се опитам да систематизирам своите впечатления, оценки, догадки и принципи въпроси, които те повдигат.

Първото, което прави впечатление, е изключителната претенциозност на АБВ. В тази оценка не влагам ирония или отрицателно отношение. В последното си пространно интервю¹ Георги Първанов представя АБВ като „*коалиция на духа*“: тя събира политици от различни партии (леви и десни), произвежда политики, изгражда кадри, строи виртуална пирамида на властта от премиера до директори на дирекции. Така създава атмосфера, която ще позволи, „*прекращвайки прага, отделните политически сили, да са готови*“, „*кадрово, морално и духом*“, да създадат коалиция.

Предложената схема не предвижда влизане на АБВ в парламента. Влизат отделните политически сили, но те са обладани от духа на „Алтернативата“, от нейното кадрово, морално и духовно богатство. Кое ще рече,

¹ Би Ти Ви, 4 април 2011 г.

че в парламента тези отделни партии просто пренасят изградената вече от АБВ пирамида.

В случая АБВ замества (или представлява) цялото гражданско и политическо общество, само в рамките на което по принцип е възможен диалогът между различните политически партии. АБВ синтезира възможностите на обществото, замества го в някакъв смисъл, създава проектомодел на управлението, предоставя този модел на партиите, а те, влизайки в парламента, го приемат и реализират. Такава конструкция предполага

***партиите да приемат ръководната
(в буквалния смисъл на думата) роля на АБВ***

Възможно ли е това? Дори при безспорния авторитет на Георги Първанов като политик и държавник? Моят отговор е отрицателен. Замисълът е благороден, но утопичен.

Нека направим по-реалистични допускания. АБВ не участва на избори и се развива като инкубатор на идеи, т.е. на политики. От кои субекти взима тези идеи? От експерти, които не са обвързани политически? Цялата ни двадесетилетна практика обаче показва, че между експертното съсловие и политическия ни елит (в целия му спектър) съществува пропаст. Безброй семинари, конференции, кръгли маси... С почти нулево влияние върху развитието на страната.

Достатъчен е дори само примерът със сериозните икономически доклади, изготвяни всяка година по поръчение на президентската институция. Кой техен анализ е приет за основа на реални политики, кой съвет е реализиран? Може ли АБВ да преобърне тези отношения? С какви лостове?

Ако това е нереалистично, остава да допуснем, че АБВ ще ползва политически обвързания експертен потенциал. „Алтернативата“ това и прави. Дори бих подчертал, че АБВ ползва преимуществено експертния капацитет на БСП. Това на литературен език се нарича плагиатство.

Тук възниква и следният принципен въпрос: за какво им е на партиите да предоставят на една гражданска структура експертен продукт? За да бъде облагороден? За да се докосне до експертния продукт на други партии? И за това им е нужно посредничество? Едва ли.

Реалността е много по-проста. Експерти (включително участвали в управлението на държавата) предоставят на президента свои разработки. Или от уважение към него, или надявайки се на бъдеща политическа реализация чрез създадената от него формация. Тук вече идваме до най-реалистичната хипотеза.

Превръщането на АБВ в партия

Така са разбрали президента някои основни медии: „АБВ ще се яви на следващите парламентарни избори“², „Стана ясно още, че президентският проект АБВ ще бъде готов да участва на следващите парламентарни избори“³. Ама „готов“ означава ли „участва“? Не е ясно. Поради което други медии изобщо се въздържат да съобщат новина в този смисъл. Просто защото Георги Първанов се пази от ясни послания.

Дефицитът от яснота обаче се компенсира от други изявления. Неведнъж президентът е заявявал, че на

² *Труд*, 5 април 2011 г.

³ *Новинар*, 5 април 2011 г.

местните избори през есента АБВ ще подкрепя една или друга кметска кандидатура. В този момент разсъжденията за неполитическия, гражданския характер на „Алтернативата“ приключват. Защото подкрепата в избори е класическа политическа дейност. Ако някъде подкрепиш ГЕРБ, там си в коалиция с ГЕРБ. Ако на друго място подкрепиш БСП, на това място си в коалиция с БСП. Оспорването на понятието „коалиция“ не променя нещата по същество. По същество споменатите изявления означават също, че

***на местните избори АБВ
ще работи срещу БСП (тук и там)***

Ще води пряка или косвена кампания срещу кандидатите на БСП в общини, в които „Алтернативата“ подкрепя други кандидати. Представете си само: знакови фигури на БСП, в качеството си на лица и на АБВ, впрягат енергията си за това други фигури на БСП да загубят изборите. Какво е това? Политическа шизофрения. Възможна само в абсолютно незрели демокрации. Или ако звучи по-утешително – по нашите географски ширини.

С такава политическа заявка засега Георги Първанов нито предизвиква особено възмущение в средите на БСП, нито поражда особени надежди сред разочарованите от партията. Той е президентът, с когото социалистите се гордеят. Когато истински уважават, а някои и обичат. Думите му за възраждане на истинските български ценности са мехлем за много обезнадеждени политически души.

Няма да спорим кои точно са „истинските ценности“, които всички партии така грубо са потъпкали, а една гражданска структура, ползваща между другото познати личности, въртяни от същата тази негодна по-

литика, идва и възражда. Какво обаче пречи на тези личности да възраждат „истинските ценности“ чрез партиите, в които са станали политици? Прехвърлянето им в нова структура няма ли да отслаби, вместо да усилва, техния реформаторски потенциал? Способни ли са стари лица да направят нова авторитетна формация? Не е ли по-нормално, по-морално и по-европейско

***Георги Първанов да се върне в партията,
на която дължи политическата си кариера?***

Създавайки нова партия, ще се освободи ли от отговорностите, които е натрупал като лице на БСП? Ще повярва ли обществото на политик, който поставя в графата на износеност и непродуктивност една партия, за чието поведение е съотговорен поне от 1992 г. насам?

В драматичните години на прехода БСП загуби стотици хиляди свои привърженици. Кое е по-логично и естествено: бившият ѝ председател да работи за връщането на част от тях или да стимулира поредното им разпиляване в други формации?

Всеки е в правото си да се пробва в опит за превъзможване на наследството от двадесетгодишния преход⁴. Такива опити у нас се практикуват усърдно. Иначе не би било възможно на два пъти извънпарла-

⁴ „Възможно ли е да превъзможнем наследството не само на едно или друго управление, а и на преход, продължаващ вече повече от двадесет години?... Възможна ли е такава алтернатива след толкова похабени, изгубени илюзии и надежди?“ (Г. Първанов, 4 февруари 2011 г., <http://abvalternativa.bg/167/balgariya-nadrugiya-den/>)

ментарни формации (на Симеон Сакскобургготски и на Бойко Борисов) да печелят абсолютно или близко до абсолютното мнозинство в парламента. Българите си падат по меси, които идват и тотално „преодоляват“ цялото наследство на целия преход.

Може би президентът Първанов има самоусещане за такъв тип личност. Две са обаче обстоятелствата, които трябва да прецени добре. Първо, че е президент, което качество след броени месеци ще загуби. Ще остане ли отношението към него същото и след президентските избори? Ще бъде ли разглеждан като политик, стоящ извън и над този така презрян преход? И второ, може ли Първанов да се разграничи от лявото и дясното, натоварени – справедливо или не – с драстичната загуба на стандарт, социална сигурност и надежди? Вярно е, че сега „не е време за обяснения кой е ляв и кой е десен“, че „днес залогът е бъдещето на нашето отечество“⁵. Но възможно ли е това самоиздигане над лявото и дясното да се възприеме като автентично и искрено? Друга тема е дали въобще е възможно надскачането на „лявото“ и „дясното“ и дали това е необходимо.

Като социалист се изкушавам от още едно разсъждение, свързано с

претенцията да се „преодолява лявото“

Факт е, че през изминалите двадесет години нито един политик, формиран в БСП, не е успял след напускане на партията да създаде формация със сериозно политическо бъдеще (не говоря за лични кариери, къ-

⁵ Пак там.

дето избилстват обратните примери). В даден момент такава формация може да ерозира БСП (както успя Евролевицата през 1997 г.), но шансовете ѝ за по-дълго време да бъде възприета като нещо, което превъзхожда БСП, са нищожни.

Сигурно в родното политическо пространство ще се роди нова жизнена лява партия. Дори мисля, че има нужда от такава. Според мен обаче тя трудно би могла да бъде дело на човек, който дължи политическата си кариера на БСП.

И последно, мисля че не е редно надпартийният, което означава и несоциалистически, президент да дава указания, било в ефир, било задкулисно, за кръга от хора, от които БСП трябва да избере своя кандидат за държавен глава.

Дума, 9 април 2011

РАЗМИСЛИ ЗА ПОЛИТИЧЕСКАТА ЯСНОТА

Вестникът, на който имам честта да съм издател, ме сюрпризира на 20 април със статия под заглавие „Високомерието винаги е спъвало БСП“, подписана с псевдонима „Сеньор Позитано“. Която пък е отговор на статията ми „АБВ – една претенциозна и неясна алтернатива“, подписана със собственото ми име. Спорът има шанс да продължи с аргументи и добро-намерено и да приключи с постигане на политическа яснота на позициите, а не просто да бъде затворен, защото създава смущение у свои и злорадство у чужди.

Ще се опитам да върна полемиката на принципна основа. Там, откъдето „Сеньор Позитано“ е избягал, приписвайки ми лична непоносимост към президента Първанов и принадлежност към някакъв „кръг“ на Станишев, който „вероятно“ очертавал някаква линия. Явно обаче преди това се налага да кажа едно към едно неща, които в предишната си статия само маркирах.

Десет години начело на държавата е не просто социалист, а най-знаковата фигура на БСП – нейният бивш председател. Уважавам политическите качества на Георги Първанов, неговия обществен авторитет, както и неговата диалогичност и конструктивност, съчетани с борбеност и маратонски дух. Оценявам високо политическата зрялост, която внася Г. Първанов в нашата политическа атмосфера, често заразявана от

дребнотемие, дребномислие и истеричност. Това е моето и човешко, и политическо отношение към държавния ни глава. Да ми бъде приписвано друго отношение въз основа на възражения или критики към отделни негови изявления, е най-малкото неприемливо.

Гражданското движение АБВ е нещо различно, макар да е рожба на Георги Първанов. Най-напред ще изразя моето мнение относно елитната експертност. Квалификацията „елитност“ е моя, но така чувствам и разбирам неговата теза за ролята на експертите в българската политика. Държа да подчертая, че не вярвам във възможностите на надпартийната експертност да промени българската политика. Не вярвам в способността на чиято и да е гражданска експертност да „попие“ в мисленето и поведението на конкурентни политически партии така, че да роди конструктивния и зрял парламентарен диалог. Такава претенция за мен е утопична. В тези разсъждения обаче не влагам много енергия. Предпочитам да греша. Ако греша, България може би я чакат по-добри дни.

Притеснява ме усещането, че

***зад обявената експертност
се крие политическа заявка***

която може да работи срещу БСП¹. За съжаление „Сеньор Позитано“ не разсейва притесненията, че в предстоящите избори АБВ е готово да подкрепя кандида-

¹ „Нека говорят“ с Росен Петров, Би Ти Ви, 28.11.2010 г.: Зрител: „Господин президент, ще участва ли АБВ на изборите и като подкрепя кандидатури?“ Георги Първанов: „Мисля, че няма проблем едно гражданско движение да подкрепя кандидатури, мажоритарни кандидати, например.“

тури, които ще бъдат в политическа битка с кандидати на БСП. И го оправдава с аргумента, че това, което в статията си нарекох „политическа шизофрения“, е, видите ли, „проблем на ръководството на БСП, което не успява да преодолее разделението“.

Естествено, че разделението в една партия е преди всичко проблем на нейното ръководство, но няма как да се съглася, че фактическото му подклаждане откъм работи за „консолидацията около успешни, печеливши кандидати“.

Не оспорвам, че съществува проблем с нездравите амбиции (местни, централни и всякакви други) при издигането на авторитетни леви кандидати. Но съм убеден, че „политическото“ включване на една „гражданска“ инициатива може само да задълбочи, вместо да реши този проблем. Оттам, „Сеньор Позитано“, възникват онези конфликтност и напрежение, в които съм обвинен заради настояването за яснота. А обвинението, че статията ми е „претенциозна и неясна“, не отслабва тревогите (далеч не само мои) в този смисъл.

Да, като социалист имам претенцията да зная в предстоящите наесен и в други последващи избори противници или партньори ще бъдем с АБВ, гражданско движение с експертна същност ли ще го играе „Алтернативата“, или политическа партия със съответното активно поведение в подкрепа на едни, респективно срещу други, кандидати социалисти. Какво тук е неясното?

Съзнавам, че Алтернатива за българско възраждане, доколкото е инициирана от президента Първанов, рискува да бъде отъждествявана с него и всяка критика към АБВ да се приема като критика към Георги Първанов.

Такова „прехвърляне“ е силно манипулативно и затова некоректно. Както и внушението за „приятелски огън“, с вероятна цел в хода на предизборната кампания „да се търси разграничение“, вместо партийните структури на БСП „да оценят обективно дейността на президента Първанов и дали двата му мандата са актив“.

В случая лично аз се разграничавам единствено от намерението на АБВ, очевидно споделяно и от Георги Първанов, гражданската алтернатива да се намеси в изборите със средствата на политическа партия.

***БСП няма причини
да се разграничава от своя президент***

Както, надявам се, и той от нея. Нещо повече, БСП няма никакъв шанс да спечели нито президентските, нито местните, нито които и да било бъдещи избори с подобни разграничения. Отричайки се от себе си, от своите успехи, от своите знакови личности. Обратно, шансовете ѝ стават по-големи, ако успее да открие добрите дела (нещо, което БСП като съуправляваща партия, например, не успя), ако не обругава, negliжира, изхвърля от политиката и подменя достойните си хора със социално безразлични „прагматици“ и „експерти“, ако намира сили да признава грешките си и успява да убеди избирателите, че го прави осъзнато и искрено. Това, впрочем, важи за всички партии.

Тук е мястото да кажа, че нямаме никакви различия със „Сеньор Позитано“ по въпроса, че в предстоящите президентски избори БСП трябва да издигне автентична лява кандидатура. Подчертавам всичко това поради тревожните опити, които, разбира се, не са от вчера, дискуссионни въпроси в БСП и лявото пространство

да се тикат в руслото на отношения между личности, кръгове и кланове, в медийни образи от вида „*Станишев срещу Първанов*“ и прочее. Това само отслабва аргументациите, както и доверието на хората, които искаме да спечелим за лявата кауза.

Затова, без да подценявам усилията на гражданските алтернативи, още по-малко тези на АБВ, при искрено ми желание да се осъществят всичките им благородни намерения и амбиции, мисля, че са необходими оздравяващи процеси и вътре в самите партии, чрез които всъщност се прави политиката и които няма как в това отношение да бъдат заменени от гражданските движения.

Не знам дали точно „*високомерието винаги е спъвало БСП*“. Високомерието на някои нейни видни фигури може би да. Но БСП в лицето на своите редови членове и симпатизанти, приели да понасят не само икономическите несгоди на прехода, но и какви ли не унижения заради своите идеи и заради... някои от лидерите си, е не по-малко потърпевша от подобно високомерие. Хората достатъчно страдат от това и някак си не е честно сега да им се поднася и друго – принудата да избират между БСП и президента Първанов.

Бях длъжен да споделя казаното с членовете на БСП. С това моето участие в дискусиата по този въпрос действително приключва.

Дума, 27 април 2011

ПОЛИТИКАТА Е ПРЕДИ ВСИЧКО УМЕНИЕ ДА ОБЕДИНЯВАШ

Жалко, че предконгресните месеци не се превърнаха в терен за обсъждане на ценности, поведение, политики. Това беше най-подходящото време да кажем какво искаме от себе си и как смятаме да го постигаме. Вторачихме се в спора за лидерския пост, брояхме номинации, но разговорът за това кой какво поведение харесва и смята за оздравително някак си не се получи...

Лидерът и партията

Естествено, че качествата на лидера имат огромно значение за самочувствието и резултатите на една партия. Това важи за всички партии, и лидерски и нелидерски. Оттук нататък започват разликите. Лидерската партия съществува, за да подкрепя лидера. Без него тя се обезсмисля. Когато харизмата на лидера изчезне, партията или се разпада, или се маргинализира.

Лидерът на такава партия няма нужда от нейната история, той не черпи от нея аргументи за своето поведение. Той не се чувства длъжен да говори за ценности, за пътища, за перспективи. Общо взето, той говори само за властта. Как ще я вземе, как ще намачка противника, как ще разкаже играта на друга или други партии. Партията съществува, за да придаде плът и

кръв на неговите качества. Тя е необходима като средство, механизъм за реализацията на лидера. Какво ще прави с властта? Той си знае. С нея той ще инжектира самочувствие на членовете на партията. Той обаче няма да поеме конкретни ангажименти.

Лидерът на нелидерската партия в някакъв смисъл е негова противоположност. Той е функция на партията, нейно лице, нейно олицетворение. Затова този лидер се чувства длъжен да говори за ценностите, които партията е акумулирала в своята история и към които нейните членове са чувствителни. Той също говори за властта, защото работата на една партия е да печели обществени позиции, но тази власт е средство за реализация на идеи и нищо повече.

Лидерът на нелидерската партия се притеснява да не накърни ценностната система на своята партия, защото това ще му бъде трудно простено. И ако упорства в своето разминаване, в един момент той ще стане никой, а партията ще си потърси своето ново лице.

Без партията си лидерът на нелидерската партия няма никаква стойност. Без лидера си лидерската партия няма никакъв смисъл и значение. Това е огромната разлика.

И когато в БСП се води спор дали партията може да бъде лидерска, всъщност се води спор за нещо много съществено. Спори се за това дали лидерът може да остане само при своите приказки за властта, или е длъжен да чертае пътища, които удовлетворяват ценности на членовете на неговата партия.

За партньорите и принципите

Когато се говори за коалиционната политика на БСП, всъщност какви пластове се разкриват? Първият

и основен пласт е проблемът със самочувствието. БСП притеснява ли се от своето име? Притеснява ли се от своето минало? Ако отговорът е „Да“, то тогава абсолютно разбираемо е, че тя ще търси подкрепа навсякъде, където може да я получи. От „либерална партия“, от „Ера-3“, от социалдемократи, които се обявяват за исторически наследници например на БРСДП (ш.с.), приела квота във фашисткото правителство на проф. Цанков от 1923 г. Чрез такава всеядност БСП търси прошка. И срещу няколко депутатски кресла тя може да я получи. Без това да има значение за изборните резултати. И ако в някакъв исторически момент това е оправдано и нужно, защото самото ти съществуване е застрашено, то поддържането дълго време на такава всеядност е фатално.

Такова „отваряне“ няма никакво отношение към нейната история, към нейните ценности, към нейните перспективи. Такова „отваряне“ има отношение единствено към липсата на самочувствие на определени нейни лидери. И тук не става дума за личностното самочувствие, за самооценката на собствената политическа фигура. Тук става дума за самочувствието, че си свързан с БСП, че я олицетворяваш, че си част от нейната история и че си прицел на нейните врагове.

Липсата на уважение, а защо не и на гордост, от своята декларирана идентичност, не остава ненаказана. Защото политиката освен всичко друго е и състезание на уверености, на гордости, на самочувствия. Да, може да спечелиш 10 избиратели, но вероятността да загубиш 100 е много голяма. Тези в БСП, които смятат, че имат някакъв електорат, вързан в кърпа, който не слуша, не преценя, не преживява, просто жестоко

бъркат. Може и да има такъв глух и сляп електорат, но неговите сили са да те поддържа жив, но не и да те вкара във властта.

Другият пласт е въпросът за принципността. Липсата на принципност се наказва също така строго както липсата на историческо самочувствие. Да се коалираш с хора, които само до вчера са били твои другари, но са те напуснали с оценката, че твоята партия е „мъртва“, е поведение, което отблъсква.

Градивната утопия

Когато говорим за отношението на БСП към себе си, разбира се, основният въпрос е за идентичността. На всяка партия ѝ се налага да прави компромиси. На всяка партия ѝ се налага в определени моменти да се държи конюнктурно. Реалната политика е политика на възможното. Въпреки това в очите на своите членове в БСП продължава да има дефицит на яснота. Ясно отношение към миналото, ясно отношение към собствеността – за мястото в живота на България на държавната, общинската и кооперативна собственост. Ясно отношение към частните монополи. Ясен отговор на въпроса какво означава справедливо, социалистическо отношение към данъчната система. Списъкът, разбира се, може да бъде продължен, въпреки че той не е безкрайно дълъг. И когато говорим за яснота, не става дума само за документи. Яснота в ежедневно политическо говорене и битки.

Липсата на такава яснота обезсилва подкрепата. Ако подкрепата се дължи главно на традициите, на личностната привързаност към една история, на семейната признателност към едно минало, тя постепенно ще се стопява. Не е задължително да бъде

рязко, защото и ценностите, и оценките се предават от поколение на поколение, но ще се стопяват неотклонно.

Това означава бавна смърт. Не за днешни или утрешни депутатски мандати, а за вековния носител на една светла идея. Дори да я наречем градивна утопия, няма да сбъркаме. Защо утопия? Може би защото справедливостта, която носи в себе си, е непостижима в желания обем. Защо градивна? Защото тази утопия ражда сила за социални битки, които могат да се противопоставят на крещящите несправедливости и да правят живота по-добър.

Тази яснота не е „капсулиране“. Може би тя прави разговорите с други политически субекти по-трудни, но винаги ставаш по-смислен, по-надежден, по-силен в очите на собствените ти симпатизанти, които, както знаем, на различни избори могат да бъдат 500 хиляди, но могат да бъдат и над милион. Политическата гъвкавост, безкрайната консенсусност, понякога могат да те направят силен тактически, но твърде лесно могат да те изпразнят от съдържание. Случи ли се това, политиката от кауза се превръща в преследване на властта за лична употреба.

В полето „отношение на БСП към самата себе си“ има още много проблеми – кадровата политика; взаимоотношенията между поколенията; съдържателната и качествена връзка между редовите членове и ръководствата; силата и слабостите на партийната демокрация; собственото позициониране в голямото и разнородно ляво семейство, българско и световно.

Този списък не е къс. Всички те обаче имат един изключително важен, дори съдбоносен фон – отношението един към друг в партията. От него зависи качест-

вото, енергията и боеспособността на организацията. И тук, твърде схематично казано, подходите са два. Първият, когато чрез политиката си обединяваш и изтъкваш своите, на партията и на другарите си достойнства и силни страни. Другият – когато се вторачваш в грешките и недостатъците и се опитваш да градиш своя авторитет на техен гръб.

Дума, 17 май 2012

УРОЦИТЕ НА ЛИЛОВ

Категоричността и яснотата на позицията, която имаше другарят Лилев, определено са дефицит в нашата партия и в лявото като цяло. С делата си Александър Лилев успя да реформира, а не да трансформира партията. И именно от такъв тип поведение – реформаторско, се нуждаем в лявото пространство. Като философ, политик и като човек Александър Лилев предаде много уроци. Ученици могат да бъдат всички, които се вълнуват от проблемите на обществото днес и перспективите на обществото утре.

Първият урок за мен е, че социализъм ще има, ако се намерят достатъчно мощни, търпеливи, упорити и целеустремени сили. Той не е просто част от обективни закономерности. Социализмът на бъдещето може да остане просто пожелание, утопия. Думите на Лилев, когато преподава този урок, са други, но това е смисълът. Светът предлага много възможности, включително и драматично връщане назад. Нещо, което разбираме като свидетели на българските реставрации на бедността, егоизма, разхищението и бездушието. Истински ученици на Лилев ще бъдат тези, които с поведението си показват, че историята не се прави сама, че настоящето не е нещо, което се стоварва върху нас. Историята и бъдещето ни ще бъдат такива, каквито сами ги направим.

Лилев обвързва социализма на бъдещето не с класовата революция, а с великата глобална революция, която от своя страна се състои от няколко революции –

технологична, екологична, образователна, комуникационна, демографска и управленска. Какъв е урокът за мен? Социализмът на бъдещето не може да бъде чисто и просто локално явление. Най-важното нещо, за да бъде осъществен този социализъм, е неговият интернационализъм. Без съвместните усилия на левите в света социализмът не може да бъде осъществен. Така разбирам аз този урок на Стратега. Без глобална солидарност глобалната революция ще доведе до всичко друго, но не и до социализъм.

Ако днес има истински действащ и ефективен интернационализъм, то той е на глобалния капитал. Засега достойна сила, която му противодейства, няма. Днес солидарността на капиталистите диктува това, което се случва. Благодарение на тази солидарност офшорните зони са толкова силни. Финансовият капитал е стотици пъти по-мошен от производствения. Социалните придобивки на хората навсякъде се свиват. Пропастта между бедни и богати навсякъде се увеличава.

Интернационализацията на лявото в условията на глобалния капитализъм е новата задача. Тя трябва да се случи с усилията на всички леви мислещи политици в света. Ако не се случи, социализмът няма да бъде. Бъдещето на социализма ще остане вечно бягащ хоризонт.

Миналата седмица министърът на вътрешните работи на Франция направи изказване срещу ромите. Рейтингът на този министър сред десните избиратели скочи, а сред левите рязко падна. Много ми се иска да доживеем мига, в който и българското общество, и сензорите на българския избирател ще могат да отличават левите от десните мерки. В този смисъл сме длъжници пред Александър Лилов.

Дума, 23 октомври 2013

ДА СПРЕМ ТТИР*

*Една истинска и действена лява солидарност
трябва да се изправи срещу неолибералния модел
и солидарността на глобалния капитал*

Още в първото изречение на платформата ни за европейските избори се говори за един призрак, който броди из Европа – призракът на Негодуванието и Страхата. Той е доста плътен и лесно може да се забележи по улиците. Всички протести носят неговия дух. Има обаче още един призрак – много по-фин, много експертен, който почти не се вижда. Това е призракът на едно

*тотално настъпление
срещу трудовете и социалните права на хората*

Срещу суверенитета на държавите и на европейските институции. А този суверенитет е основен лост за осъществяването на каквито и да било политики в полза на обществото.

*Transatlantic Trade and Investment Partnership (Трансатлантическо партньорство за търговия и инвестиции) – споразумение за свободна търговия между Европейския съюз и САЩ, подготвяно в условия на пълна непрозрачност.

Европейската левица направи много срещу младежката безработица. Лявото на глобално ниво обаче днес трудно може да се похвали със значими успехи. Въпреки световната финансова криза, която уж компрометира властващия неолиберален модел. Въпреки че стана безпощадно ясно – свободният пазар не осигурява нито стабилност, нито справедливост. „Офшорният рай“ е непокътнат. Укриването на капитали, неплащането на данъци продължават да тровят социалните политики. Заканите за облагане на спекулативния капитал останаха почти без последствия. За дисциплиниране на банковия сектор – също. Европейските банки отделят едва 28% от активите си за домакинства и фирми. Всичко останало играе на покер на финансовите пазари.

Заблуда е да си мислим, че антидържавните, антисоциалните доктрини са в отбрана. Днес те са в изключително мощно настъпление. И тяхното основно оръжие е солидарността на едрия капитал.

Искам да поставя акцент върху една огромна тревога, която е обхванала днес леви среди в Европа. Става дума за подготвяното в условия на секретност търговско споразумение между САЩ и Европейския съюз, т.нар. Трансатлантическо партньорство за търговия и инвестиции. Благодарение на леви медии и лява съпротива тези преговори отскоро са замразени. Предстои разсекретяване на проектоклаузи и от 1 март – възможност за обществена дискусия.

Ако замисленото стане факт, националните правителства ще бъдат поставени на колена пред мултинационалните компании. Последните ще могат да съдят суверенни държави за политики, за които се предполага, че ограничават печалбите им. Пред какъв съд?

Пред наднационални тричленки, чиито решения не могат да бъдат обжалвани! Мултинационалните компании ще имат право да търсят щедри компенсации за пропуснати ползи в резултат на твърде строго трудово законодателство или високи екологични стандарти. Безопасност на храните, норми на токсичност, цена на лекарствата, енергетика, природни ресурси, защита на личния живот – нито една общозначима дейност не ще избегне

капана на ултрасвободната търговия

Ако това споразумение влезе в сила, привилегиите на мултинационалните компании ще добият силата на закон и ще вържат окончателно ръцете на правителствата. Независимо от политическите промени и от народните протести, споразумението ще трябва да се прилага волю-неволю, тъй като неговите клаузи ще подлежат на промяна само с единодушното съгласие на подписалите го страни.

Подобни споразумения за свободна търговия вече действат в различни региони на света. Ето няколко примера за това какво се случва в резултат.

- В момента компании завеждат дела срещу Египет заради увеличение на минималната заплата.

- Американската компания „Ренко“, с дело срещу Перу, спечели правото си да замърсява околната среда.

- Американската фармацевтична компания „Ели Лили“ има намерение да съди Канада за това, че е въвела система от патенти, която прави някои лекарства по-евтини.

- „Филип Морис“ предяви иски срещу Уругвай и Австралия по повод на закони, ограничаващи тютюнопушенето.

- Шведски доставчик на електричество претендира за няколко милиарда евро от Германия във връзка с нейната енергийна политика.

- Еквадор бе осъден да заплати на една петролна компания сумата от 2 милиарда евро.

- Днес гигантът „Монсанто“ се надява Трансатлантическото споразумение да му позволи да залее Европа с продукти с ГМО.

Списъкът е дълъг. Много мултинационални компании се надяват този списък да стане безкраен. А у нас – никакви нови правила, срещу монополите например, няма да бъдат възможни без тежки санкции. Такива споразумения в крайна сметка обезсмислят изборите, защото под страх от финансови санкции, които естествено ще се плащат с пари на данъкоплатците,

правителствата ще бъдат принудени да се отказват от политики, заради които са избрани

Нашият президент Росен Плевнелиев, на икономически форум в София на 24 октомври миналата година, с голям ентузиазъм и юношеско дръзновение заяви, че България подкрепя с две ръце това споразумение. Без у нас никъде да е обсъждано. Дори информацията за капаните, които се готвят на държавите, е абсолютно оскъдна.

Европейската левица, и в частност БСП, трябва да се включи активно в дискусиите, които предстоят. Европейската левица не трябва да допусне победа на координираните атаки на мултинационалните компании срещу политиките в полза на обществото.

Тези атаки трябва да бъдат разяснявани, да се организира съпротива срещу тях и в крайна сметка те трябва да бъдат спрени.

Основното оръжие на неолибералния модел е глобалната солидарност на едрия капитал. На тази солидарност следва да се противопостави една истинска и действена лява солидарност.

Днес голямата битка между лявото и дясното е за силата на държавата. За нейния суверенитет. За нейното право да защитава своите граждани.

Левицата няма право да загуби тази битка. БСП няма право да не участва в нея.

През ноември миналата година в *Дума* пръв би камбаната с тази тревога. Сдружението „Солидарна България“ сезира институциите. Сега на ход са партиите. Сега ние сме на ход.

Изказване пред 48-ия конгрес на БСП,
публикувано под заглавие
„Сега на ход са партиите“
Дума, 11 февруари 2014

ПРОЕКТЪТ, КОЙТО БИХ ИСКАЛ ДА РАЗВИВАМ, Е БЪЛГАРСКИ

В навечерието на 12-тия събор на русофилите, който както всяка година се провежда на язовир „Копринка“, председателят на Национално движение „Русофили“ Николай Малинов даде интервю за телевизия ТВ7.

– Както всички знаят, драматична раздяла с БСП след 27 години. Какво се случи тогава и защо напуснахте? Защото имаше и едно ваше писмо, в което казахте, че БСП е машина на американските интереси?

– Да, аз в тази декларация ясно и категорично казвам, че идва момент, в който човек трябва да избира между ценности и традиции.

Пътувайки насам, разговарях с майка си – както всяка сутрин и всяка вечер. В общи линии тя каза: „Николай, не забравяй, че все пак на човек личните му цели и ценности не могат да бъдат над родината“.

Действително, настъпва един момент – може да е в семейство, може да е в партия – и в единия, и в другия случай човек е по собствено желание... Аз казвам, че там съм бил по любов, там останаха много мои приятели. Ние имавме един великолепен разговор след това със Сергей Станишев за каузата, за ценностите,

кой носи ценностите и каузата. Как би могла, по кои писти да върви БСП. Но аз ще наруша традицията на хората, напускали БСП, и няма говорят лошо за БСП. От мен лоша дума за БСП няма да чуете.

– Все пак прави впечатление, че казвате, че сте говорили със Сергей Станишев, а не с Михаил Миков – настоящия лидер на партията.

– Не, говорих и с Михаил Миков – за да го поканя на „Копринка“. От него или от негово име да бъде прочетено приветствие, както ще има приветствие от ГЕРБ. Аз винаги казвам, че русофилството е като православие – то не може да бъде нито ляво, нито дясно. Не може да бъде на „Левски“ или на ЦСКА.

За мен остават много приятели в БСП, много приятели и единомишленици, но аз мисля, че човек на моите години – на 47 години, в края на краищата, когато смята, че трябва нещо да направи, и вижда, че в това семейство не може да го постигне, трябва да се опита в останалите двадесетина години трудов стаж, които му остават, да направи нещо, което да отговаря на ценностите му. Затова направих тази крачка и тук няма нито драма, нито някаква сложна философия.

– Тоест от семейството на БСП към друго семейство, така ли?

– Да.

– Това пак политическо семейство ли ще бъде? Защото се говори, че вие ще оглавите проруска партия.

– Вижте, аз казах многократно и за български, и на чужди медии, че за мен създаването на проруска партия в България е абсурд. И докато аз съм председател

на Национално движение „Русофили“, това няма да се случи. Забележете, аз имам заместник-председатели от всички партии. Пак казвам, русофилството не може да бъде лява или дясна идея. Скобелев какъв е – ляв или десен? Иван Вазов какъв е – ляв или десен? Не ги вкарвайте в тази ос.

Проектът, който аз бих искал да развивам, е български проект.

– Той е патриотически, така ли?

– Абсолютно. Ако говорим обаче за Национално движение „Русофили“, в ръководството му има хора и от ГЕРБ, и от „Атака“, и от БСП, хора от цялата палитра. Ще изглеждам ли сериозно в очите на тези хора, ако се опитам да наложа своите политически убеждения и своето политическо поведение на това общонационално обединение?

– Как приемате, че русофилството в България обслужва т.нар. пета колона на пропагандата на сегашния режим в Кремъл?

– Ние говорим за приятелите на Русия в България. Ние разбираме развитието на България като свързано с Русия и заедно с Русия. Ние не сме против Европа, но ние сме за друга Европа, една Европа на равни стартове, на равни шансове. Една Европа, която не е акционерно общество, в което доминират две-три държави. Ние искаме Европа да бъде като кооперация, в която всеки един участник на масата има равноправен глас.

За такава Европа сме ние. Освен това, не може Европа да бъде срещу Русия и да бъде силна. Мога да се аргументирам с факти от 1000 години назад. Нека да мислим и да гледаме напред. Липсват ми дискусиите

за бъдещето. Нека да проведем дискусия за бъдещето – какво би могла да прави България в икономически, духовен или културен план, враждебно настроена към Русия? Говоря за България, но това се отнася и за Европа.

– Като дългогодишен издател на Дума нормално е да продължите по някакъв начин работата си в медии. Имате ли бъдещи медийни проекти, в които ще участвате?

– Работя с различна интензивност в няколко направления – тинк-танк, неправителствената организация „Русофили“, интернет, телевизия и партийно строителство. Това са пет направления, в които аз като личност ще продължавам да помагам всячески – финансово, организационно, с контакти, с опита, който имам в съответните среди. Нека тези проекти да се развиват. Важно е да подчертая – дефицитите в медийното пространство трябва да се запълват.

– Какво имате предвид, като казвате дефицити? И след като се има предвид, че през цялото време подчертавате идеята за заедност с Русия и гледане в бъдеще в обща посока, това проруска медия ли ще бъде?

– Това е смешно. Примерно, какво се случи с подкрепата за NEWS 7 – седем часа дневно останаха за CNN и се появиха два нови часа за Russia Today. На някои тези два часа им дойдоха в повече, на някои им дойдоха малко. Но балансите трябва да бъдат запазени в информационните потоци. Различните мнения трябва да бъдат казвани. По никакъв начин свободата на словото не бива да бъде делена на китайска, руска,

американска или европейска. Не е сериозно. Всеки има право на своята позиция.

Наскоро казах: *„Хора, като ни упрекувате, че сме за друга Европа, не забравяйте, че Европа винаги е била Европа на Константинопол и Европа на Рим“*. Да, има и трета. Преди дни си говорехме с Андрей Пантев, той каза: *„Забравяш мюсюлманската Европа“*. Това е отделна тема, отделна дискусия. Тези мнения обаче трябва да бъдат чути.

– **Съжалявате ли за онова свое изказване, което предизвика наистина много бурен отзвук, в социалните мрежи особено – „Честита победа в Третата кримска война“, и как едва ли не очакваме да се стигне и до България? Защото някои от хората в интернет дори казваха, че можете да бъдете привлечен като обвиняем по чл. 98 ал. 1 от Наказателно-процесуалния кодекс за подбуждане на война.**

– Аз смятам, че Господ в такива моменти праша верните думи и се гордея с тези думи. Спомняме си резултата от Руско-турската война от 1768–1774 г. Съгласно договора от Кючук Кайнарджа Русия получава правото да покровителства православните народи в Османската империя. Спомняме си какъв е резултатът от Кримската война от 1853–1856, нали? Тя проправя пътя за освобождението на България и за окончателната независимост на всички балкански държави. И какъв е резултатът от сегашната (аз я наричам трета) победа в една информационна война? Резултатът от тази война ще е затопляне на отношенията между Европа и Русия.

Европа не може да бъде срещу Русия. Не бива да бъде срещу Русия. Европа е по-силна с Русия и това го

показват и Първата, и Втората световна война. Не е в интерес на Европа да е във война с Русия. Това изтощава ресурсите и на Русия, и на Европа. И за последните 1000 години, като гледам в повечето случаи, даже във всички случаи, Русия се е оказвала победител. Левонци, тевтонци, германци, французи, татари, османци – погледнете историята. Ще се повтори историята.

Из интервю за ТВ7,
публикувано в *Руски дневник*,
4 септември 2015

Николай Малинов
ПОЗИЦИИ

Редактор
ДОРА ЧИЧКОВА

Корица
ВЕЛИСЛАВА ХУБАВИЙ

Издателство
„ЗАХАРИЙ СТОЯНОВ“
www.zstoyanov.com
e-mail: office@zstoyanov.com

Формат 84/108/32
Печатни коли 11

Печат
„МИГ ПРИНТ“ ЕООД

НИКОЛАЙ МАЛИНОВ е роден на 12 септември 1968 г., женен, с две деца. Завършил е висше образование с магистърска степен по специалността „История“ в Киевския държавен университет „Тарас Шевченко“. Издържал е изпити за докторантски минимум по специалността „Международни отношения“ към Института по международни отношения в Киев, Украйна.

В периода 1988–2008 г. активно се занимава с бизнес. Заемал е ръководни постове в големи търговски дружества в тютюневата и хранително-вкусовата индустрия, в отрасъл машиностроене. Занимавал се е с търговия, туризъм и издателска дейност. От 2008 г. до 2015 г. е издател на вестник „Дума“ и списание „Ново време“, както и на излизащите като приложения на „Дума“ български издания на „Российская газета“ и френския месечник „Le Monde diplomatique“.

През последните две десетилетия е представител за България на 20 руски телевизионни канала, сред които „Первый канал“, „Охота и рыбалка“ и др. Представител на международния проект Russia Beyond на Russia Today за България.

Народен представител от „Коалиция за България“ в 40-ото и 42-ото Народно събрание. Избиран е на редица ръководни постове в БСП. От 2009 г. е председател на Национално движение „Русофили“.

Член е на Президиума на международните славянски комитети, Международната славянска академия, Съюза на българските журналисти, редакционния съвет на списание „Славяне“ – Москва.

Носител е на български и международни награди и отличия, свързани с приноса му в развитието на българо-руските отношения.

Цена: 5 лв.

ISBN 978-954-09-1277-6

9 789540 912776

Издателство „Захарий Стоянов“